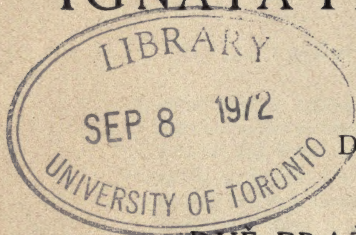
DVĚ PRAŽSKÉ IDYLLY.

SEBRANÉ SPISY

IGNÁTA HERRMANNA

DÍL XI.

DVĚ PRAŽSKÉ IDYLLY.

V PRAZE.
NAKLADATEL F. TOPIČ KNIHKUPEC
1910.

DVĚ PRAŽSKÉ IDYLLY.

NAPSAL

IGNÁT HERRMANN.

VYDÁNÍ DRUHÉ.

V PRAZE.

NAKLADATEL F. TOPIČ KNIHKUPEC

1910.

Tiskem »Unie« v Praze.

Památce přítele

Jana V. Veselého
(Benešovského)

DVĚ PRAŽSKÉ IDYLLY napsány původně pro »Švandu Dudáka« r. 1893 a 1894, samostatně poprvé vydány ve Vilímkově »Knihovně rodinné« r. 1896.

IDYLLA PÁNĚ POTÁPKOVA.

INTERMEZZO Z LETNÍ DOBY.

I.

Bylo krásné červnové jitro, když z úhledného, čistého, dvoupatrového domu na Královských Vinohradech v Hálkově třídě, vyšel mladý, zdravý muž v elegantním letním oděvu světlé barvy, v žlutém, florentinském klobouku.

Postál okamžik přede vraty, v úzké chodbičce mezi zahrádkami, které Hálkovu třídu na Královských Vinohradech činí tak půvabnou, strčil skvostnou ebenovou hůlku se stříbrným kováním pod levé paždí, vytáhl z náprsní kapsy vkusnou safianovou tobolku na doutníky, z té vyňal tmavé, žlutě skvrnité britanika, sáhl do kapsičky sakka na pravo pro pouzdérko na sirky z aluminia, dobyl jednu matiční ‚švédskou' sirku, škrtl, odprskl uhryznutou špičku britanika, přiložil sirku, bafl několikráte a po kuřáckém zvyku přejel si zapáleným doutníkem dvakráte pod nosem, zkoušeje jeho vůni.

Voněi patrně dobře vybraný ten doutník, neboť mladý muž chtivě chňapal nozdrami modravý jeho kouř, učinil dva nové mohutné bafy

a vyfoukl před sebe celý oblak jasného dýmu, kterýž — jak jej paprsky ranního slunce prostupovaly — leskl se opálově a pomalu se rozplýval.

Mladý muž zahleděl se na protější řadu domů, vystoupil z chodbičky, vzhlédl k modrému nebi, podíval se ulicí pravo i levo, poklepal se ebenovou hůlkou na lýtku, obrátil se náhle a upřel zraky na dům, z něhož právě vyšel, na okna druhého patra.

Díval se přimhouřenýma očima pod širokou střechou klobouku a usmál se. Zdálo se mu, že v tom okamžiku, jak se do jednoho okna zahleděl, mihlo se tam za květinami v odlesku slunce něco bílého, vroubeného hnědými vlasy — mihlo a — zmizelo. Hlavička — ženská hlavička. Dívala se za ním, toho si byl mladík vědom, a jak se náhle otočil, odskočila od okna.

„No, dívej se, hlavičko, dívej!" šeptal mladík zálibně. „To není hřích."

A pak, uvažuje, zda hlavička nečíhá někde v záhybu záclony, obrátil se zase do ulice, aby ji nezaplašil, aby jí popřál toho potěšení, dívati se za ním zcela pokojně a pohodlně, a konečně aby ji neučinil tak příliš marnivou pomyšlením, že se chce dočkati ještě jednoho jejího pohledu, že po něm touží.

„Nesmím tak příliš útokem..." brumlal si mladík — (měl ve zvyku, hovořiti k sobě; takových lidí je mnoho) — a vykročiv mířil níže

ke třídě Karlově ku Praze. „Vždyť ono to přijde samo sebou, všechno. Zatím ať se dívá — budu se také dívat...“

Rozhlížel se ulicí, ale brzy se vrátil k svým myšlenkám, s nimiž vykročil po zmizení hlavičky v okně a které ho vůbec v posledních dnech ovládaly.

„Vlastně tyhle začátky jsou ze všeho nejlepší,“ pokračoval v šeptné samomluvě. „Říká to každý zkušenec a poznávám to teď sám na sobě. Bože, Bože — aby mně to tak byl někdo před čtrnácti dny předpověděl — byl bych se mu vysmál. A jak bych se byl vysmál! A vida, k smíchu na tom není pranic. Vlastně bych se smál teď neustále, a směju se také — usmívám se — tak uvnitř — jakousi rozkoší. — A je to rozkoš! Ať si říká kdo chce co chce. Je to rozkoš. — To jsem si vybral bytek — výborně, znamenitě. A hrají to tak náhody v životě lidském! Co chybělo, a byl bych se ubytoval u té báby na rohu, a měl jsem co dělat, abych se jí vymkl, abych neuvázl hned v prvních dveřích, do nichž jsem vpadl. A vida, to jsou ta tušení! Je na tom také něco! Pořád jakoby mně byl nějaký vnitřní hlas šeptal: jdi ještě kousek dál — podívej se jinam — snad najdeš něco lepšího. A našel jsem. Vida! — No, matka je vzor — vzor! Řádná žena. Chudák — vdova! A bývala asi hezká! Musila být hezká, to je patrno ještě teď. Bývala asi taková, jako její

dceruška. Ta je hezká. Ale umí se také dělat vzácnou. Ah — ah — to je ta pravá noblessa! Nemusí k tomu být vždycky dům a velkostatek a vůbec bohatství. Noblessu si nikdo nekoupí. To je předně rodem, za druhé vychováním a za třetí je to — — — no, vrozeno je to člověku, vrozeno, jak povídám...“

Toto všecko je tak jen tresť dlouhé samomluvy, kterou se dal unésti pan Jaroslav Potápka. Třídou Hálkovou šel tou dobou málo kdo, tak že mladý muž některá slova, ba celé věty své samomluvy polohlasně vyrážel. Jen když zaznívaly něčí kroky, sklesla jeho přednáška zase na pouhé šeptání. Čím více však se blížil třídě Palackého, tím bylo živěji a mladý muž musil potlačiti hlasité projevy svých myšlenek, aby ho lidé nepokládali za pomateného. Neboť kdo ten zvyk nemá, nechápe věru, co v tom spočívá výrazu a přátelské důvěrnosti, pohovoří-li člověk časem sám s sebou; co v tom je kamarádského a veselého. V takové chvíli zdá se člověku, že není zcela sám. Zjevuje si i nejskrytější svoje myšlenky a přes to je bezpečen, že ho nikdo neprozradí. Ba jsou lidé, kteří sami sebe i dost hlasitě vyplísní a vypeskují, kdy toho třeba.

Tak důvěrným sám k sobě byl tedy i náš mladý muž. Umlkl teprv, když vstoupil do třídy Palackého a zahnul na levo, dolů, k ulici Žitné, ku Praze. Ale ještě na posledním kroku v třídě Hálkově pronesl k sobě spokojeně a zálibně:

„Řekl bych, že je to výborné kotě, než nechci ji urazit — bylo by to prostořeké. Ale dívka znamenitá — znamenitá. Když ji vidím, připadá mi jen jedno přirovnání: květina! Růže, lilie, fialka — ale květina, květina...“

To byla poslední slova jeho a pak zmizel mladý muž v zástupu lidí, hrnoucích se z Vinohrad do Prahy a z Prahy do Vinohrad. Neboť v třídě Palackého na Vinohradech je jako na Pražském mostě.

II.

Bylo po druhé hodině s poledne, kdy týž mladý muž kráčel zase třídou Hálkovou, tentokráte však směrem opačným, přicházeje z Prahy, a mířil k domu, z něhož ráno byl vystoupil. Kráčel chvatněji a chvatněji, jako nedočkavě, a vysílal z pod široké střechy svého florentinského slamáku špehýřské pohledy do okna, v němž mu ráno zmizela ta hlavička.

Nespatřil však mimo květiny pranic. I zanechal úkradmých těch pohledů a zvedl směle hlavu a vrhl se do okna vší bystrostí svých očí. Marně. Nic, pranic.

„Tak?“ zamumlal k sobě. „Byla by z domu? To bych měl zkažené celé odpůldne. Tak jsem se těšil...“

Tu došel k domu, proběhl rychle uličkou mezi zahrádkami, vešel do chodby domovní, načež jako útokem přeskákal všech padesát šest schodů do druhého patra.

Zde zaklepal nesměle a šetrně na bílé dvéře, na nichž tkvěla tabulka: Kateřina Chme-

líčková — a teprv nyní nabíral dechu po divokém stoupání do výše.

Za bílými dveřmi — nejspíše v kuchyni nebo malé předsíňce — zašramotily kroky, v zámku skřípl klíč, dvéře se otevřely a na prahu objevila se panička tak padesátiletá, čistě ustrojená. Tušila asi, kdo klepe, neboť přinášela klíč, jejž podávala nyní mladému muži s úsměvem nejpřívětivějším.

„Má úcta, pane doktore..." přivítala jej.

„Ruku líbám, milostpaní," pozdravil mladík a smekl svůj florenťák. „Děkuji," dodával, přejímaje od matrony klíč.

„Dnes tak brzy, pane doktore, tak brzy..."

„Pospíšil jsem si, milostpaní — mám nějakou nutnou práci — v kanceláři je hrozně horko..."

A otíraje čelo, aby dokázal, jak je mu horko, otázal se velice zdvořile:

„Ráčila jste mi nechati kávu?"

„Ale jak bych nenechala, pane doktore, to se rozumí. Jakou račte dnes? Černou, bílou?"

„Dnes bych prosil černou, milostpaní. Černá je v horku nejlepší — chladí po vypití..."

„Hned ji přinesu, pane doktore, hned..."

Mladý muž se uklonil, panička přivřela dvéře kuchyně a mladý muž obrátil se nyní k nejbližším dveřím na pravo, otevřel je a vstoupil do přívětivého pokoje o dvou oknech, hledících do Hálkovy třídy. V pokoji byl příjemný chládek.

Jen ráno a dopoledne svítilo tam slunce — nyní byl pokoj dávno ve stínu.

Mladík zavřel za sebou, sňal slamák s hlavy a hodil jej na postel v koutě u dveří na pravo, hůl opřel do koutku na levo, stanul na koberci a naslouchal. Kolkolem bylo ticho.

„Že ji přinese!“ protáhlo se mladíkovi skrze zuby tichounce. „To je právě, co mne mrzí. Proč ji nepřinese o n a? Co znamená, že se mně o n a tak vyhýbá, že se tak zdrželivě chová — — anebo ji matka přede mnou tak střeže? Ta ji nespouští s očí! Což pak vypadám jako nějaký ničema? Což by se její dítě zkazilo, kdyby vstoupilo ke mně do světnice? — — Nic naplat, Jaroslave! Trpělivost, trpělivost! Ďas by v tom byl, abych konečně nezvítězil. Jen vytrvati!“

Mladý muž umlkl, neboť vrzly dvéře kuchyně a hned potom otevřel se jeho pokoj a vešla paní Chmelíčková, v rukou tác z čínského stříbra, na něm sklenici s kávou a sklenici vody, hodně studené, jak se zdálo, neboť sklo bylo opoceno.

„Tak, pane doktore, tu je kafíčko a vodička! A tu je cukr, kdybyste potřeboval — sladila jsem jen málo, abych nepřesladila...“

Postavila tác na stůl uprostřed pokoje a rozhlédnuvši se poznamenala:

„To se vám tu dnes bude dobře pracovat. Máte tu chládeček. Má úcta, pane doktore!“

„Ruku líbám, milostpaní!“ poroučel se mladý muž a dvorně za paničkou zavíral.

Vrátil se ke stolu, napil se vody, zamíchal kávu a usednuv počal srkat. Dříve však zapálil si doutník.

III.

Tento mladý muž byl doktor práv pan Jaroslav Potápka, kterýž právě před čtrnácti dny získal doktorský diplom na pergaméně a před týdnem nastoupil rok povinné bezplatné soudní praxe.

Když řekl před chvílí paní Chmelíčkové, že se vrátil domů, poněvadž má nutnou práci, zalhal si trochu. Nešel prostě odpoledne do kanceláře, věda, že jeho chef, pan adjunkt Homolka, vyjel někam na komisi, na místo, kde se udál nějaký velký trestný skutek. Praktikovalť pan doktor Potápka u soudu trestního.

Věděl, že se pan adjunkt vrátí až večer, po úřadních hodinách, a dopřál si prázdnin. Aby se nic nestalo, dal druhému praktikantu, přikázanému panu adjunktu Homolkovi, deset pětikrejcarových kuba. Kollega Hořínek byl chudák, deset kuba bylo pro něj velkým darem, za to se postará, aby pro nepřítomnost Potápkovu nevznikla žádná mrzutost. Přijde-li něco, vyřídí to sám. Až on někdy půl dne vyrazí, zastane jej zase Potápka. Vždyť se musí vzájemně podporovati.

A tak tedy pan doktor Potápka, naobědvav se v Měšťanské Besedě, zamířil domů na Vinohrady. Obětoval kavárnu, kulečník, procházku po třídě Ferdinandově, vše — a pádil do svého mládeneckého pokojíku, doufaje, že někoho uvidí. Proto také již ráno si zamluvil u kvartýrské kávu, ať přijde kdykoli. Kojil se tajnou nadějí, že mu tu kávu přinese někdo jiný, než paní sama. Nepřinesl.

Rozladilo ho to poněkud. A teď, když dosrkal horký černý mok, rozchodil se po pokoji, vrhaje chvílemi zkoumavé pohledy ke druhým dveřím, vedoucím do sousedního pokoje, avšak zavřeným, zavěšeným záclonou (dvéře ty byly skleněny) a zahraženým s druhé strany nějakou skříní.

Pojednou, jakoby se byl o něčem rozhodl, stanul u psacího stolku u okna a zavrčel k sobě:

„Nic naplat — musím se z toho vypovídat — musím se někomu svěřit. Zde v Praze nemohu — je to samý tlachal, samá baba — abych pak slyšel samé oušklebky a aby se z toho nadělaly ještě klepy. Vždyť je protivno, jak se všechno překroutí, zvrátí, zbarví, znetvoří — — Což pak o mne — o mne tu nejde — ale nesnesl bych, aby se jí doneslo něco nechutného — jí — Jí! Budu psáti Vladíkovi, to byl vždy nejlepší přítel . . .“

Potápka usedl, hrabal se chvilku v papírech na podložce, vytáhl obálku a napsal na ni:

Váženému panu JUDru. Vladimíru Smolíkovi, koncipientu a kand. advokacie v Hradci Králové.
Potom vyndal aršík listovního papíru čtvercového formátu a psal:

„Nejmilejší Vladíku!"

Nezlob se, že posud jsem Ti dlužen odpověď na poslední dopis. Totiž na gratulaci k mé promoci. Však víš sám nejlépe, jak to chodí v takových případech, člověk je všecek zpitomělý. Děkuji Ti upřímně za Tvé přátelské řádky a za tu „Slávu", kterou mi do nového stavu provoláváš. Také jsem si myslel, kdo ví co bude, až mně ten pan promotor dá absoluci — ale čerta, je vše v týchž kolejích, jako bylo dřív. Ani se za mnou nikdo neohlédl, když jsem odcházel z promočního sálu, a nebýti tatínka, který přijel a jejž jsem tři dny vodil po plzeňských pivnicích a na Žofín, ani bych nebyl věděl, že se něco událo. Ale tak jsme to přece oslavili.

Víš, na universitě si člověk myslí, že se obrátí svět vzhůru nohama, až uděláme doktorát — i toto! Ale když už nás je taky jako hokynářů. Všady samý doktor! Nic to neplatí! No a co! Chceš-li být advokátem, nastává ti sedmiletá praxe a pak — advokátní zkouška! A než jsi s tím vším hotov, slezou ti vlasy, vyschne ti mozek a morek a pořád ještě jsi — na začátku. Teď už, když otevře nějaký nový advokát, je to, jakoby se etabloval uhlíř nebo podsudní s výčepem, a ža-

loby se sekají po padesáti krejcarech. Ani bys nevěřil, že se i při trestním soudě hájí po padesáti krejcarech. Ve čtvrtek, při appelačkách, víš? Chodí tam tak někteří vakanti — teď je trestních obhájců jako blech — a tahají se o ty přestupky jako hoši o fizole.

Ale na to teď nemyslím, příteli. Abych Ti upřímně řekl, žiju teď jakousi idyllu, a myslím, že rozhodnou pro celý můj život. Totiž, abych šel od začátku. Už nebydlím v té tmavé díře v Husově třídě. Dodřel jsem tam rigorosa, ale jak bylo po promoci, vyrazil jsem. Chci mít veselejší byt a veselejší okolí. A nyní, když slyším její hlas...

Vlastně zase předbíhám.

Obrátil jsem se na Vinohrady. Je to přece nejkrásnější, nejveselejší, nejslunnější, nejvzdušnější část Prahy — třeba posud nebyly připojeny. To se také stane. Karlín se mi nikdy nelíbil. Je to takové podivné město v dolíku, uhelným prachem jako zčernalé, tak protivně pravidelné, jako by to bylo vystavěno ze škatulek hračkových domečků, nad hlavou ti hřmí stále vlaky, z jejichž komínů se sype kolem do kola mour a prach — zadarmo bych tam nechtěl. Smíchov? To je teprv pěkné. Připadá mi jako nálevník s jediným střevem — uprostřed jediná dlouhá, nekonečná, špinavá třída, po stranách nic než samé fabriky, žádné rozvětvení, žádný lad, nikde nic utěšeného. A celý den hrkání tramvaje, řinčení

vozů se železem, celý den se tu všude vysejpá a přesejpá uhlí — a na nejkrásnější místo postavili kasárny.

Žižkov? O tom ani nemluvím. Pěkna krajina! Komu napadlo tam zakládati město! Bydlíš v téhle ulici při zemi a pod tebou čadí komín nějakého čtyřpatráku ulice sousední. Kopce, dolíky — dolíky, kopce — abys tam chodil po chůdách. Připadá mi to jako Alpy z cihel.

Ovšem, Vinohradům také se říká pražská noclehárna. Tam prý se lidé slézají na noc a ve dne prý je to prázdné. Ještě jsem to neprostudoval, ale je to nejkrásnější pražské předměstí. Mohli to sice založiti také jinak — domy v samých zahradách — mohli z toho učiniti takovou anglickou čtvrt drážďanskou, nebo tu zahrádkovou čtvrt štuttgartskou, mohlo to vypadati jako ta soukromnická část basilejská nebo jako ten rozkošný Wandsbeck za Hamburkem — ale už se stalo. Proto přece mají Vinohrady nejvíce světla a slunce, nejvíce vzduchu a svěžesti, a pokud se týče veřejného pohodlí, nikde není tak vzorná správa. Měl bys vidět, jak za kraťoučko si tu vykouzlili park! A chůze po té kostkové dlažbě! Gusto! A všude jen české nápisy. A teď se nám tu vznesl krásný kostel. Víš, nechodím často do kostelů, ale rád je mám. Je to krásná, vznešená ozdoba — a kostelem teprv doplňuje se město. Dokud není kostela, je to kusé. No, podíváš se na svatou Ludmilu!

Tak tedy jsem se rozhodl pro Vinohrady. Loučil jsem se dosti těžce s Prahou — ne s tou dírou v Husově třídě — ale s Prahou vůbec. Ale teď — Vladíku! Ach, je mně jako v nebi!

Totiž takhle. Vždycky se mi líbila třída Hálkova. Má zahrádky před domy, je široká, jasná, veselá. Tam tedy jsem hledal. Bytů dost. Vybíral jsem si. Konečně jsem přišel do jednoho domu, do druhého patra — pokoj se zvláštním vchodem, desítka měsíčně, s posluhou. Panička je velmi slušná dáma, bývala to asi dobrá rodina; teď je vdova. **Má dceru...**

Tu dceru vlastně jsem podškrtl zcela mimochodem. Nepřikládej tomu hlubšího významu. Byt je pěkný, prostorný pokoj s dvěma okny do Hálkovy třídy.

Dcera paní Chmelíčkové se jmenuje Kristyna.

Vchody má dva můj pokoj. Zvláštní vstup je přímo z chodby, od schodů. Druhé dvéře pak vedou z pokoje paní Chmelíčkové, skleněné, ale ty jsou zavřeny a zataraseny nějakou almarou. Všiml jsem si toho, když jsem byt najímal.

Přišel jsem tenkrát skoro před polednem, paní stála u plotny v kuchyni a vařila, dceruška válela v pokoji nudle — paní mě vedla do pokoje, to se rozumí.

Příteli, podíval jsem se na to poupě, jak zápolilo s tím válečkem na nudle, jak bylo celé rozpálené, rukávky vyhrnuté až za lokty — na živůtku napřed nebo na bluze — ani nevím, co to

bylo — rozepjaly se první dva knoflíčky — byl jsem všecek zmaten, příteli, a zeptal jsem se paní matky, co za ty nudle požaduje...

Paní se usmála, víš — rozuměla mně, že míním pokoj, a řekla desítku. Vzal jsem to hned.

Dcera jen tak plaše se na mne podívala a pořád válela. Paní mi nabídla židli — když jsem si byl pokoj se zvláštním vchodem prohlédl — abych prý jim nevynesl spaní. Ach, myslil jsem si, jak asi to poupě krásně vypadá, když spí.

Ptala se mne — paní matka — čím se zaměstnávám — a neptej se, s jakou radostí jsem řekl, že jsem doktor práv. Víš, v tom okamžiku mě ten titul těšil. Neušlo mně, že se dívka podruhé na mne podívala, když zaslechla doktor. Prosím tě, přece to leckomu imponuje.

Paní matka povídala:

„To je hezké — doktor práv — to je krásné. To mají páni rodiče radost — v tak mladém věku syna doktora. To budete později advokátem, vašnosti, je-li pravda?"

Dívka jedva znatelně se usmála, ale tak mile, že bych ji byl zlíbal. Slyšela, nač se matka ptá. Patrně se jí advokátský stav líbí.

A vidíš, Vladíku, jaké okamžiky tak na světě rozhodují o naší budoucnosti! Víš dobře, že jsem si v posledních dobách umiňoval, že hned po doktorátu vstoupím k soudu jako auskultant. Doktor má přece jen lepší vyhlídky na kariéru a zní to hezky, řekne-li se: vrchní rada doktor Po-

tápka. Je hned vidět, že se nešlo k soudu jen tak z nouze, že člověk mohl být advokátem, že měl ten doktorát, ale že si vybral stav soudcovský patrně z vnitřního povolání. To také jsem chtěl udělat.

Nu a vidíš, když paní matka slečny Kristyny se otázala, budu-li advokátem, odpověděl jsem, že ano. To bylo rychlé rozhodnutí, co? Nevídáno těch sedm let. Pak se mne milostpaní ptala, jak si to vše chci zařídit, kdy chodím spat, kdy vstávám, svítím-li večer, přeji-li si na noc vody, chci-li ráno snídati doma — a tak dále.

Ujistila mne, že velmi dbá na pořádek, že Kristynka — totiž její dcera — pečuje bedlivě o čistotu, že k tomu byla od maličkosti vedena. Skutečně také byla Kristynka jako z cukru. Tak tedy jsem dal závdavek, a pokoj byl můj. Blahořečil jsem osudu, že mne nikdo nepředešel. Mohl jsem sice ve své dosavadní díře zůstat ještě čtrnáct dní, ale s radostí jsem to oželel a řekl jsem, že se přistěhuji hned zítra. A druhý den jsem tam byl.

Pokoj byl celkem zařízen, jen jsem si tedy dal přivézt svůj psací stolek a kufr s prádlem a šatstvem — a zařídil jsem se v novém.

Hned první večer mne čekalo zvláštní překvapení. Vrátiv se domů hezky časně, ještě za světla, nalezl jsem na stole kytici karafiátů v skleněné vázičce. Vladíku — téměř mě opájela ta

vůně! Kdo je tam dal? Nu, nikdo jiný než Kristynka!

Spal jsem jako anděl! Ráno mně přinesla snídaní milostpaní. Odpoledne mně přinesla černou kávu — Kristyna.

Bože, Vláďo, člověče — byl jsem zaražen jako dítě! Chtěl jsem mluvit, stahovalo mně to hrdlo. Konečně jsem přece vyrazil ze sebe:

„Kristynko — ty karafiáty včera — ty jste sem dala vy?"

Teprv teď jsem se vzpamatoval, že jsem ji oslovil jenom jménem a že jsem neřekl slečno! Ulekl jsem se a myslil jsem, že se propadnu.

Zarazila se a řekla:

„Nemáte karafiáty rád? Prosím vás — promiňte — —"

Ježíš Marjá, co bych promíjel? Ujistil jsem ji, že neznám příjemnější vůně a řekl jsem jí, že jsem to tušil že ona, a že se mně o ní celou noc zdálo. Zapálila se jako ty karafiáty, sklopila oči — byl ti to okamžik k zbláznění.

Jsou okamžiky, kdy je člověk velmi odvážný. Nadešel mně takový. Jak tu stála a v rozpacích míchala lžičkou moji černou kávu, vzal jsem ji za ruku, řekl jsem jí, jak jsem za ty karafiáty vděčen — a políbil jsem jí ruku.

Podruhé jsem ji viděl a už jsem jí políbil ruku! A poněvadž mně ruku nevytrhla, tedy jsem ji levicí vzal kolem pasu, přiklonil jsem se k ní

a již již jsem ji chtěl políbit — když v tom zaznělo z vedlejšího pokoje: „Kristynko!“

Milostpaní! Měla-li tušení nebo co — zkrátka, zavolala.

Kristyna se mně vytrhla a hořic jako oheň odešla z pokoje.

Teprve teď jsem se vzpamatoval, co se to stalo, a vlil jsem do sebe tu kávu, horkou jako láva.

Pak asi za hodinu vešla ke mně milostpaní s otázkou, byla-li káva dobrá, jsem-li spokojen a zda mne dcera dobře obsloužila.

Nevěděl jsem, co říci. Prozradila dcera něco? No, neprozradila, to jsem viděl. Ale vidíš, víckrát mně kávu nepřinesla. Nosívá mně ji sama milostpaní. Jsem v strašných rozpacích, zdali se na mne dívka nehněvá.

Nyní ji vídám jen tak náhodou, když si jdu do kuchyně pro klíč, nebo když jej tam ráno donáším, otevřenými dveřmi z kuchyně, jak sedá u okna v pokoji a něco šije nebo vyšívá nebo plete nebo háčkuje.

Myslím, že jsem jí neurazil — objal jsem ji tak cituplně, tak cudně — ale víš, ženská bytost je nevyzpytatelna. Zjev Kristynin všecek ďýše takovou posvátnou něhou a panenskostí, že je mi hrozné pomyšlení, že bych jí byl ublížil. To jsem nezamýšlel — přisahám Ti, že ne.

Miluju ji, Vláďo, a cítím, že nastává důležitý obrat v mém životě. Dobře vím, že tu asi peněz není, když pronajímají pokoj, ale dívka toho druhu

sama je pokladem. Ostatně já nejsem žebrák — totiž tatínek má, vždyť víš, a myslím, až k němu přijdu a řeknu: „Otče, tuto a žádnou jinou," — že dá svolení. Vždyť jsem jediný syn!

Také ji někdy vidím za jiných příležitostí, Kristynu. Dívám se z okna, a ona vychází s matkou na procházku. Ach Vláďo, to je chůze! Ne, to je dech vánku — to je vůně jara — její chůze. Kráčí, kráčí — hned bych letěl za ní. A pak mi ten opuštěný byt připadá jako poušť.

Lidské srdce je divná věc — a mně je teď třeba vší síly, abych své srdce opanoval. Již bych se byl vyjádřil, ale kdož ví, jak ona soudí — nechci se zklamat — neboť by to bylo hrozné. A hned bych se pak musil stěhovat — zde bych nevydržel ani hodinu, kdyby měla říci n e!

A tak tedy jsem druhý den šel k soudu, ale nezadal jsem jako auskultant, nýbrž jsem se přihlásil za praktikanta. Však víš, konečně, že auskultant taky musí čekat po případě až tři roky na adjutum — po tři roky pracuje za 21 krejcarů měsíčně — a pak adjunktem se také hned nestane, a jako adjunkt může zase sedět deset, patnáct let — a strkají člověkem po celých Čechách — a víš, chci být samostatný, když se Kristynce advokacie líbí. Tak tedy si odsluhuji povinný rok soudní praxe raděj dřív než později, raděj hned po doktorátě.

Rozumí se, že Ti vše svěřuji v ouplné důvěrnosti. Tys byl vždy nejlepší můj přítel, Ty to

nepovíš nikomu. Ty jsi karakter. Tobě jsem vždy důvěřoval. Piš mně k soudu, na Karlově náměstí, nebo domů, Hálkova třída číslo 360. Hodně mně piš — a zdali také máš nějakou známost, nebo aspoň lásku, nebo vášeň, nebo naději. Všecko si navzájem svěříme.

Já Ti žiju jako v idylle — jak v idylle. A je to krása, blaho, rozkoš!

Na zdar! Piš brzy!

Tvůj upřímný

Potápka.

NB. Víš co? Kdybys tak dostal dovolenou, zajeď si do Prahy, navštiv mě — co bys Jí tak říkal. Rád bych, abys Ji poznal, jsem na Ni pyšen, hrd. To jsou náramné dojmy — takováto milostná historie. Idylla!

Tvůj

Potápka.

IV.

Dr. Jaroslav Potápka dokončil dopis, osušil poslední řádky důkladně pijavým papírem, načež po sobě přečetl ty čtyry veliké, drobným, hustým písmem naplněné strany, tu tam veškrtávaje opomenutou čárku, tečku, vykřičník. Byl s obsahem spokojen, neboť pokyvoval hlavou, opakoval si některá slova hlasitě, potom složil dopis ozdobným hladítkem a vsouvl jej do obálky. Zalepil, zapečetil, položil na stůl, zadíval se na zatarasené dvéře do sousedního pokoje a — zamyslil se.

Myšlenky takovýchto mladíků, vězících v podobných situacích jako Jaroslav Potápka, bývají skoro stejny. Ani Potápka nevybočil z obvyklých kolejí. A když se hodně namyslil, pootevřely se jeho rty a Potápka si některé poslední svoje myšlenky opakoval. Lahodilo mu velice, obírati se tím. Myslil úsilně na jedinou věc. Mladí, zamilovaní lidé opřádají se takto přímo jedinou myšlenkou, domnívajíce se, že tím uspíší vývoj událostí. Myslí pracně, důrazně, do únavy — připadá jim, že budují v duchu povětrný telegraf k hlavě jiné,

vzdálené, po němž by k ní jejich myšlenky dolétaly a tam stejné vyvolávaly. A mnohý zamilovaný — dle povahy své — domnívá se pak skutečně při takovéto duševní práci, že zbožňovaná dívka tuší v tom okamžiku, co mu hlavou víří, že mu přisvědčuje, odpovídá — slyší její odpověď, líbá touž vzdušnou cestou dívku a skoro pozoruje, kterak se vzdálená milka zardívá.

Snad jsou takové nějaké magnetické proudy, Jaroslav Potápka skoro tomu věřil.

Opakoval si některé myšlenky. Z opatrnosti však, aby neposlouchala stará paní Chmelíčková, šeptal si jenom:

„Vidíš, Kristynko — kdyby tyto protivné dvéře nebyly na zámek zavřeny — a kdyby za nimi nestála taková těžká almara — a kdyby tam nebyla tvoje maminka a ty seděla sama — a kdybys už byla mojí ženuškou — zvedl bych se nyní — vstoupil bych do druhého pokoje — vzal bych tě za hlavičku a zeptal bych se: Krystičko — nechtěla bys na procházku? Do parku za Kravínem nebo do arény — nebo někam, kde nejsou lidé, nejlépe! Ale tobě by se třeba ještě nechtělo — tak bych tě popadl a líbal bych tě — líbal — líbal — — a pak teprv bychom šli — viď?“

Vedle v pokoji něco zašramotilo. Potápka umlkl a naslouchal. Ale již zase bylo ticho. Potápka pokračoval:

„Mlč, kočičko, dočkáš se mne — jen budeš-li mě mít ráda! Viď, že budeš? — Teď jsem do-

ktor — za sedm let budu advokátem — ale sedm let nebudeš čekat, dítě drahé. Asi rok, nanejvýše půl druhého. Odfleknu si tu soudní praxi — pak vstoupím do kanceláře — za koncipienta — stovku měsíčně dostanu — laciněji nepůjdu — ačkoli jsou takoví smolaři, že pracují za čtyrycet, za padesát měsíčně — to to hyne, ta naše věda — je nás jako much — a k té stovce přidá něco tatínek — najmeme si byt na Vinohradech — a budeme se mít rádi. — Pak udělám advokátní zkoušku — a ty budeš paní advokátovou. Ach dítě drahé — to se směješ, viď? Máš mě ráda, viď? Proto se stydíš ke mně jít, ty — ty — —"

Ozval se znova šramot z vedlejšího pokoje a hned potom hlas paní Chmelíčkové:

„Nu, jsi hotova, Kristynko?"

„Hned, maminko, hned!"

„Pospěš, pospěš, pokud je tak hezky."

„Už už! Když se mně tuhle zadrhly krajky na háček."

„Ukaž."

„Tuhle. A ne to rozdělat!"

Ticho. Maminka vyprosťovala háček z krajek.

Potápka hned při prvním slově povstal a tiše se připlížil ke dveřím zataraseným, přitiskl na ně ucho a naslouchal.

„Můj diblíčku zlatý!" šeptal s roztouženým pohledem. „Ona má zapletené krajky! Ach, já bych ti je rozpletl — líp než maminka — já bych ti rozepjal všecky háčky — kdybych k tobě směl . . ."

„No tak," ozval se hlas paní Chmelíčkové, „už je to — a pojď. Pan doktor bez toho chce mít ticho — pracuje ve svém pokoji."

„Já toho napracuji," zašeptal Potápka s přitrpklým úsměvem. „Když mám hlavu plnou Krystičky! A co bych dělal? Doktorát je odbyt — vyšetřovat zde nemohu — ani o to nestojím — do čtení mi není — tak bych nejraději někam letěl — v baloně — kdyby v něm byla také Krystička..."

Vedle skříply dvéře pokoje, pak zaskříply druhé, u předsíně, zachrastil klíč v zámku a hned potom cvakla klika u pokoje Potápkova. Jen jen že odskočil od zatarasených dveří.

Do pokoje vstrčila hlavu paní Chmelíčková. „Odcházíme, pane doktore. Nepřejete si nic?"

„Děkuji, milostpaní," koktal rozpačitě Potápka. „Ruku líbám."

„Vody máte dost, pane doktore?"

„Mám, děkuji, milostpaní."

„Račíte večer přijíti domů? Budete večeřet doma? Budete si přát pivo?"

„Je pravda, milostpaní, mohl bych večeřeti doma. Něco si přinesu — prosil bych o pivo..."

„Dobře, pane doktore, já abych věděla, kdy se máme vrátit. Ale koupila jsem dnes půl kopy čerstvých vajíček — kdybyste měl chuť, mohla bych vám posloužit smaženými, s pažitkou — to je takové letní jídlo — pokud jsou..."

„To bych tedy prosil," přisvědčoval Potápka.

*

„Dobře, pane doktore, dobře," usmívala se paní Chmelíčková. „Musíme o vás pečovat — teď jste náš. Moje úcta!"

„Ruku líbám, milostpaní," klaněl se Potápka, při čemž se nějak pitomě zapotácel. Byl opravdu pitomý a v duchu se k tomu sám přiznával.

„Bože, já přisvědčím ke všemu, nač se mne ta paní ptá," prolétlo mu hlavou. „Kdyby se mne ptala, zdali se večer zastřelím, řekl bych také ano; a kdyby se ptala, má-li mi namíchati cyankali — řekl bych také, že ano. Ale proč se mne nezeptá, miluji-li její dceru? Padl bych jí hned kolem krku, zvolal bych: svolujete, drahá maminko? — a večer by mohlo být zasnoubení..."

Zatím se dvéře zavřely. Potápka k nim přikročil a naslouchal. Se schodů skákaly dvoje kroky. Jedny lehké, jako hravé, podpatky klapaly o kameny, druhé těžší, opatrnější, šoupavé, jako sklouzající se.

Konečně zanikly.

Potápka běžel k oknu, vmáčkl se do kouta a opatrně povystrkoval jen polovičku obličeje, hledě jedním okem dolů, do uličky mezi zahrádkami.

Dámy právě procházely a již se octly na chodníku třídy Hálkovy.

„Tu jde — má Krista drahá —" bručel si Potápka, odvažuje se víc a více z okna. „Jde — a mě zde zanechává. Ó ukrutná!"

Teď sebou trhl nazpět do pokoje, div se nepřevalil. Paní Chmelíčková se totiž obrátila, vzpo-

menuvši si, zda opatřila dobře okna, aby jimi po případě vítr netřískal.

Vzpamatovav se, pomaloučku se přibližoval k oknu a znova po milimetrech vystrkoval hlavu.

„Proč pak sebou tak trhám, vlastně?“ bručel k sobě. „Co pak je tohle ono pověstné zlé svědomí? Kradu snad? Vraždím? Proč bych se nemohl klidně dívat z okna? Je to můj pokoj. Platím z něho desítku. I s posluhou... Ano, ale to je to, já se nedívám klidně, jsem pobouřen, neboť odchází o n a! Hle, tamto jde! Ale to není chůze obyčejného člověka — to je smetanová pěna — —“

Náhle sebou mrskl.

„Vím co. Půjdu za nimi, podívám se, kam jdou. A dám psaní Vladíkovi na poštu. Zde nemám stání.“

Popadl klobouk a hůl a vyrazil ze dveří. Teprv dole v průjezdě vzpomněl, že nezavřel na klíč. Skoro zuřivě vyběhl nahoru, zlostně otočil klíčem a hřměl pak jako bouřka se schodů. Prolétl uličkou, rozhlédl se po třídě — ženštiny zatím zmizely. Zabočily do některé příčné ulice — Potápkovi nepodařilo se vypátrati, do které.

V.

Uplynul týden.

Doktor Jaroslav Potápka seděl ve svém pokoji, opíraje se lokty o stůl a hlavou o dlaně a poklepávaje si všemi desíti prsty rozčileně na lebku.

Před ním na stole byl rozložen dopis, jejž po obědě našel doma a jejž právě přečetl.

Dopis ten ho velice rozladil.

Potápka smekl teď loket pravé ruky se stolu a udeřil dlaní na dopis.

„To se lidé mění," pronesl polohlasně trpkým přízvukem. „Já mu vylil celé svoje srdce na papír a on mi t a k t o odpovídá! Myslil jsem, že je lepší kolega a lepší karakter! Šetrnější! Tak jsem mu důvěřoval! Ale pravda, byl vždy trochu uštěpačný, a toto psaní je důkazem, že se změnil v učiněného šklíbu — šklíbu, jak tam v Hradci říkají. Co jej opravňuje, aby takto ke mně mluvil? Vždyť nejsem chlapec a on není mým informátorem! A aby takto mluvil o lidech, kterých nezná! O paní Chmelíčkové, té dobré dámě — a o Kristynce,

té něžné květině! Ale počkej, Vladíčku, sejdeme se někdy u Filipi — mně se zdá, že to bylo u Filipi — a pak si povíme. Kdo se směje naposledy — víš?"

Opíraje hlavu o dlaň levice obrátil Potápka dopis a četl jej znova od začátku.

Dopis ten zněl:

„Milý Jarouši!

Tvůj list poučil mě nanovo (kdybych to již dříve nebyl věděl), že těmi rigorosy neshltne člověk všechnu moudrost světa a že také doktorátem na sebe nenavléká každý novou, chytrou kůži. Nezlob se! Povídáš sám, že se neobrátí svět vzhůru nohama, když uděláme doktorát! Bodejť že ne! A my také ne. Arciť, pokud se Tebe týče, zdá se, že chodíš jaksi po hlavě.

Jarouši, teď, když jsi nejhorší přeskočil, přepadají Tě takovéto návaly? Horuješ o kvartýrské? O její dcerušce? Nechci ublížit ani prvé, ani druhé, ale buď s tím bengálem opatrnější.

Ovšem pamatuji se, že jsi byl vždy takové chytlavé a zápalné zboží. Nad každou zástěrou Ti zahořelo srdce — (o hlavě Tvé to nemyslím; zdá se mi přese vše, že má solidnější konstrukci) — ale brzy bývalo po ohni. A teď, když jsi svoboden, volný jako pták — teď bys chtěl do něčeho podobného zaharcovat? Pozor, Jarouši, pozor!

Tvoje kvartýrská může být velice slušná paní, také z dobré rodiny. Budiž! Rovněž její dcera může býti hezké, něžné děvčátko. Připouštím. Ale pozor, Jarouši! Není nebezpečnějších „poměrů", než tyhle kvartýrské. Jsou mnohé případy, jsou zkušenosti! Pověděl bych Ti celou řadu lidí, kteří z několikaletého nájmu pokoje „se zvláštním vchodem" a třebas i bez něho se dostali do slepé uličky bez východu a nezbývalo nic jiného, než — oženiti se. Nejčastěji ovšem s dcerou, ale někdy také dokonce i s kvartýrskou samou — brr, to je strašlivé finale.

Nu, nepodezřívám Tě, že bys obmýšlel sňatek s paní Chmelíčkovou — vždyť čtu, že horuješ o Kristynce. Tedy Kristynka!

Vraťme se k paní Chmelíčkové. Už to jméno se mi nelíbí. Vidím ji, dobrou matronu a svědomitou, pečlivou matku. Bude Ti vařit snídaně, pak nabídne večeře —"

Tu Potápka ustal a zafuněl.

„Šklíba zatracený — ten Vladík. Ale jakoby sem viděl! Šklebil by se, kdyby věděl, že dnes budu mít zase smažená vajíčka — doma! Ten chlap také někde bydlel!"

„— — a konečně Ti se sladkým úsměvem řekne, že by Ti vařila také obědy. Nebudeš mít právě peněz, chvilku se budeš zdráhat, pak přijmeš — ejhle, budeš na celé stravě. Víš, co to znamená?

V hospodě musíš platit denně — ostatně, bys i jedl na dluh měsíc nebo dva, hospodského si vzít nemusíš. Leda by Tě zakládala nějaká sklepnice. Jsou i takové případy. Znám opravdu člověka, je také v Praze, obědval a večeřel v pivovaře a platit za sebe nechal sklepnici — víš, co z toho bylo? Vzal si ji. Neboť konečně byl dlužen za rok nejen sklepnici, ale i jméno do matriky. A ta holka byla jako noc, měla již několikátou kapitulaci, byla by se hodila za kuchařku mezi námořníky — a uvázla na krku člověku s akademickým vzděláním. Nu slaboch to byl, bez odporu — ale výsledek je hrozný. Mesaliance tohoto druhu jsou nejhorší.

Ty máš ovšem jiný případ. Dívku z rodiny. Neukvap se, Jaroušku!

Stará si Tě budu piplat, za krátko Tě bude pokládat, jako bys náležel k jejímu nábytku, k tomu pokoji. Postěhuje se, Ty se již postěhuješ s ní. Svoje peníze na měsíc probiješ jinak, u ní zůstaneš viset. Neříkej, že ne — dochází k tomu! Ne hned první měsíc — třeba až za půl roku. Ale pak tím jistěji. Až si Tě stará opoutá, jak se říká.

Naříkáš si, že Ti kávu nosívá stará, dcera že se neokazuje. Měj strpení. Však ona se objeví. To jsou staré praktiky, kamaráde. Z počátku se musí dělat trochu drahoty, to je to vnadění. To je rozdíl mezi rybami a milovníky. Kaprům se týden hází do vody — a pak se na ně jde s udicí.

Chytlaví galánové nechají se čas hladověti — a jde se na ně pak také s udicí.

Takové matky jsou výborné manipulantky, milý Jarouši. Nezapomeň, že jsi teď praktikantem s 21 kr. měsíčně a poukázán jenom na příspěvek, jejž Ti vyměřuje tatínek. Nikdy nebudeš mít nazbyt. Což potrvá celý rok. Varuj se nějakého závazku v této příčině!

Bude dost jiných věcí. Nadejde svátek, narozeniny, dostaneš od slečny nějakou ženskou ruční práci. V prvním okamžiku to náramně těšívá, ale za nějaký den bys to vyhodil. Bude to stínítko na lampu, tácek pod sklenici, vytěrák na péra. Ano, kdybys dostal vyšívaný zouvák na boty, k němuž se nemusíš shýbat, o nějž se při zouvání rukama opíráš — to je skutečně jediný praktický dar pro našince. To je také jediné, co mně zbylo z celého milostného románu — a vidíš, těší mě to pořád. A těší mě, že to zůstalo při zouváku.

Pak nastane podzim, zima. Budeš se zdržovati více doma — budou Ti zatápěti — budou Ti nositi pečené zemáky a opíkané topinky — pozvou tě jednoho dne na oukrop, později na čaj — konečně se vytasí stará paní s návrhem, abyste si společně zahráli v karty. Černého Petra, cvika, velusa — cokoli. Nuže — budeš dlužen, budeš mít vyšívání, budeš jíst pečené zemáky, píti čaj a hráti černého Petra. Aby ses odsloužil, vyzveš je do koncertu, jednou, dvakrát — dáš Kristýnku po-

zvati do bálu, koupí si k vůli Tobě nové šaty — — a pojednou máš poměr jako ukovaný.

Oženit? Kamaráde, máš sedmiletou praxi! To je doba! Oženíš se, budeš mít rodinu — pak nadejde advokátní zkouška. Opatrně! Vedle ženy a dětí hrozně zle se studuje! Spočítej si, kolik ženatých kandidátů — totiž JUC. — udělá rigorosa, doktorát. Po čertech malé procento. S advokátní zkouškou ovšem to nebývá tak zlé, tu podstoupíš spíše, ale je to dosti zlé. Znám takové případy.

Ale hlavní věc, milý Jarouši. Kterak hodláš vytloukat život? S rodinou? Ze svého koncipientského platu? V Praze? Až odbudeš praxi u soudu, řekneš mi upřímně, kolik nabídnutí jsi dostal a za jakých podmínek. Podíváš se na to! Tys hrozně nobl nátura — to Ti nestačí. A chceš být stále závislý na tatínkovi? Jak ho znám, sotva Ti bude sypat jako nějakému oficíru od kavalerie. A v nejlepším případě probiješ se jakž takž praxí, ale pak zahájíš samostatnou advokacii třeba s hodnou přítěží — tři, čtyry děti. Nu, máš-li záruku, že Tvými klienty bude pět bohatých aristokratů nebo že Ti soud hodí nějaký bankový konkurs, jako byla kdysi „Úvěrní pozemková" — s Pánembohem. Ale pro všechno si to vyžádej na kolku! Jinak Ti na to ani žid nepůjčí.

To je všecko, milý, dobrý, ale naivní a sangvinický příteli. Svěřil Jsi se mi se vším, což znamená skoro tolik, abych Ti pověděl svoje mínění.

Tu je máš. Řekl jsem Ti všechno upřímně. Jako pravý přítel. Uvažuj o tom. Neukvap se.

Ostatně — abych pravdu řekl: myslím, že i tato Tvoje vášeň, i tento plamen brzy vyhoří. Až se z toho probudíš, budeš rád.

S čímž jsem Tvůj upřímný

Smolík.

V Hradci Králové dne...

*

P. S. Že jsi se rozhodl pro advokacii, těší mne jinak. Schvaluji Ti to. Úředníků máme dost z našich lidí — a jaké u nás panují poměry, skoro všichni jsou pro náš život ztraceni. Vždyť mi rozumíš. Potřebujeme co nejvíc lidí samostatných. Ať jsou to pak doktoři nebo dobří ševci, krejčové, pekaři a kominíci. Lépe býti třeba menším, ale celým, samostatným člověkem, než závislým pánem. Zůstaň raději menším, ale svým Jaroušem Potápkou, než abys někdy se vykuklil jako křivohlavý Pottappka. Jsou případy, kamaráde — jsou...

Tvůj

Smolík.

*

Ještě NB. Ptáš se, mám-li také nějakou známost. Nemám. Kam s ní teď? Mám 70 zl. mě-

síčně. A poněvadž jsem si vypůjčil na taxy, na doktorát, což konečně také musím zaplatit, nezbývá mně docela nic — ano mnohdy mně velice velmi nezbývá. Jsem to malý pán. Ale zámožné holky chtějí větší pány. A lísat se neumím. A mám dost času. A má-li děvče dvacet, třicet tisíc — to jsou Ti nějaké požadavky! A při nynější nízké míře nestačí úroky z věna ani pro její osobu. Až si odbudu advokátní zkoušku. — —

Byl bych zapomněl! Zveš mě do Prahy, abych se na ni podíval. Poradím Ti něco! nevolej si k tomu žádných svědků. Čím více svědků, čím veřejnější taková věc, tím horší vyplétání. Věř mně. Mám to od zkušených!

Teď na dobro Tvůj

S.

*

Jaroslav Potápka dočetl a opětně udeřil na dopis.

„To jsem padl na dobrého důvěrníka!" smál se zlostně. „Svěřil jsem se mu jako bratru — a on je chlap jako lučavka. Kape to z něho jako jed. Jako žíravina. Je to náramný materialista, náramný. Cynik je! Tedy každá holka aby měla padesát tisíc! Inu ovšem, hezké by to bylo! Ale co mají počíti ostatní? Co by měla dělati — Kristynka? Do kláštera, ne? Šít rukavice, co? Za trafikantku — aby ji nikotin otrávil, aby ty její tvářičky sežloutly, uvadly . . . Ó, Smolíku, komu jsem

to všechno pověděl! Jakých perel jsem mu naházel...!"

Potápka složil dopis, vstal, vložil jej do zásuvky psacího stolku a pak přistoupiv k oknu a vyhlížeje na ulici šeptal si:

„Neboj se, Kristynko, neboj se. Vznikají-li v tobě city, jaké vznikly ve mně — budeš má! Neopustím tě!"

A konečně, zapaluje doutník, pronesl Potápka vzdorně:

„Ale Smolíka na svatbu nepozvu — toho ne. Ať to cítí, že urazil moji domácnost dříve ještě, než byla založena! Tak!"

A bafal, bafal, jakoby vzdáleného toho Smolíka chtěl mračny dýmu zadusiti.

VI.

Nebylo to odbyto těmi několika vzdornými, nevrlými, pohrdavými slovy, s nimiž Jaroslav Potápka odhodil Smolíkův dopis. Ještě několikráte jej rozevřel, přečetl si některý řádek znova, a mnohé slovo zažíralo se mu teprv nyní v mozek, jakoby mu byl až teď porozuměl. Ne že by jej bezohledný tón dopisu Smolíkova byl urážel, bylo v tom více, hnětl jej, kalil mu posavadní radost. Poskvrňoval jaksi celou tu Potápkovu milostnou historii. Jako když chlapci závistivý kamarád haní novou nějakou hračku. Potápkovi připadalo, jako by ze všech těch nevážných řečí Smolíkových bylo něco ulpělo na jeho Kristynce. V duchu před ním vystupovala — a skutečně, zdálo se mu, jakoby na jejích čistých, světlých šatečkách byly utkvěly stopy něčích umouněných prstů, jakoby jí byl na růžová líčka a na bílé čelo kdosi popelem přimaloval vrásky. Proklatý Smolík! Jak stříká svým černidlem do dálky! — Vždyť je tak skromna! Nepřichází mu ani na oči. Skoro se mu vyhýbá. Či měl by Smolík pravdu? Bylo by

vše to pouhou komedií? Je skutečně vnaděn a měla by nad ním být v pravém okamžiku síť zatažena? Ale vždyť se nic neděje! Byl by tak krátkozraký, aby záludných manevrů nespozoroval? On, jemuž říkali spolužáci již na gymnasiu: ty doktore?!

Nic naplat. Přece — přece... Červ mu byl nasazen do hlavy a hlodal a hlodal...

Jaroslav Potápka hodlal Smolíkovi ihned odpověděti, rázně, drsně, odmítavě. Chtěl si naprosto zapověděti takový mentorský tón, chtěl mu srozumitelně pověděti, jak jest mu nesnesitelno to povznešené a shovívě překonávavé kazatelství jeho. U čerta, jakým pak právem k němu takto hovoří? Jakým právem nakapal mu v lekci zdánlivě kamarádskou tolik jedu posměchu? K čemu vůbec lekce? Nejsou si rovni? Není on — Potápka — také doktorem, jako Smolík? Že má Smolík trochu více praxe? Ale kde zůstal cit? A cit má zase on, Potápka, a to je také něco.... Nuže, vyloží mu řádně svoje stanovisko, hned, bez meškání, pokud v něm všechno vře.

Ale upustil od toho. Byl předně roztržit, ale hlavně cítil, že je rozčilen, dohřát. V takovém rozpoložení neradno psáti. Poví se ledacos, co druhý den mrzí. Ať se mysl uklidní, ať se odpověď ve hlavě rozleží. Napíše mu zítra odpověď — a tu ani hned nepošle. Přečte si to pozejtří, zmírní každé ostré slovo a nikterak nedá znáti na sobě, že byl nakvašen. Každé slovo musí býti chladné

jako led a míti váhu jako cent. Jenom ne odpovídati v nakvašenosti. Tím se zcela obnažujeme. Odpůrce má radost, že ťal do živého. Co psáno, to psáno. A na dopis vždy času dost. Je veliký rozdíl, vyhorliti se s někým ústně anebo psáti mu.

„Vida, vida," myslil si, vlastně hovořil k sobě Potápka — a hovořil dosti hlasitě, neboť byl sám doma, dámy odešly na procházku. „Vida, vida, ještě mohu mysleti na takovéto finessy — není se mnou tak zle. Jen si nezadat — ani u kamaráda. Projevím Smolíkovi, že duševní převaha je na mé straně. Naznačím mu, že jsem o všem přemýšlel, nač on naráží — zrale přemýšlel — a že jsem přece konečně dospěl tam, kde jsem. Nesmím dáti na jevo, že mně pověděl něco nového, ale že to všechno vím! Dávno vím! To mu zaimponuje. Pošlu mu řádnou repliku — a myslím, že mně dupliku zůstane dlužen. — Ah, ten zpustl na venkově, ubožák! A zešosatěl! To jsou ty hospodské tlachy, kde se o ničem nemluví s úctou, s citem. Jen peníze chramtit, peníze! Ano, lehká věc, bráti si holky s penězi! Ale kde zůstává samostatnost? Kde ten boj o život! Kde je pak radost, že vše, co je kolem mne, pořídil jsem sám, vlastní prací, vlastním zápasem! A v tom je radost a pýcha a všecko! Což neponižuje pomyšlení, že bohatá holka založila moji existenci svými penězi? Mohu kdy takové ženě něco odmítnout? Mohu rázně vystoupit? Jsem vůbec pánem? Nevidím jí na očích a na rtech stále — byť i to nevyslovila —

že vše je z jejího? Nejsem otrokem? A není i po
nižujícím vědomí, že celý svět říká: Ah ten —
tomu je hej — ten vyženil peníze — to s
žije!? A po tom já právě netoužím! Chci, ab
se říkalo: Ten se vyhoupl! Se ženou nic nedo
stal — a jak si stojí. Ten se umí ohánět!"

Jaroslav Potápka stanul v tom okamžiku pře
zrcadlem a maně tam pohlédl. A na chvíli se n
sebe zadíval. Líbila se mu ta postava v zrcadle
hleděl z ní hrdina.

Ale za okamžik, když odstoupil, prohodil změ
něným hlasem, jakoby ani nestál o přílišné t
hrdinství a nastávající ty zápasy:

„A což, kdo ví, zdali Kristynka nemá nějak
věno? Že pronajímají pokoj svobodným pánům
Co by s tím dělaly? Dvě skromné ženštiny, mů
Bože, pokoj a kuchyň jim stačí. Bylo by to mrhá
ní, aby se tu roztahovaly samy. Takto si umenš
nájem a kapitálek zůstane netknut. To je moudré
A poskytuje jim to jisté zaměstnání, mají svou
starost. Ušetří se. Ať jen šetří, paní Chmelíčková
má pro koho. Má dceru, bude mít zetě. Konečně
ten zeť také se nemůže vrhnouti do života s prázd-
nýma rukama. I malá pomoc je vítána. Řekněme
deset tisíc! Není to mnoho, není to bohatství, ale
je to něco. Základ. Pane, s desíti tisíci jinak se
otvírá kancelář, než bez nich! Hned mi nebudou
padati do klína velké procesy. Půl léta snad ne-
přijde nikdo s pořádným soustem. A zatím se musí
platit nájem, daně, plyn, je živobytí. Ať praskne

v prvních měsících tisícovka. Já ji nahradím! Já to Kristynce doplním. Já těch deset tisíc rozmnožím. — Takovéhle matky mívají peníze..."

Jaroslav Potápka vybafl mračno dýmu, které táhlo z okna, a hledě za ním do neurčita mluvil dále:

„A Kristynka by mohla mít peníze. Její matka posud se nezmínila o nebožtíku muži — snad neměla žádného. Snad je — Kristynka — dítě — lásky. S nějakým zámožným mužem. Jsou takové případy. Ten pamatoval na dceru, dojista. A je-li tomu tak: mně to nevadí! Dokonce nevadí! Nad tyto věci jsem povznesen. Můj bože, na sklonku devatenáctého století! A je to dokonce román. Já uvedu Kristynku do společnosti! Já ji legitimuju! Budiž! Neměla zákonitého otce, ale bude míti manžela, rodinu — a z vděčnosti přilne ke mně jako Griselda...!"

Potápka zase vypadal jako hrdina. A teď, rozkročen a udeřiv čtyřmi prsty pravice zlehka na stůl, dodával samolibě:

„A pak se podívám, až jednoho dne zaklepe na moje dvéře Smolík s tím svým venkovským rozumem, v ošumělém kabátě, jako starý vyssátý koncipa, pořád ještě bez advokátní zkoušky, a zeptám se ho — ovšem, zcela kamarádsky — bez oušklebku: No co, kamaráde, kdo z nás měl pravdu? — A vidím ho, jak ostýchavě bude ťapat po plyšových kobercích v mém bytě, a bude líbat Kristynce ruku, říkat jí milostivá paní — po-

zvu ho na oběd, to se ví, zahrnu jej přívětivostí, ovšem — a to vše bude řeřavým uhlím na jeho domýšlivou hlavu! Tak, Smolíčku, tak! Budeš koukat, co zmůže láska a pevná vůle."

Potápka se odmlčel a hleděl chvíli do prázdna, patrně na vzdušný ten obraz, jejž si byl vymaloval, a jak třepal pravou nohou, bylo mu vrzání zánovního perka příjemným, mírně rozjařujícím hudebním průvodem k samodílné té malbě.

Pojednou se rozpomenul, co vše povídal, i zvolal náhle roztouženě:

„Kristynko — nechtěl jsem tě urazit! Podívej se, jak jsem zamilován — ani nevím, co mluvím. Ty mé zlaté koťátko! Čím více mi bude pro tebe zápasit, tím radši tě budu mít. A kdybys neměla nic, nežli košilku, tím více tě budu milovat — a právě proto tě budu milovat. — Ale těmi hloupými myšlenkami je vinen Smolík — ten — ten surovec! Patrně se mu událo cosi nepříjemného, poznali jeho pravou povahu, dali mu kdesi kvinde — vystrnadili ho, a teď ze msty a škodolibosti chce disgustovati i jiné — i mne, svého přítele! Neboj se, Kristynko, nedám se — a tebe také ne!"

Jaroslavu Potápkovi bylo v malém pokojíku těsno. Musil ven, na vzduch, i vklouzl rychle do kabátu, nasadil si klobouk, chopil se hole, podíval se posledně do zrcadla a lehkým, houpavým krokem vycházel.

Mířil ke Kanálce, ale nedošel tam.

Zahýbal právě na cestu podél zahrady Eichmanovy, když náhle uslyšel povědomý hlas.

„Hlehle — pan doktor!"

Potápka v prvém okamžiku nevěděl, s které strany hlas přichází. Neboť šel s hlavou sklopenou, zamyšlen, usmívaje se, kdykoli jej obletovala Kristynka, a škaredě, jakmile mu do toho vklouzla vzpomínka na dopis Smolíkův. Nic naplat; hodně jedu z rozkladu Smolíkova v něm uvázlo. A tu náhle zaznělo: Hlehle, pan doktor!

Potápka vztyčil hlavu. Ejhle, proti němu přicházela paní Chmelíčková, majíc na lokti zavěšenu Kristynku.

Doktor strhl klobouk:

„Moje úcta, milostpaní! Moje úcta — slečno —"

Paní Chmelíčková se lehce usmála. Hned však vyprostivši svoji pravici, vztáhla ji k mladému muži a hovořila:

„Hlehle, pan doktor z domu a my domů. Spěchaly jsme — vzpomněly jsme si, že máme panu doktorovi udělat večeři. Přijdete brzy, pane doktore? Či nepřijdete? Vzpomněl jste si, že je v Kravíně koncert? Ah, tam je dnes krásně! Takový chládek pod stromy — a hudba — tuze hezky je tam. Milé posezení! A pivo! Pan Truneček se překonává!"

Jaroslavu Potápkovi zdálo se, že ze slov paní Chmelíčkové vyznívá lítost, že tam nemohla zůstat, když je tak pěkně. Spěchá domů — pro jeho smažená vajíčka. Vzal je čert! (Potápka zase vzpomněl

na Smolíkův výsměvný dopis.) A v tom okamžiku bleskl mu hlavou nápad.

„Proč pak jste nezůstaly v Kravíně, milostpaní, když je tak pěkně?"

„Tak tak, pane doktore, měly jsme vás nechat čekat?"

„Mne, milostpaní?"

„No, s večeří!"

„Můj Bože, milostpaní, pro mne! Byl bych se navečeřel jinak."

„To by byl pěkný pořádek. Kristynka tuhle pořád říkala: Mami, pojďme domů, máš dělat panu doktorovi vajíčka. — Pořád na vás pamatuje. Jen aby vám nic nechybělo!"

Potápka pohlédl na Kristynku, která zarděvši se sklopila oči. A pak se odhodlal.

„Milostpaní, mám návrh," řekl vesele. „Sám také velmi rád si posedím pod širým nebem, při hudbě. Nemáte-li nic jiného — vraťte se do Kravína. Dovolíte-li, abych vás doprovodil — — (Tato slova řekl polohlasně, skoro je polykaje.) Posedíme tam chvíli — večer bude krásný — a pak můžeme společně domů. Totiž — není-li vám moje společnost na obtíž..."

„Ale pane doktore!" volala paní Chmelíčková. „Nejsme-li na obtíž my vám! A nebudete-li se hněvat, že jsme to tak vyvedly s večeří..."

„Snad budou v Kravíně také něco mít," smál se Potápka.

Paní Chmelíčková obrátila se k dceři:

„Kristynko, chceš?“

„Když pan doktor dovolí — —“ vydechla dcera.

Dámy se již obrátily, Potápka připojil se k nim, pokročiv s druhé strany k paní Chmelíčkové.

„Je to náhoda, že jsme se tak setkali, pane doktore,“ hovořila matrona. „Ale tak bývá: řeč o vlku — vlk za humny. Můj Bože, nehněvejte se pro toho vlka — je to pořekadlo. Ale právě jsme o vás mluvily. Povídala jsem Kristynce, že vám musí povléci peřiny. A z prádla přišla jedna vaše košile s natrženou dírkou. To musí Kristynka spravit. Máte nejspíš knoflíček s velkou hlavičkou. Vždyť je to prádlo čistě nové — a jen co je pravda, jako hraběcí! To je širtyng! Jako batist! Dal jste jistě za ty košile po třech zlatkách. Ach, já horuju pro krásné prádlo. Jen že teď je s ním zle. Pradleny jsou na ně jako rasi. Sama valcha! A kdyby to byla jen valcha. Ale všecko se dře kartáčem, rýžovým kartáčem, jako podlaha. To aby bylo prádlo z plechu. Ale u nás se nebojte. My pereme bez kartáče. Valchu máme — ale jen tak zlehka se na ni přitlačí. Kristynka pere s pradlenou — nedá si to vzít. A vaše se pere zvlášť, nejdřív, bez strakatého, a vyváří se jenom v mejdle, ne v sodě anebo dokonce v chlorovém vápně. Chlór je na prádlo utrejch. Co budete u nás, dvojnásobně vám vydrží...“

Potápka si všiml, když stará paní prozradila, že Kristynka pere, kterak dívka skryla levou ruku do kapsy žakýtku a pravou pod slunečník.

„Zlatoušku!" zahoroval v duchu mladý muž, „schováváš ručičky — snad jsou červeny. Ty na mne pereš — jak toho zasloužím!" A dále mihlo se mu hlavou: „Ona pere — jaká to bude výtečná hospodyňka!"

A Kristynka hleděla před sebe jako v nejvyšších rozpacích, neodvažujíc se pohnouti hlavou. Jako by tušila, kterak pronikavě na ni hledí zraky Potápkovy.

Došli do Kravína, Potápka poněkud rozpačitě kráčel před damami mezi stoly hustě obsazenými, neohlížeje se vpravo vlevo. Ač se snažil neviděti, pozoroval přece zde onde nějakou známou hlavu, a neušlo mu, kterak hlavy ty se otáčejí za ním i za Chmelíčkovými.

Objevoval se takto ve veřejnosti poprvé, a tváře ho pálily. Cítil, že prochází prvním ohněm veřejného pozorování a posuzování, možno že dost prostořekého, neomaleného. A zase vzpomněl na Smolíka a jeho dopis. Ale nic nedělá. Podstupuje to vše pro Kristu — Kristynku — co mu záleží na světě a jeho řečích. Ještě nikdo tomu neunikl. A začíti se musí. Až ho svět uvidí s Chmelíčkovými podruhé, potřetí, uvykne tomu a pohledy i hovory pominou.

Vyhledal místo u stolu nejzadnějšího, na samém okraji, u něhož seděli nějací dva neznámí, staří manželé. Ještě tam svítilo slunce, ale za chvíli se otočí a stůl bude také v stínu. A vždyť mají

dámy slunečníky! Tím lépe. Nebudou tak vydány obecné pozornosti.

Potápka pokynul dvorně ženštinám, a když se snesly ostýchavě na židle, usedl sám zády k celé společnosti kravínské.

Trvalo chvíli, než připlaval starý číšník Lautrbach, u něhož Potápka objednal tři plzeňské a jídelní list.

Když jej dostal, octl se v náramných rozpacích. Otáčel jej v rukou, nevěda, má-li jej nabídnouti paní Chmelíčkové nebo má-li objednati sám večeři pro tři osoby, či má-li damám předčítati. Konečně se vzmohl na otázku:

„Budou dámy také večeřeti?"

Stará paní učinila odmítavý posunek.

„O ne, pane doktore! Na nás je ještě tuze brzo. A my vůbec večeříme doma — to je tak náš starý zvyk. Jen si račte posloužiti, bez ohledu na nás..."

Potápka si oddechl, věc byla rozluštěna. Má tím ušetřeny další rozpaky, které by mu nastaly při placení. Že má zaplatit pivo za dámy, rozumělo se samo sebou, ale byl by za ně mohl platiti také večeři? Na to snad by bylo příliš brzo. K tomu docházívá teprv později, při větší důvěrnosti. A byl by je měl nechat platit samy? Také se mu nepodobalo. Vždyť je vlastně sám vyzval, sám je sem zatáhl. Zdrželivostí paní Chmelíčkové byl vytržen z nesnází.

Ale snad by pojedla něco Kristynka? připadlo mu ještě. A již se k ní obrátil s otázkou:

„Ani vy nebudete večeřeti, slečno?"

Kristynka se zapýřila.

„Díky, pane doktore, nebudu. Já doma s maminkou."

Tak tedy Jaroslav Potápka povelel telecí řízky jen pro sebe.

Když číšník odběhl, aby večeři přinesl, a zatím co staří manželé byli důležitě zaměstnáni vybíráním dvou otypeček řetkvičky za tři krejcary, naklonila se paní Chmelíčková k Potápkovi a pronesla k němu skoro mateřsky:

„Pane doktore — neříkejte mé dceři slečno. Dělá jí to rozpačitost — a nepatří jí to. Buďte tak laskáv..."

Potápka vyvalil na starou paní oči.

„Ale, milostpaní — kterak pak — mám-li slečnu dceru oslovit —"

„No ano, tedy jí říkejte Kristynko — tak po sousedsku, vždyť jsme svoji. Já vím — vy nás ještě neznáte — ale co nevidět vás budu prosit za slovíčko mezi čtyrma očima. Vás nám sám Pánbůh poslal — doktora. Vy nám můžete mnoho dobrého prokázat."

Potápka nevěděl, co si z toho vybrat. Zase mu vstoupil na mysl Smolík se svými výklady a v hlavě Potápkově ozval se červ, který do ní z proklatého onoho dopisu vlezl. Ale na štěstí za okamžik skončila delší přestávka a orkestr spustil vá-

bivý, opojný valčík, čímž úvahy Potápkovy přetrženy. Vlnivé zvuky hudby nesly se zahradou a unášely doktora. Hleděl na dívku a v duchu se před ní ukláněl, pojímal ji v náruč a kroužil s ní širým sálem. Víc a více ji k sobě tiskl a cítil, kterak se jí ňadra vlní, kterak se její ruka třese v jeho, kterak její levice se opírá o jeho pravý loket. Ach, rozkoši tance! Ach, tajemný, nevyzkoumatelný účinek hudby!

Nyní maně na něj pohlédla dívka a jakoby byla uhodla, čím se doktor v duchu zaměstnává, zarděla se a sklopila oči. Potápka vpíjel se v její sametovou tvář a chápal v tom okamžiku, že jí nemůže říkat jinak než Kristynko — Kristynko!

*

Bylo šero, když odcházeli z Kravína. Stará paní již chvíli jevila netrpělivost, otáčela se, promlouvala polohlasně k dceři — Potápka uhádal, že spěchá domů. Vždyť ještě nevečeřely. A mluvily o nějaké práci. I zacinkal, zaplatil a vzchopil se.

Třeštivá hudba a čtyry sklenice piva tak jej rozjařily, že se Potápka cestou k domovu odvážil vyzvati Kristynku, aby se zavěsila.

Zbožňovaná bytost se zdráhala, ale uposlechla konečně, když k ní matka promluvila.

„No tak se neupejpej, Kristynko. Je tma — nikdo to nevidí. A pan doktor je jako domácí

přítel. A Pánbůh dá, že bude také naším právním zástupcem."

Jako by se Potápky byl dotkl elektrický proud, když se o něj opřela něžným, teplým, oblým loktem, tak nesměle a ostýchavě, aby jej co nejméně tížila.

„Ach Krističko!" šeptal Potápka. „Jaké to slaďoučké, lehké břemeno, vaše ramínko. Kéž bychom tak šli daleko — hodně daleko — a sami, Krističko, sami..."

A náhle se ulekl, ale tak blaženě, rozkošně. Hle, již vyslovil jen její křestné jméno, a šlo to tak snadně, lehce, samo sebou. Ah, tak upřímně mluví srdce jen v nestřežené chvíli, když je zbaveno všech pout, neumlčováno a nevázáno malichernými ohledy. Ano, Kristynko, půjdeme tak spolu, celým životem, říkal si Potápka. A krásné to bude, až s námi a za námi nebude musit chodit maminka...

Došli k domu v Hálkově třídě a pomalu vystupovali vzhůru, Potápka napřed, dámy za ním. Jak tu v tom vyhřátém, oepleném průjezdě a schodišti bylo protivno! Jak bylo krásně tam pod stromy v Kravíně!

Než Potápka otevřel dvéře svého pokoje, dohonila ho paní Chmelíčková a volala k němu:

„Tak tedy pan doktor je navečeřen! Již si nepřeje smažených vajíček — nacháme je na zítřek, co?"

„O, kdybych směl prosit, milostivá paní — mně zas vytrávilo na vzduchu — neobtěžuji-li vás...“

„Bůh uchovej!“ bránila se panička. „S největší radostí!“ A obrátila se k dceři: „Tedy honem, Kristynko. Shoď to se sebe a připrav panu doktorovi večeři!“

Vešly do bytu, Potápka do své světnice. Kristynka mu připraví večeři! Její drobné, něžné ruce! Ah!...

Rozsvítil a v nepokoji čekal, kdo mu večeři přinese. Byla to tentokráte — Kristynka. Přinesla mu vajíčka v modrém železném kuthánku na talíři, aby prý nevystydla. Sotva je postavila, chopil se Potápka její ruky a políbil ji. Kristynka se zarděla a tázala se, přeje-li si pan doktor i piva. Ovšem že si přál. A dívka zmizela z pokoje.

Potápka jedl hltavě a divil se, kde nabere hladu v tomto milostném roztoužení. Když dojedl a vyškrabal, objevila se Kristynka opětně, přinášejíc láhev piva. A tázala se, přeje-li si pan doktor, aby mu peřiny povlékla ještě dnes či má-li to nechat až na zítřek, až nebude pan doktor doma.

„Ah, Kristynko zlatá,“ — mluvil Potápka roztržitě, dušeně, zaměstnávaje se nějakým záměrem, „není-li vám pozdě — čiňte, jak chcete. Bude se mi tak krásně spáti, když budou vaší rukou povlečeny — touto malou, hebkou, zlatou ručkou —“

A opět se chopil její ruky, líbal ji, a pak náhle, obejmuv dívku, přitiskl ji k sobě a vášnivě ji políbil, — dlouhým, vroucím polibkem.

Bránila se, ale neubránila. Ale když ji pustil, ulekl se náhle doktor. Oči Kristyniny były plny slz — a již se jí perlily po tváři.

„Krističko," šeptal Potápka, „hněváte se?"

Kristyna neodpovídala.

„Ach Bože — já jsem tak šťasten, Krističko — odpusťte mi, odpusťte..." žebronil Potápka.

„Ale já již nebudu šťastna," štkala Kristyna. „Nikdy — nikdy!"

„Co to mluvíte, Kristynko!" šeptal Potápka, tiskna jí ruku. „Budete šťastna — musíte být šťastna — můj Bože, neplačte — vaše paní matka — co jsem to učinil — vždyť to nebylo nic zlého — jen osušte očička — ať vás tak matinka nevidí..."

„Kristynko!" ozvalo se v tom za skleněnými, zatarasenými dveřmi.

„Pro Boha vás prosím — Kristynko — smějte se!" spínal Potápka ruce v největší úzkosti.

Kristyna utřela zástěrou oči, usmála se nuceně, sebrala nádobí a odešla.

Ale za malou chvíli se vracela a za ní přicházela matka — aby spolu povlekly peřiny.

Potápka se skláněl nad nějakou knihou, neodvažuje se pohlédnouti na starou. Patrně cosi zpozorovala, proto přišla.

Avšak paní Chmelíčková byla samý hovor — a jen se omlouvala, že tak pozdě ještě pana doktora znepokojuje. Konečně se osmělil Potápka vzhlédnouti k ní, — ne, jistě neví nic. A z radosti, že nebezpečí tak šťastně minulo, nalil Potápka piva a pobízel matku i dceru.

„No zavdám vám, pane doktore, abych vás neurazila, a Kristynka také. Ale dovolíte-li, přinese Kristynka naše pivo z pokoje. Budeme dříve hotovy...“

Obě lízly piva ze sklenice Potápkovy, načež dcera přinesla láhev a dvě sklenice z bytu.

Nebyly dříve hotovy — naopak, večer se protáhl, což však Potápkovi nebylo nikterak nemilé. Matka hovořila neunavně jako hodiny, dcera mlčky pracovala. A když byly hotovy s povlékáním, byly hotovy také s pivem.

„Tak, teď vás zanecháme, pane doktore. Vyhajejte se dobře v čerstvém prádle. To sílí. — A ty, Kristynko, seber sklenice. — Dobrou noc, pane doktore!“

„Ruku líbám, milostpaní!“ ukláněl se Potápka.

Dceruška trochu se opozdila. Matka již vrzla dveřmi svého pokoje, když Kristyna, plné ruce sklenic a láhví, opouštěla pokoj Potápkův. Doktor, vida ji takto bezbrannou, neodolal, aby nepoužil příležitosti. Tak otvíraje dívce, přiklonil se k ní rychle a políbil ji na tvář.

„Dobrou noc, pane doktore,“ zašeptla Kristyna.

„Dobrou noc, dítě drahé,“ šeptal Potápka.

A když dovřel dvéře a otočil klíčem, a když kolkolem vše ztichlo, pokročil Potápka k oknu, vydechl z hluboka a nabrav zase plné plíce, zamumlal zálibně, spokojeně:

„Ty tajtrlíku Smolíku — ty mi budeš kázat — z Hradce do Prahy! Ano! Jsi poražen, Smolíku, na hlavu poražen — a já vítězem! Najdi si teď někoho jiného, komu bys kazil partii...“

A pak, hledě k zastaveným dveřím, kteréž ho dělily od Kristyny, šeptal zaníceně:

„Ona je dítě — poupě — poupátko! Ona nebyla nikdy políbena...! Ach — a na mých prsou se toto poupě rozvije v nádhernou, krásnou růži... Ach, jaké jsou na světě rozkoše! — Spi sladce, slaďounce — má včeličko — a nechť se ti o mně zdá...!“

Ještě dlouho hleděl Potápka z okna, naslouchaje krokům opozdilých chodců, vdechuje chladnoucí vzduch noční, pozoruje lampáře, kterak přecházeje příč na příč ulicí, od lucerny k lucerně, zatahuje plameny plynové, jenom na křižovatkách je nechávaje. Vždy hustší tma ukládala se na třídu, zahalujíc zahrádky, a vzdálené plameny luceren kmitaly mu do té tmy jako hvězdy, což Potápku neobyčejně romanticky naladilo. Pojednou vynořila se v něm jakási melodie, a Potápka, ani si nejsa vědom, že to nápěv stretty z Trubadura, přidělával si k němu vlastní text:

„Má drahá Krihyhyhy-sto,
už je to jihyhyhy-sto.
má dráá-ha Krihyhyhy-sssto,
je to ji-sssto — —
ho — hó — —!“

To bylo vše. Dále se nedostal v této své samodílné opeře. Hučel, bručel a bzučel si to potichu, neunavně, stokráte za sebou. Dávno již ozýval se z vedlejší světnice tichý, vzdálený chrupot spících dam. Potápka „pěl“ stále, ukládal se se svojí arií na lůžko, a ještě mu táhla hlavou jako velebný chorál andělský, kdy již ztrácel vědomí a upadal v tuhý spánek. Pak již nepěl — ale pokojem ozývalo se zdravé, jadrné chrápání.

VII.

Doktor Jaroslav Potápka přál ve své samomluvě Kristyně, aby se jí o něm zdálo, ale ještě více přál sobě, aby se mu zdálo o ní. Je známo, že se takovéto přání, sebe úsilnější, málokdy vyplňují. Zdá se nám o čertech a čarodějnících, o zlodějích, zdá se nám o věcech dávno minulých, na něž jsme léta nevzpomněli, zdá se nám o nebožtících, zdá se nám, že sedíme na svatbě nebo v bále v pouhých podvlékačkách a bez bot, aniž pochopujeme, jak jsme se tam v tom úboru dostali — ale zřídka kdy zdává se nám o osobách a věcech, jimiž jsme se krátce před spaním zabývali, o nichž bychom snili nejraději. Dá-li si někdy mozek poroučet ve dne, nikdy si nedá poroučet v noci. Tak tedy Jaroslav Potápka nesnil o Kristynce, ale za to objevil se mu ve snách — přítel Vladimír Smolík, se svojí mefistofelskou kozí brádkou, se svým sebevědomým, skoro oušklebným úsměvem na snědé tváři, a mluvil k Potápkovi protivné věci. Bylo to již

k ránu a Potápka byl rád, když se z toho protivného sna probudil.

Hned vše zmizelo, Potápka vytřeštil oči. Vzpomněl včerejšího večera a bylo mu neobyčejně blahostně, rozkošně. Vše, co kolem něho stálo a leželo, ba celý svět připadal mu dnes docela jinakým než posavad. Vzpomněl, kterak líbal Kristyně ruku, kterak ji k sobě přivinul, cítil posud ono dlouhé políbení na ústa, i to druhé na sametovou tvářičku, viděl opět bohaté slzy v jejích očích, slyšel její povzdech: ach, já již nikdy nebudu šťastna — a srdce se mu podivně svíralo a zase mocně se rozbušilo.

„Ach ano, v životě a v paměti milenců jsou jisté ohromné, nezapomenutelné okamžiky. První hovor se zbožňovanou dívkou, prní stisknutí její ruky, políbení jejích prstíků, první uloupená hubička, první slzy, vyprýštivší se v takovém bouřném okamžiku z nevinných očí a tekoucí po panenské tváři — vše to zanechává v nás nesmazatelný dojem a vždy cítíme očišťující, obrozující účinek takovýchto událostí."

„Ah, někdy otřese to naším nitrem tak mocně, že i v pozdním stáří pociťujeme zachvívání jemných těch strunek, na něž kdysi dávno — dávno bylo udeřeno, a v sluch zaráží nám ozvuk milých slov dávno zaniklých, jímavých melodií předávno vyznělých, mrtvých — mrtvých."

„Bývají to poslední stopy někdejší lásky nebo — lásek..."

*

„Vždyť jsme všichni milovali a milujeme — milujeme mnohdy, co dávno zmizelo, a milujeme to tím náruživěji.“

Jaroslav Potápka cítil, takto horuje, že zažil podobný mocný, nezapomenutelný okamžik, a v radost, jakou se dmula jeho hruď nad tímto úspěchem, mísil se lítostivý, toužný pocit, že včerejší večer náleží již minulosti a že víc a více se od něho bude vzdalovat. Ah, kéž mu nadejde jednou takový večer dlouhý — dlouhý — nekonečný.

Vyskočil, umyl se rychle a ustrojil, aby byl v pořádku a připraven, až bude zaklepáno na jeho dvéře, až přijde snídaně. Kdo ji přinese?

Otevřel okna dokořán a chtivě lapal ranní, vonný vzduch letní. Jaká to byla šťastná hvězda, která jej zavedla v tato místa!

Bohužel, snídani přinesla mu zase jen stará paní.

V prvním okamžiku neodvážil se Potápka pozvednouti oči. Hryzlo ho svědomí. Netuší milostpaní pranic? Nemluvila snad Kristička ze spaní? Nevolala o pomoc? Neprozradila jeho útok?

Ba ne.

Paní Chmelíčková pozdravila stejně přívětivě, jako jindy, a hleděla na doktora co nejdobromyslněji, když se tázala:

„Nu, hajalo se dobře v čistých povlacích?“

„Ach, výborně, milostpaní,“ odpovídal Potápka. „Jsem jako po lázni!“

„Ano, to člověk omládá!“ pochvalovala paní Chmelíčková. „Čistota je ne půl, ale celé zdraví. Až pan doktor odejde, vyvěsíme peřinky z okna, aby je sluníčko prohřálo a vzduch vyfoukal — a až bude Kristynka stlát, proloží je levandulí. Koupila jsem včera otep. To v nich zůstane taková čerstvota a vůně.“

A zase co nejlaskavěji se poroučela.

Peřiny, Kristynka, levandule! Všecko se to pletlo Potápkovi hlavou, že zapomněl na snídani, a když konečně k ní usedl, byla káva vychladlá.

„No, budu hezčí,“ zažertoval sám s sebou Jaroslav. „To mně u Kristynky nemůže škodit!“

VIII.

Prozatím, ač po ní pásl, nenaskytla se Potápkovi příležitost podobná, jako onoho večera po návratu z Kravína. Takové chvíle jsou vzácny!

Uplynul týden, Potápka zase večeřel doma několikráte, chtěje mocí mermo přivolati nějaký rajský okamžik, ale nedařilo se mu. Skoro vždy přinášela mu vše stará paní, a vstoupila-li k němu Kristynka, jen se tak mihla a zmizela, než se Potápka k činu odhodlal.

A uplynul druhý týden.

Jaroslav Potápka seděl v kanceláři soudní budovy, číslo dvacet a několik, u širokého komisního stolu, a nedbaje akt, které po pravé i levé jeho straně ležely, črtal v zamyšlení po papíře. Črtal jediné jméno: Kristyna! Bylo to napsáno všemi druhy písma. Latinkou, švabachem, francouzskou rondou a frakturou, písmem drobounkým i velikými, samými začátečnými písmeny — a péro jeho vyrábělo dále jediné to slovo. Již bylo napsáno asi stokráte, když se otevřely dvéře a vstoupil pan adjunkt Homolka, vracející se od nějakého líčení

s balíkem akt pod paždím a v ruce protokol, sepsaný s obžalovaným a se svědky.

Potápka tak byl zabrán, že ani neslyšel, a trhl sebou teprv, když nad jeho hlavou zazněl dobrácký hlas páně adjunktův:

„Co pak to zde malujou, doktůrku? Helemele — samá Kristyna! To vyslejchali tu cikánku Serynkovou? Tu zlodějku?"

Pln rozpaků a divnou otázkou zaražen podíval se Potápka na adjunkta. Nerozuměl mu.

„Já myslím, jestli vyslejchali teď Serynkovou, že jim ta Kristyna uvázla tak v hlavě."

„Ne, pane adjunkte, nevyslýchal jsem — —"

„Já myslel," mluvil adjunkt lhostejně. „Ale odpoledne si ji dají zavolat. Je jich asi osm kompliců, těch cikánů. A ta Serynková, ta je mazaná. Ještě mladá, ale mazaná. A ať se k nim tuze blízko nepostaví — ono z těch cikánů ledacos padá. — Nezapomenou, Kristyna. To je takové cikánské jméno. Já už se navyslejchal cikánek, venku i tady, ale padesát procent samá Kristyna! To se jim asi hrozně líbí. Kristyna Serynková, Kristyna Janečková, Kristyna Růžičková, Kristyna Čermáková — samé cikánské dynastie. Já mít vplyv, dal bych sebrat všechny ty cikány a vyvézt je na nějaký pustý ostrov na oceáně — tam ať si dělají co chtějí. To by byla hezká kolonie! To by v těch exotických krajinách vyhynuli brzy všichni alligátoři!"

Potápka udiven podíval se na adjunkta.

„No, cikáni by je zežrali! Ti zežerou všechno. A tak by se od těch tlamatých potvor pomohlo. Beztoho prý na tom Nýlu dělají hrozné spousty. Já viděl jednou takového alligátora, ale to je nóbl ještěrka! Tlama jako mlejn! A zubu v ní jak jehel! Tam na Nýlu prý, když tak pod večer začnou alligátoři u vody klapat hubama, dostávají z toho ti faraoni zimnici. Já měl jednou žáby pod okny a moh' jsem se zfanfrnit. Co pak teprv alligátoři!"

Přírodopisná odbočka páně adjunktova nemohla v Potápkovi potlačiti nelibý dojem nad dřívějším odhalením páně Homolkovým, že Kristyna je jméno cikánské. Proč mu to kazí! A chtěje dojem ten setřásti, namočil Potápka péro, nakecal po papíře kaněk a rozmazával je ukazováčkem přes všechny ty „Kristyny", aby v černém moři zmizely.

Náhle ozval se zase pan adjunkt.

„Hlele," zvolal, pohlížeje na kalendář před sebou, „dnes máme třiadvacátého července — zejtra je Kristyny panny. To je náhoda. To se podívaj' — zejtra budou chodit cikáni — budou nosit Serynkové prezenty — přilepšenou. Ta si to pěkně zaonačila, že je na svůj svátek v inkvisici! A pak ještě těch několik měsíců nádavkem — nedostane-li se dokonce do Řep. Vědí co, doktůrku — nechaj' si ten vejslech na zejtřek, na její svátek — to bude měkká — snad kápne božskou. Uhoděj' na ni, že se na to její patronka dívá . . ."

Potápka neposlouchal už pana adjunkta. Zachytil jen jeho první slova. Zejtra je Kristyny! A teď by byl adjunkta zlíbal. Kde by mu bylo napadlo, aby se podíval do kalendáře. Kristynčin svátek! Pro Pánaboha, byl by jej zameškal!

Již neměl stání a sotva se dočkal poledne. A nemysle na to, že mu zatím v hostinci rozřeďují polévku, spěchal k Dittrichovi na třídu Ferdinandovu, aby objednal kytici. Pro Kristynku!

Věnoval na ni celou pětku, poručil, aby do ní byly vevázány také rudé karafiáty, nejkrásnější, jaké jsou, vysvětlil obšírně a podrobně, do kterého domu, patra a dveří v Hálkově třídě má být kytice zítra o osmé ranní poslána, zanechal k ní svoji navštívenku v obálce, dobře zalepené, a spokojeně a radostně odcházel s vědomím, jak bude Kristynka překvapena a dojata.

„Toho se nenaděješ, drahoušku," šeptal si míře do Vladislavovy ulice, „a myslím — nechápala-li jsi posud, že tě mám opravdu rád a jak! nyní že pochopíš. Budiž jasno mezi námi! Zítra uslyším od tebe sladkou přípověď — a uzel bude rozťat. Chci míti věc rozluštěnu — vyjasněnu — chci míti klid. V tomto neklidu, v této roztržitosti nebyl bych schopen práce — strávil bych se vnitřním ohněm — shořel bych! Nuže, zítra — zítra je tvůj den — a můj den, den rozhodnutí. Ach, Kristynko, — a ty tak klidně žiješ — tys lásky nepocítila..."

Potápka byl velice rozjařen, ale přece obědval. A pak, nemysle na nic než na Kristynku Chmelíčkovu, kráčel volným krokem vzhůru k Vinohradům, vymýšleje a spřádaje další kapitoly svého milostného románu.

IX.

Byla to neděle, šťastný ten den 24. července, Kristyny. Jaroslav Potápka nemusil do kanceláře — jak tomu byl povděčen. Sladký nepokoj zbudil ho již o šesté hodině ranní, choval se však co nejtišeji, aby ženské netušily, že je vzhůru. Však již také vstaly a Potápkovi zdálo se, že ve vedlejší světnici panuje čilé šukání, nezvyklý ruch. Ach ano, jako obyčejně v domácnostech, kde se slaví a světí svátek. Je to pěkný zvyk! Je v tom něco tak útulného, rodinného, je to zcela jiný den! A byl dnes den jako z křišťálu. Slunce svítilo mu dávno do pokoje, Potápka se hřál v mírných jeho paprscích a teplo rozlévalo se mu celým tělem. Dnes!

Konečně jeho remontoárky ukazovaly tři čtvrti na osmou. Ještě čtvrt hodiny! Potápka seděl nad nimi u stolu a sledoval minutovou rafičku. Ještě čtrnáct minut — ještě třináct — dvanáct — deset — ještě pět minut... Potápka sotva dýchal. Sluch jeho byl zbystřen, že by býval zaslechl myšku, běžící nahoře po půdě. Ještě dvě minuty — — osm

hodin! Ticho! Co to? Ticho — všady strašné ticho! Zapomněl Dittrich? Uplynulo dalších dlouhých pět minut. Tu slyš — zdola ozývaly se kroky, stoupaly výše, již minuly prvé patro, blíží se, již vystoupil kdosi na chodbu, stanul, rozhlíží se patrně, hledá dvéře — — Tu zadrčel náhle elektrický zvonek v předsíni Chmelíčkových. Kroky v pokoji vedle — v kuchyni — dvéře se otvírají — jakýsi mužský hlas — pak hlas paní Chmelíčkové — překvapený — udivený — pak cinkají nějaké drobné stříbrňáky — mužský hlas děkuje — dvéře zapadají — kroky sestupují opět — zanikají — — Jaroslav Potápka chvěl se rozčilením — chvěl se však i rozčilením hlas paní Chmelíčkové, nyní zaznívající, ana vstupovala do pokoje — hlas dušený sice, ale Potápkou postihovaný:

„Koukej, Kristynko — koukej, cos dostala — to je krása — to je vůně — honem, tuhle je obálka — podívej se...“

Trhnutí papíru, nějaké nesrozumitelné, zašeptané slovo Kristynino, pak zase hlas paní Chmelíčkové:

„Můj Bože, Kristynko — pan doktor — to je pozornost — taková krása — taková outrata — —“

Kristynka nejspíše teprv teď obrátila visitku a četla na jejím rubu:

„Srdečné přání k Vašim jmeninám. Váš — —“

Nové výbuchy matčiny radosti, v to ostýchavý hlas dceřin, ale Jaroslav Potápka nerozuměl již

ani slova. Byl jako v šumu, hlava se mu zatáčela. Kostky jsou vrženy! Budiž jasno!

Potom nové šukání v domácnosti Chmelíčkových a v půl deváté zaklepáno na Potápkovy dvéře.

Vstupovala paní Chmelíčková, nesouc na táce snídani. S jejím vstupem rozestřela se pokojem vůně čokolády, vedle šálku na táce žlutal se tlustý, tříhranný kus bábovky s mandlemi.

Paní Chmelíčková, všecka zardělá, pozdravila sladce, postavila snídani na stůl a potom, chápajíc se ruky doktorovy, hovořila zmíravě:

„Pane doktore — vzácný příteli — jak jsme si toho od vás zasloužily! Takový pugét! Taková krása, vůně — a — taková škoda! Nám — Kristynce, — a nijak se vám nemůžeme odměniti...“

„Ale, milostpaní,“ odpovídal rozpačitě doktor, „taková malá, nepatrná pozornost! Jsem šťasten, že jsem touto maličkostí mohl osvědčiti — Kristynce — v dnešní den — —“

„Ano, ano — dnešní den, pane doktore, jaká to náhoda! Právě dnes chystala jsem se, že si vás vyprosím na odpoledne — na večer — abych se vám svěřila — abych vás požádala za radu — jste honěný v právech, a my nemáme žádného rádce a přítele — dvě opuštěné ženštiny — jste opravdu naše jediné útočiště! Tak viďte, že přijdete odpuldne — k večeru — nemáte-li nic jiného, na šáleček kávy — a zůstanete u nás a já vám otevru svoje srdce — — Viďte, doktůrku milováníhodný,

— Kristynka vás také tuze prosí — neodřekněte nám...“

Vyplňovalo se Potápkovo nejvroucnější přání. Kterak by mohl odříci! Vždyť mu stavěly zlatý most do té malé, útulné domácnůstky, do níž toužil vstoupiti.

„Přijdu, přijdu, milostpaní, ze srdce rád!“ sliboval matroně, a než se nadála, chopil se její pravice a políbil ji. Vždyť bude jeho tchyní!

Pozdě utrhla paní Chmelíčková a leknutím skoro vykřikla:

„Pane doktore! Co to děláte?“

„Milostpaní,“ hovořil Potápka měkce, „chovám k vám úctu, i k vaší dcerušce — cítím se u vás jako doma — zazlíváte mi to? Netěší vás to?“

„Ale pane doktore — my jsme rády, že máme takového pána — věřte mně, ještě nikoho jsme neměly tak srdečně rády...“

Paní Chmelíčková mluvila medově tato slova a pohlížela mateřsky na doktora. A pak dodala:

„Až se Kristynka ustrojí, přijde se vám poděkovat — velkou radost jste jí udělal, tuze velikou... Avšak — nyní vás nebudu déle zdržovat, drahý pane doktore — snídejte! Zatím vám ustelu.“

Panička jala se stláti a spěchala, aby zanechala doktora čokoládě a bábovce.

Potápka snídal, přikusuje pobožně bábovky. Není pochyby, že žluté to těsto hnětly prsty Kristynčiny! To ani není bábovka, to je píseň z mandlí,

hrozinek a žloutků! A pak rychle zapaloval si doutník. Byl rozčilen, a kouř doutníkový vždy naň konejšivě účinkoval.

A když byl celý pokoj naplněn libým tím zápachem jemného tabáku — Potápka přinesl si včera balíček specialit — zaklepáno nesměle na dvéře. Vstoupila Kristynka.

„Pane doktore," započala ostýchavě po tichém pozdravení, „ani nevím, jak vám poděkovat za..."

Potápka, rychle odhodlaný, uchopil ji za obě ruce.

„Kristynko, neuvádějte mne do rozzpaků — nestojí to za řeč. Ale chcete-li mi naznačit, že vás to jen trochu těší — nuže — dejte mi dobrovolně — malou, maličkou hubinku..."

„Pane doktore..." klopila hlavu Kristynka.

„Nuže, vy nechcete, Kristynko," mluvil doktor vyčítavě, „a tato odpověď, třeba byla bolestna, také mi postačí..."

Potápka pronesl to zvukem, jako by v něm srdce umíralo.

Kristyna pohlédla na něj plnýma, otevřenýma očima, pak se její víčka zavřela, brada se nadzvedla, malá její ústa našpulila se. Okamžik pásl se Potápka na tomto vyčkávavém postoji, k zbláznění rozkošném, ale pak líbal vášnivě růžová ta ústa polibky nepočítanými. A Kristynka neotvírala očí. —

Dávno byly za Kristynou zapadly dvéře a Potápka ještě na ně pohlížel v neskonalém zanícení, jakoby hleděl do jiného světa.

„Andílku, andílku…" šeptal si.

Konečně se vytrhl, chopil se vyhaslého doutníku, zapálil jej znova a šeptal k sobě vážně, jakoby vynášel nějaký rozsudek:

„Dnes se vyjádřím a — požádám o ni. Umřel bych, kdyby to mělo déle trvati — umřel bych! Krističko — tys mi udělala! Jsou mi nakloněny, to je zřejmo, a doba od zasnoubení do sňatku bude tak krásná!"

A pak hlasitěji a důrazněji dodal:

„Chci to mít vyřízeno! Takto bych nebyl k ničemu — utoužil bych se. Buď, anebo!"

X.

Odpolední program paní Chmelíčkové podlehl jisté změně, vlastně byl rozšířen. Počasí bylo překrásné, že přímo vytahovalo lidi z příbytku, a když se Potápka vrátil od oběda a paní Chmelíčková jej navštívila s černou kávou, podotkla skromně, že je tak pěkně, že by snad všichni se mohli podívat do Kravína a poslechnouti trochu muziky. Je prý letos poslední sezona, přes rok to zbourají, a bude po Kravíně. Káva jim neuteče, večer také ne, procházka dobře jim poslouží.

Potápka souhlasil. Bylo by sice dnešní jeho náladě lépe svědčilo, kdyby se svým štěstím se mohl ukrýti před celým světem, kdyby mohl patřiti jenom do očí Kristyniných, vpíjeti se v ně, seděti s ní o samotě, líbati ji, šeptati jí slova milostná a lichotivá, do večera, do tmy, do noci hluboké, tiché, mlčící. Hřmotný Kravín hodil se mu dnes nejméně, s těmi sty lidí, s těmi tisíci všetečných, vyjevených pohledů, s těmi tvářemi plnými smíchu pro nic za nic, s bezčetnými ústy otevřenými pořád na celé kolo a tlachajícími do

nekonečna o ničem. Však co naplat. Ještě nebyl tak daleko, aby sám stanovil program a směr vycházek — ještě nemohl veleti. Teprv zítřkem — popřeje-li mu Štěstěna — nastoupí všechna práva nápadníka, vyjádřivšího se, zasnoubeného.

I šli do Kravína, hodnou chvíli před započetím koncertu, aby si vyhledali příhodné místo, a usadili se opět vzadu, na okraji, jako na břehu toho rozvlněného, hučícího, živého moře lidského. A Potápka zase usedl zády k celému tomu tlumu, aby nemusil čeliti množství pohledů, z nichž by jej leckterý uvedl do rozpaků, leckterý mu vehnal krev do tváře.

Ale čemu unikl Potápka, neunikly dámy. Tyto setkaly se nejspíše s protivnými zraky některého z oněch zevlounů, jejichž ušlechtilým zaměstnáním ve veřejných místnostech bývá, že se zatínají drzými zraky zejména do tvářiček dívčích tak dlouho, až sebou hlavičky trhnou jako pod palčivým sklem, podívají se uleknutě na útočníky a nemohouce uniknouti dotěrným pohledům tonou bez pomoci a hoří zároveň v záplavě vlastního žhavého ruměnce.

Padly asi uhrančivé zraky takové za nedlouho na líce Kristynčiny, padly snad i na paní Chmelíčkovou.

Obě dámy zarděly se pojednou až po uši, hleděly na sebe zmateny, již neměly sluchu pro hudbu a vrtěly sebou snažíce se uniknouti bazi-

liščím oněm očím, které si je byly zvolily za cíl pozorování.

Konečně obrátila se paní matka k doktorovi s omluvou, aby prominul, ale že musí domů. Přepadlo prý ji z horka veliké bolení hlavy. Že odejde s dcerou. Aby se neostýchal a poseděl ještě chvíli. Doma v chladném pokoji přejde prý ji to za okamžik.

Potápka, posud ponořený v zvuky rozkošného valčíku, uvědomil se teprv nyní, že se něco stalo. Chtěl ihned s damami, ale paní Chmelíčková nepřipustila. Ať dopije klidně svoje pivo, ať posedí ještě půlhodinu nebo hodinu — zatím ony doma vše připraví a pak se budou těšiti na jeho návštěvu. Potom, jakoby se jim bylo náhle uvolnilo, zvedly se, pozdravily doktora a kvapně odcházely, cestou nejkratší, stranou do pole.

Potápka teprv po jejich odchodu a když mu zmizely s očí, rozhlédl se maně zahradou, nespozoroval však nic nápadného. Jenom směrem od budovy hostinské přicházel nyní mladý muž ve svátečním úboru železničního konduktora, s hrstí doutníků, a sedal ke stolu, u něhož jakoby již dříve byl seděl; stála na tom místě načatá sklenice piva. Muž ten patrně si byl nakoupit doutníků. Již z daleka hleděl pronikavě na Potápku a zároveň jako udiven, že již sedí sám, že jsou obě židle proti němu prázdny. Zraky jeho zakroužily zahradou, jako by někoho hledaly, a vrátily se k Potápkovi.

Doktor vydržel chvíli ten pohled, ale pak se obrátil ke své sklenici.

„Co na mne čumí ten modrý chlap!“ projelo mu hlavou. „Ať si vybere někoho jiného!“

Za chvíli však zapomněl na konduktora a zaletěl duchem za vzdálenou Kristynkou. Neměl stání v tom hlučivém roji a když dopil sklenici, zvedl se a odcházel ze zahrady. Netušil, že zraky konduktorovy ho sledují, pokud nezmizel s obzoru. Ale co je mu do konduktora!

XI.

Z pokoje paní Chmelíčkové dávno byla vypáchla vůně čerstvé, silné kávy, jíž vyčastovala doktora Potápku, sedícího na čestném místě, na pohovce, kdežto dámy byly se usadily na židlích proti němu, přes to, že se vzpíral a že jim chtěl pohovku postoupiti.

Bylo osm hodin, znenáhla se smrákalo. Paní Chmelíčková odbíhala chvílemi do kuchyně, odkud zaváněla do pokoje dopíkající se husa a čerstvé dušené zelí — Jaroslav ocitoval se co chvíle sám s Kristynkou a prohlížel její alba, její památníček, vyložila mu i sbírku tanečních pořádků z různých plesu a zábav, odznaky a jaké jiné ještě podobné trety.

Potápkovi jako by se byl vrátil den z oněch dob, kdy trávil poslední rok na gymnasiu ve venkovském městě a kdy jako nastávající abiturient počal žíti volnější život, louče se již v duchu s oktávou, vida se na pražské universitě a připravuje se na krásný ten život volného akademického občana pokukováním za děvčaty a navštěvováním ro-

din ve městě, do nichž měl přístup buď že ho tam zvali soudruzi, buď že to byli vzdálení příbuzní. Rozumí se, že chodil jen do takových rodin, kde byly mladé dívky. Bývaly to také nedělní a sváteční půldny, kdy chodíval na kávu, brousíval jazyk prvními zdvořilými frázemi a poklonkami děvčatům, prohrabával se v jejich drobných parnátkách, dobýval se žertem do skřínek, zavíraných malými klíčky a kryjících různé tajnůstky mlaďoučkých srdéček ženských, s radostí se nechal pleskati přes ruce, a — když se maminky odvrátily nebo do vedlejší světnice odskočily — chápal se něžných ruček a prstíků dívek, jež vyrůstaly z dětských šatečků, a líbal je, tahaje se o ně v laškovném zápase, svlékal s útlých, namodralých prstů prsténky a zas je navlékal, ustřihoval zákeřně s šelmovských hlaviček vlásky, aby je několik neděl nosil na srdci a pak je zapomněl kdesi v koutě zásuvky stolu, odkud je kvartýrská vymetala a do pece házela; kdy psával první nemotorné veršíky, rýmující se na vlast — slast, láska — páska, kdy hrával se soudruhy a s děvčaty v koutě pokoje „sekretáře", což všem účastníkům bylo půvabnou zábavou — kdy sterým způsobem jiným zasvěcoval se naivně a s mladickou horlivostí v umění a tajemství galanterie, toho umění nekonečného, nikdy nevyčerpaného.

Vrátil se mu dnes jeden z takových dávno minulých dnů. Ale jaký v tom byl rozdíl! Tehdáž byly to chlapecké počátky, skoro jen hry, nezane-

chávající patrných stop, lapané okamžiky, bez pomyšlení, co bude zítra, bez závazků do budoucna, pouhé bubliny, skotačení, nic — nic... Avšak dnes! Tu mešká sám s milovanou bytostí, s níž v duchu spojuje svoji budoucnost, celý svůj život. Sám tu sedí v malém útulném pokoji, kde nalezl družku života, odkud ji vyvede do nové své domácnosti. Žádný hlučivý druh neruší ho, nezvoní tu desaterý perlivý smích skoro dětský. Je to vážná chvíle, všechny jeho myšlenky berou se zcela jiným pochodem, než kdysi ve chvilkových oněch zábavách tam na venkově. Bude vždy žehnati těmto prostorám, kde mu vznikla píseň lásky, sladká, dlouhá, nekonečná, jež ho bude provázeti celým životem, síliti jej k zápasům o bytí, zníti mu lahodně v odpočinek, konejšiti jej ve spánek. Ah, Kristo!

Nebylo tu někdejšího burácivého veselí. Celou domácností Chmelíčkových vanula jakási rozpačitost, patrná hlavně na Kristynce a svírající následkem toho i Potápku. Tuší Kristynka, co se děje v jeho prsou? Jest její zamlklost obranou? Bdí na stráži? Či je to pouhá panenská ostýchavost?

Ach, kdy nadejde okamžik, až Potápka vysloví, co vysloviti chce. Kristyně? Nikoli — jí už řekly jeho polibky, jaké city hárají mu nitrem. Avšak matce — matce! Odtud dívčina ostýchavost. Nemožno, aby netušila, co vše to znamená a k čemu se Potápka připravuje.

Tona v těchto úvahách, ani neslyšel Jaroslav Potápka bouchání a sekání v kuchyni, šukání sem tam, chřestot příboru, cvakot talířů. A byl jako ze sna vytržen, když se náhle otevřely dvéře pokoje a paní Chmelíčková, vstupujíc všecka uzardělá chvatem a žárem plotny, v rukou velikou mísu, volala jako vítěz:

„Husička je upečena, chvála Pánubohu, jako zlato, jako zlato! To si pochutnáte, drahý pane doktore!"

A světnicí roznesla se labužná vůně husí pečeně, tučná, libým zápachem horkého kmínu kořeněná, těžká, sytá vůně husí, kterouž jako o závod stíhala vůně dušeného zelí z kuchyně.

Ach, blaho spořádané domácnosti! vzdychl v duchu Potápka. Tamto u okna nad stolkem sklání se jeho světice Krista — a zde taková domácká, dobře upečená, křehká husička! Tamto něha poesie, tuto čirá pozemská próza — ale vše úhrnem zjev šťastného, klidného života domácího.

XII.

Vstupujíc do pokoje s mísou zvolala paní Chmelíčková:

„Koukej, koukej, Kristynko, jak se valem tmí! Jdi, dceruško, rozžehni lampu.“

Kristyna shrnula rozkramařené trety do zásuvky, vyskočila, a za okamžik stavěla na stůl petrolejku od paty až ke komínku skleněnou, jednu z oněch prvotních starých lamp nedokonalé soustavy, s plochým knotem, na něž se z počátku hledívalo jako na malý zázrak, které však dávno již jsou předstiženy různými moderatorkami, argandkami, bleskovkami, žárovkami, sluncovkami a jak se všechna ta novější zlepšení nazývají.

Avšak i ta stará, třicetiletá lampa lahodila Potápkovi. Připadalo mu, jakoby seděl v takové patricijské domácnosti, kde se vše dědí s pokolení na pokolení, kde se tvářnost domácnosti celkem nemění.

Na veliké míse voněla husa, z menší pak jako kadidlový kouř vystupovala pára čerstvého dušeného zelí, tu stála miska šťouchaných zemáků,

kolem talířky se zavařenými brusinkami, s nakládanými hřibky, ryzci a luskami. Vše tu bylo, čeho se hrdlu ráčilo. Příbory i chrupy všech tří stolovníků byly v plné činnosti. Nebylo třeba mnoha pobízení, aby doktor jedl. Do Potápky vjel pojednou tak růžově veselý domácký rozmar a taková nenucenost, že jedl jako doma. Bral bez pobízení z mis, všeho okoušeje, vše pochvaluje a vtipkuje, „že to damám všechno sní". Připadalo mu, jakoby již seděl ve vlastní domácnosti, vedle Kristynky jako žínky, a jakoby u nich mladých manželů byla maminka Chmelíčková hostem. A zapíjel tučná sousta husy, maštěných zemáků a kyselé houby doušky vždy častějšími.

Stará paní zářila, vidouc tak ‚doktůrka' beze všeho ostychu, a přes tu chvíli volala:

„Tak to má být, doktůrku, tak! Bez pobízení, jako doma! Ah, vy se mně líbíte! My bychom se nadobro spřátelili! Škoda, že to tak věčně nepotrvá! Jaký by to byl krásný, rodinný, útulný život. Ale kdež vy se svojí kariérou, se svým postavením! Zde jsme dnes a zítra kdes! Ulítnete nám, zařídíte se sám — a já s Kristynkou, kdož ví, jak dlouho budeme pohromadě. A vlastně bychom už ani teď neměly být. To jsou ty osudy na světě — osudy, osudy . . .!"

Co to stará paní povídá? pozastavoval se Potápka. A proč to povídá? Tedy pranic netuší? Proč by ulítl? Nikoli, chce tu zůstat — poletí-li, poletí Kristynka s ním — nu a třeba i stará pa-

ní. Takovou milou tchyni s radostí přijme pod střechu.

Půl hodiny stolovali tak vesele, rozmarně, do sytosti, načež stará paní i Kristynka odnesly zbytky, sklidily nádobí, smetly drobty s ubrusu, a na stole zbyly jen sklenice s pivem.

Sytá večeře i hojný požitek piva rozpálily Potápku, rozjařily jej, a když po další půlhodině bylo v kuchyni skončeno poklízení a mytí nádobí, když posluhovačka zase odešla se džbánem pro nový náklad piva, a když stará paní usedla nadobro ke stolu k mladým lidem, cítil Potápka, že nadchází okamžik vážného promluvení.

Za nějakou chvíli vrátila se posluhovačka, a když od ní paní Chmelíčková přijala džbán, jejž postavila na okno, řekla bábě:

„Tak, Roztočilko — teď vás prozatím nepotřebujeme. Dojděte si domů, pořiďte si, čeho třeba, a nezapomeňte pak před desátou přinést studničné vody, abychom měly dost k pití a na čaj. Bude-li málo piva — doskočím třeba sama, nebo Kristynka. Tak, tak, jděte, babko...“ — A babka táhla.

„Nuže, nyní — nyní,“ pobízel se v duchu Potápka, když za Roztočilkou zapadly dvéře a když osaměl s damami. A jakoby si chtěl dodati odvahy, zvedal často sklenici a drobnými krátkými doušky se posilňoval.

Všední hovor utichal víc a více, stará paní hleděla chvílemi zpytavě na doktora a pak zalé-

taly zase její zraky ke Kristyně, která seděla na své židli zamlklá, klopíc rozpačitě hlavu, kdykoli se k ní doktor obrátil. Všechny tři osoby znenáhla vážněly — něco se vznášelo ve vzduchu. Potápka tušil, že toto napjetí v nejbližších okamžicích musí povoliti.

Tak tedy konečně, shromáždiv svoji mysl a zpracovav si spěšně v duchu úvod, řekl náhle, obrátiv se přímo k paní Chmelíčkové:

„Milostpaní, poctila jste mne dnes pozváním do své rodiny, jemuž jsem s radostí vyhověl. Učinil jsem tak tím spíše, ježto jsem doufal a doufám, že dnes bude rozhodnuta jistá záležitost, kteráž se týká mne, ale hlavně vás — totiž vaší rodiny — — milé vaší dcery...“

Jakoby byla čekala na doktorův podnět, nedala mu paní Chmelíčková ani domluviti, nýbrž nakloniviši se a hledíc na něj upřeně, vážně, přerušila jej rychle:

„Vy tedy víte, pane doktore...! Ano, chtěla jsem s vámi pohovořiti — a vám patrně již lidé napověděli... Ach, ano, co by lidé nedonesli! Avšak dříve vyslechněte mě, pane doktore. Nezamlčím nic, pranic. Vždyť o mě neběží — běží o moji jedinou dceru, o Kristynku — — —“

Potápka díval se na paní s udivením. Co praví o lidech? Co mu mohli donésti? O čem chce mluvit, je známo jen jemu, o tom s ním nikdo nemohl hovořiti. Nikomu se nesvěřil. Což by konečně Smolík snad — — ?

A paní Chmelíčková pokračovala:

„Vyslechněte mě, pane doktore, vyslechněte mě trpělivě, shovívavě, a -- neodsuzujte mě! Mám k vám neobmezenou důvěru. Jste sice mlád, ale jste doktor a jste již zralý muž, který by se mohl ženiti, který dovede tyto věci posouditi. Vyznáte se v právech — může-li nám někdo říci upřímné, vážné slovo, může-li se někdo ujmouti Kristynky — jste to vy. A vy to učiníte, viďte, že ano, doktůrku zlatý?"

„To jest mé nejsrdečnější přání, moje snaha, milostpaní," řekl Potápka vroucně, a když zalétl očima ke Kristynce, viděl, kterak sedí jako socha s hlavou schýlenou, líce zaplavené temným ruměncem. Vzhlédla k němu, ale ihned zase schýlila hlavinku. Stačil však ten okamžik, aby Potápka postřehl, že zraky její jsou zamženy, vlhky, víčka že rychle mžikají.

Stará paní oddechla z hluboka a ujala se slova:

„Nuže vidíte, milý pane doktore, abyste vše věděl, musím začít od začátku. Naší rodinou vládne divný osud. Vy, jako vzdělaný muž, nepozastavíte se nad tím — ale svět a lidé soudí jinak. Naše rodina byla hříčkou divných náhod. V naší rodině není již v třetím koleně mužů..."

Paní Chmelíčková se odmlčela, jakoby naslouchajícímu Potápkovi dopřávala času, aby se domyslil. Ale zdálo se, že Potápka nechápe. Po-

hlížel na ni udiven, pln očekávání, dychtivě, skoro vyjeven.

Snad se odmlčela panička také z pouhé ostýchavosti. Neboť přerušivši se, sklopila zraky a oběma rukama mnula černou mohérovou zástěru. Bylo ticho, že by byl uchem postihl kročeje mouchy. Snad zde nelezla žádná moucha.

Paní Chmelíčková pozdvihla konečně hlavu a dívala se na Potápku s výrazem jako vtesaným do tváře. Přicházela k nejtěžší části své zpovědi.

„V naší rodině," pokračovala, „není otců. Jste rozumný člověk, mohu se vám úplně svěřiti. Moje nebožka matka neměla otce, já neměla otce — a Kristynka — bohužel — stejně nemá otce. Je-li to v rodě nebo ve hvězdách psáno — ale my všechny příliš důvěřovaly a nenadály jsme se zklamání..."

Paní Chmelíčková z hluboka oddychla.

Hlavou Potápkovou projela samolibá myšlenka. Hle, kterak dobře tušil tehda... A celé to rodinné tajemství odhaluje se před ním pojednou.

„Co bylo přede mnou, pane doktore, na tom už teď pranic nezáleží. Babička hnije čtyrycet let, moje matka rozžehnala se se světem před dvaceti lety. Nesestárly, osud je utrápil, zklamané naděje podežraly jim kořen života. Co tam, to tam, o to hlavu nelam. Jen co se týče mne a mé dcery — Kristynky — s tím se vám chci svěřit. Kristynka je rozumna, matku v ničem nestíhá, my víme, že jsme tu na světě samy a že

si láskou k sobě musíme vynahradit, čeho se nám jinak nedostalo. — Milý pane doktore, chudoba je těžká věc — a ta je také příčinou, proč Kristynka zdědila jen moje jméno. Její tatínek byl hejtmanem. Já nebyla za mladosti ošklivá holka, pan hejtman Lamberger si mě oblíbil, ale kauce nebylo. Můj Bože, tolik tisíc zlatých! Kde by je byla moje ubohá maminka vzala! Tak jsme se měli rádi, ve vší solidnosti, a hejtman mně sliboval, že mě povede k oltáři, jakmile doslouží a půjde do penze. To nemusí být kauce. Už se mu jeho léta schylovala, už jsme to počítali na měsíce, a já už jsem se v duchu viděla hejtmankou na penzi. Ráda jsem ho měla, pana Lambergra, a srdce ženské má také svoje slabé chvíle. Jsou chvíle, pane doktore, že člověk za nic nemůže. V takové chvíli — — můj bože, srdce se mi trhá, když na to vzpomenu. Už jsem měla výbavu skoro hotovou, už měl i Lamberger zadáno do penze, už jsme najímali byt — tu se pan hejtman rozstonal. Já myslela, že se zblázním nebo že se otrávím. Byla to horká nemoc, bylo hůř a hůř, a konečně řekl doktor, že je po všem. Jakživa nepochopím, že jsem to přečkala. Když řekl doktor, abychom poslali pro kněze, měl nebožtík ještě tolik smyslů, že žádal, aby přišli hned i dva svědkové; chtěl, aby mě s ním oddali na smrtelné posteli. Přišel kněz i svědkové — ale ubohý šlechetný hejtman byl zatím na pravdě boží. Odešel tam za svobodna a mě tu nechal také svo-

bodnou — a za půl roku se narodila Kristynka — —"

Paní se odmlčela, nemohouc pokračovati pro pláč. Zavzlykala, tiskla šátek na oči, načež povstala a přikročivši ke Kristynce chopila se jí oběma rukama za hlavu a zasypala ji polibky na čelo, na tváře, na ústa.

Doktora Potápky vzmáhalo se značné pohnutí, když hleděl na ten výjev mateřské lásky a pokání. Cítil, že matka tímto výbuchem dceru odprošuje. Panička zas usedla a utřevši poslední slzy pokračovala:

„Oč jsem přišla sama v životě, hleděla jsem nahraditi svému dítěti všemožnou láskou a péčí. Chovala jsem ji jako oko v hlavě — nu a vyrostla z ní úhledná holka. Bože, jak jsem se modlívala, aby jí Pánbůh uchránil podobných protivenství! Jak jsem ji ponaučovala, varovala..."

Zraky paní Chmelíčkové těkaly nyní po stole a zdálo se, že počíná býti roztržitou.

„Nemůžete si pomysliti, milý doktůrku, jakou jsem měla radost, když jednoho dne přišel mladý muž a požádal docela slušně a pořádně o její ruku...."

Doktor Potápka, naslouchající posud schýlen, poposedl náhle na pohovce, vzpřímil trup a opřel se o lenoch. A hledě pronikavě na paničku, polykal každé její další slovo.

„Nevadilo mně nic," mluvila dále paní Chmelíčková, „že to není člověk vznešený. Muj ty

Bože, ne vždycky v prachových peřinách — i na slamníku spí se spokojeně. A lepší malá šťastná domácnost, než velké starosti. Viděla jsem to u matky, zkusila jsem sama na sobě, co znamená být na světě bez muže. A nápadník Kristynin mně ouplně vyhovoval. Měl za sebou vojnu, dostal se na železnici za provisorního konduktora, měl naději na dobré živobytí. Kousek protekce také měl — nemohlo ho minout, aby ho brzy neudělali skutečným. Pochopíte, doktůrku, že jsem s radostí svolila."

Jaroslav Potápka nedýchal. Krev prchala mu z tváří, seděl jako vosková figura v panoptiku, a zápasil se svým hrdlem a jazykem. Obával se, že nepronese souvislého slova, a přece nemohl potlačiti otázku. Bylo by ho to udusilo. A snaže se dáti hlasu svému obyčejný zvuk, vynutil ze sebe:

„A co slečna Kristyna?"

Vyklouzlo z něho těžce několik těch slov. Zdálo se mu, že mu hrdlo zarůstá.

„Kristynka? Věděla dobře, že pro ni nepřijde ani boháč, ani ouřadník, a svolila. Konduktor se jí líbil — svolila ráda. Výbavu měla hotovou — za dva měsíce se vzali. Jaký to byl tehda šťastný den mého života!"

Na Potápkovi nebyl by se krve dořezal. Zbytek červeně uprchl docela, jeho obličej skoro zpopelavěl. Líce se mu propadly, lícní kosti vystoupily. Bylo mu, jakoby mu kdosi obličej kříž na kříž ře-

meny zatahoval. Tento pocit šířil se mu až do zadu hlavy a na temeno. Všechny svaly obličeje mu ztuhly a službu vypověděly. Pootevřená ústa nemohla se dovříti, vypoulené oči byly jako skleněny a v nich tkvěl výraz hrozného překvapení, skoro zděšení.

Byl by se ulekl toho výrazu, kdo by se byl nyní na Potápku podíval. Kristyna však seděla s hlavou schýlenou, ruce její nehybně ležely v klíně, a paní Chmelíčková těkala očima v temnu pod stolem. Nastávala jí nejtěžší, nejchoulostivější část zpovědi. Hlas její tichl, když mluvila dále:

„Myslíte si asi, proč vám to vše povídám, pane doktore. Ano musíte zvěděti vše, máte-li porozuměti a nám pomoci. O mne nejde — doklepu ten život jakž takž — našemu rodu není vyměřen dlouhý věk — ale o Kristynku, o Kristynku! Tedy tohle všecko se stalo před rokem a já doufala v nejkrásnější budoucnost. Před tím bydlely jsme na Pohořelci, ale můj zeť Kramota sloužil na dráze Františka Josefa a najal si byt na Vinohradech. Za dva měsíce po svatbě odstěhovala jsem se také sem dolů, do tohoto bytu, abych byla mladým blíž. A byla jsem ráda, že jsme se dostaly tak daleko do neznámé krajiny, mezi neznámé lidi. Neboť jsem Kramotovi něco zamlčela a prosila jsem Pánaboha, aby to zůstalo tajemstvím navždy. Chybila jsem snad — hořce to odpykávám. Jako by v tom byla kletba rodiny — moje Kristynka neunikla osudu, který stihl mě,

moji maminku a moji babičku. Tam nahoře v pohořeleckých kasárnách byl kadet, který se do ní náramně zamiloval. Sliboval, že vojny zanechá, že bude kvitýrovat, že půjde k poště a že si Kristynku vezme. Kdo by to byl raděj viděl než já! Bože, já byla hloupá, nevěděla jsem, že by musel kadet dosluhovat. Přes to všechno jsem Kristynce dávala nejlepší ponaučení. S očí jsem ji nespustila, na krok beze mne nešla. Ale co komu souzeno, tomu neujde. Bylo jednou Dušiček — já šla s věncem na hrob hejtmana Lambergra — Kristynka zůstala doma. Vrátila jsem se domů — u nás kadet Vopršálek! Hned ve mně hrklo, zlatý pane doktore. Hrozně ve mně hrklo. Ve snu mně nepřipadlo, že by v té chvilce mé pobožnosti na hřbitově na ni číhalo nebezpečenství — můj ty Bože — byla bych ji vzala s sebou. Ale myslely jsme, že je Vopršálek na dovolené — pořád o tom povídal. — — Byly to osudné Dušičky, pane doktore, osudná návštěva! A nezůstala bez následků. — Ale štěstí v neštěstí — jak jsem děkovala Pánubohu, že to aspoň bylo mrtvé. — Ještě dříve jsme se přestěhovaly do jiné ulice, doufala jsem, že s tím tajemstvím obě půjdeme do hrobu. — Kadet Vopršálek si to s kvitýrováním rozmyslil a brzy potom ho přeložili do Vídně — vícekráte jsme ho nespatřily — ani nepsal. Tehda jsem řekla Kristynce: Máš za vyučenou, holka, máš vojnu odbytu, teď pozor! — Od té doby skutečně se chovala jako anděl. Pak přišel Kramota. To bylo

štěstí. Dlouho jsem zápolila, ale konečně jsem se ustanovila, že budu mlčet. Můj Bože, je pořád na železnici, ve vlaku, nemá času běhat po Praze; kdo ho zná, kdo se o něj stará! Uplynou léta, na všecko se zapomene — málo kdo o tom vůbec věděl. Ale lidé, lidé! Lidská závist! Nebyli spolu ani půl léta — přišlo mu anonymní psaní. Kramota nic neřekl, ale počal pátrat. A když to všecko vypátral, poslal mně jednoho dne Kristynku domů, i s výbavou. Nekřičel, neklel — ne. On je solidní muž, docela tiše ji poslal domů. A teď je u mne Kristynka už půl roku. Prosila jsem ho, nic naplat. Je prý otráven, povídal. Snad prý si to za čas rozmyslí, povídal. Snad prý tomu uvykne. — Doufala jsem, že se to ustanoví, že se Kramota usadí. Ale teď mám strach. Dověděly jsme se, že ho udělali definitivním, přidali mu. A tu prý počíná chodit s nějakou ženštinou, chce ji vzít k sobě, za hospodyni. To víte, co to znamená, pane doktore. A teď vás prosím, doktůrku zlatý: poznal jste nás, že jsme pořádny, a nyní víte, že jsme nešťastny. Jste od práv, máte všecky paragrafy v malíčku, víte, kudy na to. Do smrti bych vám byla vděčna, kdybyste na Kramotu nějak účinkoval, aby se s Kristynkou smířil. Já nemyslím proces, Bůh zachovej! Po dobrém! Vyložit mu to, představit mu následky — že by to takhle také neměl žádnou domácnost, žádnou rodinu, že se podobné nehody stávají i v nejlepších rodinách, dokonce i ve

šlechtických — a všecko je zas dobře. Vždyť jsme jen jednou na světě! Vždyť co po nás zbude! Pár let — a je to jedno, jak ten život vypadal. Jediné pochybení — a celý život zoufání? A co jsem já zkusila, to mně nemá být počítáno k dobrému? A Kristynka také odpykala — a odpykává. Nemělo se to stát, doktůrku — já vím, a mnoho ode mne zkusila. Ale vždyť jsem matka, a kdybych i já ji opustila — koho bude mít? — Doktůrku, chcete se nás ujmout? Chcete pomoci? Bůh na to hledí, Bůh vám odplatí vaši zásluhu na vaší rodině, na vaší budoucí ženě, na dětech. Neopouštějte nás! Podejte mi na to ruku, doktore!“

Potápka, byl-li vůbec schopen myšlenky, byl vděčen paní Chmelíčkové za dlouhou její řeč. Měl času, aby se poněkud vzpamatoval. Co se v něm té chvíle dělo, nebyl by nikdy nikomu mohl vyjádřit. Celým jeho nitrem lomcovala neskonalá bolest — duší zněla mu pohřební píseň. Toť zoufalé, kterak tímto odhalením o vše jest připraven! Kristyna ženou jiného — hrozné, hrozné! Jeho láska umírá, sotvaže vykvetla. Ale jakým způsobem! Na vždy, beze vší naděje. A on se domníval, že to květ, který čekal na něj, na Potápku, aby jej utrhl a jeho vůní se opájel. A zatím kadet Vopršálek — konduktor Kramota!

Konduktor! Náhle se vyhoupl Potápkovi na oči muž, jejž spatřil dnes v Kravíně. Byl to on, Kramota?

Neměl však času domýšleti se a domysliti. Paní Chmelíčková povstala, přistoupila chvatně k pohovce, chopila se ruky doktorovy oběma svýma rukama a volala:

„Slibujete mi to, pane doktore? Ujmete se nás? Pokusíte se? Jsme bez muže, bez rady, bez pomoci. Odpovězte mně — mějte s námi smilování! Kristynko, pros i ty.“

A Kristynka se vzchopila, oči plné slz, zardělá jako růže — tak hezká nyní, jak jí Potápka posud nespatřil — popadla druhou jeho ruku, a Potápka cítil, kterak se její prsty, její ramena chvějí. Lomcovalo to celým jejím tělem. Bože, Bože — projelo mu hlavou — jsou to okamžiky v životě!

Bezděky potřásl rukama staré paní, ale ruku Kristyninu pevně stiskl, tak pevně, jakoby ho ještě tento okamžik mohl spasit, jakoby se jí chtěl přidržet, aby neklesl do propasti — aby ji neztratil navždy.

Než marně — marně — marně. Vše je ztraceno. Zapadá navždy Potápka milenec, nápadník — a vystupuje Potápka jiný — pouhý právní přítel. Jaké to podivné vystřídání!

Tu vzpomněl na kadeta Vopršálka, na konduktora Kramotu, a pustil ruku Kristyninu. A potom, hledě na paní Chmelíčkovou, pronášel stísněně:

„Milostpaní, pokusím se, pokud moje slabé síly stačí. Takovéto rodinné věci jsou nejtěžšími

případy — na ty není paragrafů — tu je každý sám svým advokátem — to jsou záležitosti citu, srdce. Ale pokusím se, abych vám vyhověl — vám — a mladé paní...“

Potápkovi bylo třeba nesmírného opanování, aby ta slova obstojně pronesl. A když vyřkl „mladé paní“, cítil, že dále nemůže, že musí ukončiti tečkou. Byl by to málem vyvzlykl — bylo mu skoro do pláče, jako chlapci, jemuž právě byla odňata drahá hračka. A při všem, jak mu to srdce rvalo, připadal si náramně směšným.

Venku se zvonilo, přicházela posluhovačka Roztočilka se studničnou vodou.

Paní Chmelíčková pustila ruku doktorovu a spěchala, aby babce otevřela. Potápka se podíval rozpačitě na mladou ženu a pronášel polohlasně:

„Nehněváte se na mne — mladá paní — pro moje počínání předešle? Pokládal jsem vás za svobodnou...“

Kristynka usmála se na Potápku skrze slzy a odpovídala prostomyslně:

„Ach, kdybych byla — kdybych byla — pane doktore! Já si myslila, že nic nevíte — ale nemějte mne za nehodnou. Vy, vy najdete lepší, a budete šťastnější, než jsem já!“

Potápka nemohl prozatím déle vydržet. Bylo mu třeba, aby oddechl, aby se vzpamatoval. A když se vracela paní Chmelíčková, povstal rychle a ukláněje se začal:

„Je čas, abych šel, milostpaní...“

„Ale, ale, pane doktore, takhle nám nesmíte utéci. Už je postaveno na čaj — máme suchary —“

Také pohled Kristynin jej zdržoval.

„Nuže — vrátím se ještě na chvilku, když dovolíte,“ mluvil Potápka. „Chci se podívat jen do — občanského zákona.“

Nepřipadlo mu nic chytřejšího v tom okamžiku.

A spěchal do svého pokoje. Zamkl za sebou, rychle rozsvítil, namočil ručník do konvice s vodou a přetřel si obličej. A otíraje pak tvář suchým koncem huhlal do něho:

„To je hrozné! To je strašné!“

Pronesl to desetkrát, dvacetkrát — padesátkrát.

Potom se chopil lampy a svítě si do zrcadla drmolil zlostně:

„Já vypadal asi jako podsvinče s citronem! Já nemoh' zavřít ústa! To je strašné zklamání! Nechybělo nic jiného, než aby mě v tom okamžiku byl viděl Smolík — aby byl všecko slyšel! To jsem doktor? — peskoval se — to jsem hňup! Proč to bába neřekla hned první den! Proč pak jsem se nezeptal! A já chtěl být vyšetřujícím soudcem? Pěkně jsem to vyšetřil — to byl mistrovský kus! Bože, Bože, jaké se dějí věci! Hleděl jsem na ni — zdála se mně jako padlý sníh — a měla kadeta s následky — a má konduktora

— můj Bože, to byl ten v Kravíně — vždyť z toho mohu mít ještě hroznou mrzutost! Vždyť on ve mně může právem viděti záletníka — milence — roztržka může být úplná, nenapravitelná! Potápko, Jaroslave, dok-to-re!"

Ale když si takto vypeskoval, nabyla zase vrchu neskonalá lítost, ba bolest. Málem by se byl rozplakal.

„Vždyť jsem to tak upřímně myslil, Krističko! Proč jsi mě nechávala v té domněnce! Ovšem, styděla jsi se — vždyť celá ta historie není žádnou maličkostí! To je román, hotový román! Ale proč mi to tvoje maminka neřekla — stranou, soukromě! Nebyl bych se do toho tak vmyslil. To je neočekávaný konec — hrozné rozuzlení — toho se ani Smolík nenadál!"

A tu, usednuv ku psacímu stolku, mluvil s odevzdáním v nevyhnutelný osud:

„Aspoň mě při všem těší, že se proroctví Smolíkovo nevyplnilo! Že se mýlil! Nikoli, na mne nebyla nalíčena pasť! V tom je pro mne značné zadostučinění! Nebyl jsem nikam vlákán! Vlezl jsem do toho sám. A také za to nemohu! Můj Bože, všechno to rozpoložení bylo tak přirozené! Matka, dcera! Kdo mohl tušiti, že kdesi lítá neznámý zeť! Že ho čerti nosí na vlacích mezi Prahou a Vídní! — A já ji měl tak rád — ba mám posud rád. Ani ten kadet by mně nevadil, ač je to nemilé — ale nevadil by mně, nevadil! Vždyť my muži — oč

jsme lepší! Ne lepší — my jsme vlastně ničemy! Co vše sami si dovolujeme — z čeho si dáváme rozhřešení — a zatím co žádáme na ženách! A ten hlupák Kramota! Jemu to vadí! Jemu, s tou kasární minulostí! Bože — Bože! Kristynko — — —"

Na dvéře bylo tu zaťukáno a ozval se hlas paní Chmelíčkové:

„Pane doktore — smím prosit? Voda je vařící — skleničku čaje — — —"

Jakoby byl přistižen při nedovoleném skutku, popadl Potápka rychle zákonník s psacího stolu, rozevřel jej ledabyle a takto letěl ke dveřím, aby otevřel.

„Pojďte — pojďte," usmívala se na něj ze tmy paní Chmelíčková. „Popijete číšku čaje a teď teprv — když se mně tak ulehčilo — pohovoříme si upřímně. Bůh ví, pane doktore, mám k vám srdce jako k synovi. Pojďte — Kristynka čeká."

Potápka sfoukl světlo, zavřel a kráčel za paničkou i se zákonníkem, aniž o tom věděl.

*

Bylo ke dvanácté, když se Potápka vracel od Chmelíčků, hlavu plnou páry. Klesala mu, brněla ho trochu. A jakoby vězela v oblaku, nasáklém vůní rumu a citronové šťávy, jak to všecko lil do čaje jedno přes druhé. Později nikdy se neupamatoval,

o čem všem ještě hovořili. Zapil to vše, zašlapal do nepaměti. Nyní mu jen připadalo, jakoby od svého vkročení ke Chmelíčkovům až do tohoto okamžiku byl projel dlouhým, strašlivým tunelem, v němž jen sršelo jiskrami z parostroje v němž rachot vozů příšerně hřímal, v němž se mísilo a stíhalo na sta zvuků řinčivých, skřípavých, řezavých, dunivých, a v němž jakoby se vše bortilo, lámalo a tříštilo v spoustu trosek, které se nad ním kupily do hrozné výše, umačkávajíce a rozmačkávajíce ho v netvárnou hmotu, a z těch zpřerážených žeber vyskočilo jeho srdce, trhající sebou křečovitě, svítící rudým ohněm, a z něho tryskaly rubínové krůpěje krve do té černé, zakouřené spousty, a čím víc ubývalo krve, tím více pohasínal plamen srdce, až zanikl v tom dýmu a prachu nadobro — i to srdce zahynulo.

Odbíjely dvě hodiny s půlnoci, když se Jaroslav Potápka vanutím nočního chladu probudil na židli u otevřeného okna. Tělo měl jako rozbité, nemohl se vzpamatovati, kde je. Na stole čadila petrolejka, pod ní ležel otevřený zákonník. Znenáhla vracelo se mu vědomí a vzpomínka na události večera.

„Ah, Kristo!“ blabolil Potápka. „Co jsi mi to učinila! Já tě tak miloval! Chtěl jsem tě učinit šťastnou! Jaké to probuzení! Proč mne předešel Kramota a — nešťastný kadet Vopršálek! Co mně zbylo z celé mé krásné idylly! Nic než kocovina — báječná, ohromná kocovina — na dlouhý, dlouhý čas! Kristynko — Kristo! A nikomu si nesmím ani po-

stesknout — vždyť by se mi každý vysmál! Tohle není nešťastná láska, to je učiněný malér!"

Zavřel okno, dotápal krokem náměsíčníka ke stolu, stáhl knot lampy a chystal se na lůžko.

XIII.

Ráno, vlastně hezky pozdě dopoledne, probudil se Potápka s hlavou vypráhlou, dutou, jakoby z ní byl mozek vytřepal. Opatrně ji nosil po pokoji, aby jí nezatřásl, neboť pak měl pocit, jakoby v ní měl spoustu rozlámaných hodinových koleček, která při pohybu sebe menším započínají pekelný tanec v utýrané jeho mozkovici a zabodávají se mu nesčetnými zoubky a hrotitými hřidélky do stěn lebečných.

Posnídal, vybral se do úřadu a tentokráte zůstal celý den v Praze. Již nespěchal po obědě na černou kávu do Hálkovy třídy — ba uvažoval, má-li se tam vůbec vrátit. Ale jak by vysvětlil tento útěk, bez výpovědi, bez rozloučení? Jaká to zkouška! Musí se tvářit, jakoby se nic nebylo stalo, musí hráti silného, ani slovem se nesmí prozradit.

Navrátiv se konečně večer nalezl na stole dopis, daný na poštu na Vinohradech. Kdo mu píše? Roztrhl obálku, hledal podpis — nebylo tu žádného. Písmo bylo zcela patrně přetvářeno, neklamal se. A dopis zněl:

»Ctěný pane!

Jako dobry přítel varuji Váz abyste ve svém podnájmu byl opatrnějši a odstěhoval se jinám kde je dcéra posavať svobodná jesli totiž se chcete vyhnout dálšim nepřijemnostem. Neb céra pani Chmelíčkové néni vícero svobodná kdežto její muž naopak je živ a toliko si vědomý že by Vám mohl nohy spřerážet aneb vůbec dát několika pár facek. Byl Jste viděn jeho přátely v Kravíně ale chceteli koncert choďte si na něj sám. Tyto věci mívají následky nemilé a Vy ste se dobře nastěhoval. Avšak nechcete-li by Vás něco nepříjemného potkalo zanechte svého pomněru který Vám nenáleži.

Váš přítel který vše pozoruje.“

Jaroslav Potápka stanul nad tímto přátelským dopisem všecek ohromen a zahanben. Byl to první anonymní dopis, jejž jakživ dostal, a jakého obsahu! Potápka, jenž se nikdy k nikomu nedopustil nějaké neslušnosti, nenadál se ani ve snách, že by k němu kdy mohl kdosi takto promluviti. Vždyť se nedopustil ničeho zavržitelného, dokonce již ne vědomky. A tu naň zahulákáno jako na nezbedu, chovajícího se nemravně na ulici. Potápkovi bylo, jakoby ho byl kdosi blátem poházel, a při pohrůžce tělesným ztýráním zahořela mu tvář, jako by na ni byl již políček dopadl. Byl útokem neznámého pisatele strašlivě pokořen, zneuctěn, zdrcen. Až se sám sebe styděl.

„Toto mně ke všemu scházelo!“ vynutil ze sebe, hledě na výstrahu „dobrého přítele“. — „Pro nic za nic. Tedy ani to mne neminulo — již jsem v lidských hubách! Již se mne zmocnili! Vše se se mnou trhá! Kriste Ježíši — do čeho jsem to padl!“

Prohrábl si vlasy a aby se upokojil, hovořil polohlasně dále:

„Vyhrožuje mi ublížením na těle — je to vlastně veřejné násilí — kriminální věc. Kdo se takto ke mně odvažuje — —“

Náhle Potápkovi zasvitlo v mozku:

„Pro boha — to není nikdo než on — konduktor — Kramota! To je ten včerejší modrák z Kravína! Nikdo jiný! Ale to je výborné! Žárlí — stíhá svoji ženu — pak je vyhráno! Pak není vyloučeno smíření. Nuže, chopme se té nitky.“

V tom okamžiku nabyl dopis v očích Potápkových jiného významu. Uražený adresát uznával, že pisatelův způsob — ač nepochybně urážlivý — není tak zcela bezdůvodný, že rozhořčení manželovo je do jisté míry pochopitelno.

Jako do rány vběhla Potápkovi paní Chmelíčková, tázající se, neporoučí-li pan doktor pivo. Potápka rychle skryl dopis.

Když požádal o pivo a něco k večeři, obrátil se k paničce s otázkou:

„Milostpaní, znáte adresu svého pana zetě? Zapomněl jsem na to včera — té mi především třeba.“

Panička pověděla mu a Potápka si neodkladně poznamenal.

A když povečeřel a zažehl doutník, usedl ku psacímu stolu a psal na veliký list papíru:

»Vážený pane Kramoto!

Po přání paní Chmelíčkové obracím se jako její právní přítel k Vašemu Blahorodí s žádostí za důvěrnou rozmluvu v záležitosti rodinné, týkající se Vás a Vaší choti, paní Kristiny Kramotové. Svolujete-li, oznamte mně den a hodinu, kdy máte čas, a to pod mojí adresou do kanceláře čís. 29. v budově trestního soudu na Karlově nám. Sejíti se můžeme ve zvláštním pokojíku kavárny na rohu Žitné ulice a Karlova náměstí. Doufaje, že se ráčíte dostaviti, trvám s veškerou úctou Vašemu Blahorodí

oddaný

Dr. Potápka."

Potápka četl znova dopis a pokyvoval si hlavou.

„Dobře jsem to napsal. To „Vaše Blahorodí" a „ráčíte" mu jistě zalichotí. Známe to. A tu budovu trestního soudu jsem tam výborně vrazil. Je to docela nevinná adresa — ale Kramotu zarazí. Vypadá to jako výstraha. Ostatně ať se poleká, zatracený Kramota. Já mu dám psát anonymní dopisy. Jsem žádostiv, přijde-li. A přijde-li, je to dobrá čáka.

Kdo začne vyjednávat, uzavírá konečně. Potápko, máš před sebou první advokátský úkol. Je to sice melouch, posud na to nemám licenc, ale nic nevadí. Zdaří-li se mi to — přidržím se advokacie. Zmehne-li mně, půjdu k soudu. Tam se člověk schová, třeba nebyl mudrcem . . ."

Ráno hodil Potápka dopis do schránky a pak dychtivě očekával odpověď.

Po třech dnech vracel se domů s rozjasněným obličejem, a když odložil klobouk a hůlku, zaklepal u Chmelíčkových.

„Milostpaní, přináším nejlepší naděje. Mluvil jsem s panem Kramotou, dostavil se bezodkladně. Dělal sice trochu furianta, ale vzal jsem ho na paškál a učinil jsem mu důkladný rozklad. Byl pak maličký, maličký — přidával drobné. Vypozoroval jsem, že toho má také již dost, svého vdovectví. Pokud se týká nezvěstného kadeta, rozebral jsem ho — uvedl jsem mu několik případů z nejvyšší šlechty, to účinkovalo. Řekl jsem mu ostatně, že kadeta v Bosně zastřelili povstalci — to ho chladilo. Neračte zapomenout, milostpaní, kadet jest a musí zůstat mrtev. Štěstí, že pan Kramota neví, jak se jmenoval. Mimochodem řečeno — je to k smíchu — pan Kramota na mne trochu žárlil. Kterak to mu připadlo, je nepochopitelné . . ."

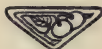
Když pronesl tato slova, jimiž chtěl obelhati sebe sama, zalétl okem k paní Kristyně — ale ihned sklopil zraky. Její oči tkvěly na něm dlouhým pohledem — a Potápkovi se zdálo, že vyčítavým.

Cítil to pokárání a zarděl se.

Potápka zabral se v záležitost se vší horlivostí a za týden byl s to oznámiti paní Chmelíčkové na večer návštěvu Kramotovu, kterýž přicházel požádat — Kristynu, aby se k němu vrátila. Sám však odmítl pozvání paní Chmelíčkové a nezůstal ani doma. Předně z opatrnosti, aby nevzbudil v konduktorovi nové podezření, a za druhé — ach, toto: za druhé! Srdce se mu svíralo.

Když mířil do hospody za několika kolegy, bručel k sobě s přídechem trpkosti:

„Nebyl bych uvěřil, kterak se sám přičiním, abych všecky svazky zpřetrhal, zákonnému manželu ji navrátil a osudnou svoji lásku v sobě dorazil, dovraždil. Ale můj ty pane — co mně zbývalo! Takhle je lépe. A až ji odvede — sejde s očí, sejde z mysli . . . To je sice pěkné přísloví — ale zdá se mi, že na svoji idyllu tak hned nezapomenu.“

XIV.

Vyjednávání s Kramotou se zdařilo, za další dva dny vracela se Kristynka do někdejší vlastní domácnosti. Bylo v sobotu odpůldne, před domem v třídě Hálkově stál vůz, na nějž nakládali Kristynin nábytek. Konduktor Kramota vystřídal si toho dne službu s kamarádem, aby mohl vše spořádati. Horlivě pomáhal snášet a nakládat. Byl rudý jak pivoňka, pot se s něho lil a bylo zřejmo, že se nemůže dočkat, až si nanovo přivede domů zapuzenou ženu.

Paní Chmelíčková zářila radostí. Svazovala a vkládala drobnůstky do košů a do kabel a časem jen skočila k dceři, aby ji pomuckala.

„Dnes jdeš nadobro, Kristynko, tuším to, vím to. Už se mně nevrátíš — Kramota je všecek proměněn, všecek jen hoří — nemůže se tě nadychtit. Víš — drž si ho teď, drž ho. To závisí na ženské. — Bude se mně po tobě stýskat, holka, ale takhle je to lepší — Pánbůh to spravil — a doktůrek dě-

lal, co bylo jeho možného. Ten by si od tebe zasloužil hubičku, na mou věru!"

Kristynka neodpověděla. Sklonila se honem nad nějakým kusem. Vzpomínala, že si pan doktor na svoji odměnu vybral předem znamenitou zálohu.

Jaroslav Potápka stál ve svém pokoji za záclonou a pohlížel na ulici na tu výpravu. A když bylo vše naloženo a převázáno provazy, když se vůz hnul a za ním se rozkročil Kramota, maje zavěšenu Kristynku, podle níž kráčela její matka, nahnul se Potápka opatrně z okna a vzdechl si:

„Tohle je moje dílo, můj první úspěch! Ale stál mne krev! Ona jde — a zde to pustne. Takových konců jsem se nenadál. Z téhle mé idylly by mohl udělat libreto k operetě!"

Obrátil se do pokoje, měřil jej dlouhými kroky a hučel do sebe:

„Ne, zde nezůstanu. Všechno tu na mne padá. Jakoby odtud byli vynesli rakev. Nic — nic po ní nezbylo! Ta stará mně ji nenahradí! A nejhorší je, že ani nemohu hned utéci — abych nevzbudil podezření. — Ale do zimy tu nebudu, to je jisté. A až zas někam vlezu, sepíšu s kvartýrskou hned species facti — to udělám. — Víckrát nenaběhnu . . ."

Potom se Potápka zvolna oblékl, narazil si klobouk, zapálil si britaniku a slézal volně se schodů.

„Podívám se do Kravína," řekl si před domem, „Beztoho prý to co nevidět zbourají . . ."

Do oken se neohlédl. Co by v nich byl viděl!

OD SRPNA DO KVĚTNA.

Z POLOZAPOMENUTÝCH ZÁPISKŮ.

Chystal jsem se strhnouti stan svůj a putovati o kus dále pouští života — jinými slovy: nastávalo mi stěhování, útěk před etudami zlořečených pianistů v patře pode mnou a v patře nade mnou — když přehlížeje movitý svůj majetek, vymetaje skříně a vysypávaje všemožné šuplíky, nalezl jsem starý, uprášený, pomačkaný sešitek, jehož stránky do polovice byly popsány skákavým, křivolakým písmem. Přihlédl jsem blíže — ejhle, vlastní mé poznámky a zápisky z prvních dob mého pobytu v domě, z něhož jsem nyní utrýzněn prchal.

Nechal jsem na chvíli práce, rovnání a třídění, a jal jsem se čísti, co jsem zapisoval, když jsem se kdysi seznamoval se svým novým okolím, a několik těch figurek, zatím zmizelých, znova přede mnou vystoupilo, jako loutky na vzdáleném divadélku. Uplynula řada let — snad se nedopustím nešetrnosti, když ten děj předvedu.

Ostatně možno, že se to vlastně ani tak neudálo, že to byla z větší části pouhá moje a snad mylná kombinace.

Díval jsem se na to vše jako na pantomimu, hodně vzdálenou, nezaslechnuv nikdy ani slova roz-

mluvy. Ale co jsem viděl, odehrávalo se, třeba vzdálené, před mýma zrakoma tak živě, že jsem nemohl rozuměti jinak, než jsem rozuměl a — pro strýce Příhodu sobě zaznamenával.

Byl to vlastně jakýsi zcela moderní melodram. Neslyšel jsem slov, ale viděl pohybovati ústoma, tedy se mluvilo. A jediné, co časem k uchu mému dolétalo, byly zvuky piana, u něhož sedával můj protějšek číslo 1. (dáma!), a jehož zvukům mnohem zaníceněji než já naslouchal můj protějšek číslo 2. (muž!), a krom toho úryvky některých písní. To piano — pokud nemrzlo — někdy blouznilo, někdy jásalo a někdy dokonce hřímalo z otevřeného okna. Na slušnou vzdálenost je fortepiano skoro vždy příjemné. Na vzdálenost větší ještě příjemnější.

*

(Tuto začínají moje zápisky.) **8. srpna 188***

Nuže, jakž takž usazen v novém bytě. Urovnán, spořádán — ač může-li se u mne mluviti o pořádku. Čímž však není řečeno, že udomácněn, uvyklý. Na to mi nestačí ani čtvrt roku. Ještě jsem se ani neobeznámil se schodištěm. Vím sice, že mám do svého patra 74 schodů, ale v těch oddílech se pletu. Čertova kombinace stavitelova! Je jich nejdřív sedm, pak jedenáct, pak čtyry, šestnáct, pak — vida, zas už to nevím. Nikdo by nevěřil, jak je to pro mne důležité. Rád chodím po paměti, v noci

nejraději potmě. Nerad si svítím na schody. Ty míhavé stíny zábradlí, sloupků a pilířů jakoby mne honily. Oh, jak jsem byl naučen na schody ve starém bytě! Dvanáct — třináct, dvanáct — třináct, dvanáct — třináct! Omyl byl nemožný. V nejčernější tmě nikdy jsem nezakopl. Ztekl jsem je vždy jako útokem beze šustu, nikdo mne nezaslechl. Ale na těchto ještě klopýtám. Domnívám se, že jich je tuto patnáct, onde třináct — a hle, kobrtnu zde o šestnáctý, tamto o čtrnáctý. Bdí-li domovník, pozoruje-li mne, může mysliti, že nepřicházím domů střízlivý. A nemohu si na ty schody vynajít žádnou formulku, žádnou mnemonickou pomůcku. S ničím mně to nesouhlasí. Připadá mně, jakoby ten stavitel byl někde koupil různé skupiny obnošených schodů a k nim přistavěl dům. Že se vystavěl dům ke starým dveřím a oknům, již jsem viděl.

Čertovy schody!

*

Nové okolí není zlé. Rozumí se, že bydlím do dvorů. Za nic nechci na ulici. Ráno vozy mlékařské, později vyzvánění popelářů, hrkot jejich těžkých vozů, ryk děveček, nadávky vysejpače, že smetí není polito, sloupy popela, vystupující až do třetího patra — děkuji pěkně. A později řvavá mládež, ženoucí se do škol, a za dvě hodiny táž mládež, řítící se ze škol a peroucí se uprostřed ulice nejméně hodinu, a v poledne hluk a dusot lidí, spě-

chajících k obědu, jako na mostě. Do toho drožky, fiakry, vozy se železem, s cihlami, ryk nakladačů a vozků. Snad i tramvaj, drnčící od rána do noci, zvonící, hvízdající, přes tu chvíli zácpa, kterou policajt rozmotává — ach, to jsou rozkoše bytů do ulice!

Dvory, zahrady, to si dám líbit. Nejsou také zcela tichy, ale proti ulici hotová idylla!!

Rozhlížím se. Protější domy jsou aspoň půldruhého sta kroků vzdáleny. Mezi námi zahrady, dvorky a dvory. Již ta křivolakost, nesouměrnost mne baví. Ti staří zajímavě, podivně stavěli! Jak jim napadlo. Jak se za starodávna motala pěšinka, to byla hranice, tak se postavila zeď. Proleklá nebo vydutá, kulatá, tupé, ostré úhle — všecko se roztomile střídá. A tak je to hezké, rozmanité. Vzal ďas ty moderní nalinkované stavby. Právě tak bezkarakterní, jako ti moderní lidé v nich.

Tamhle naproti dva domy s pavlačemi, jeden z nich má ještě terasu, vystupující do zahrady. Roztomilé domečky. Však je podrobím bedlivému pozorování.

*

10. srpna.

Nějaké tiché dva domečky. Kdyby se na jejich pavlačích nekmitaly dvě, tři služky, byly by jak vymřelé. Je snad všecko na letních bytech? Snad není jediným obyvatelem toho pravého starý pán, jehož holou hlavu vídám někdy v okně prvého

patra, a toho levého zázračně tlustá panička, která občas vystrkuje na slunce klec s kanárem? Bylo by to všecko? Počítám, že má každý ten domeček aspoň čtyry byty, nehledíc k přízemkům. Ale do přízemků nevidím pro zahradní zdi a pro stromy. Snad by se mi zjevila nějaká sličná domovníkova dcerka, snad nějaká švadlenka. Ó, přízemky nebývají tak pusty a neutěšeny. V těch se vyznám!

*

12. srpna.

Hola! nový zjev. A stojí za to. Dnes po poledni se objevil. Panička! V cestovním plášti vystupovala po schodech do prvního patra pravého domu, v ruce objemnou kabelu. U katru zazvonila. A z posledních dveří na pavlači vyběhla jí naproti služka, ustrojená, na odchod připravena. Patrně měla jít pro paní na nádraží a zmeškala. Však už ji paní plísní, živě posunkuje, podává jí kabelu. Holka líbá ruku, omlouvá se. No ovšem, nevěděla, kolik už je hodin. To děvečky nevědí nikdy. Jen tu hodinu znají a nikdy nepromeškají, kdy přichází voják.

Panička se zlobí, tuze zlobí, ukazuje dolů. Aha, posluha vleče těžký ženský kufr. Holka běží, aby mu pomohla — přerazit se může. Posluha totiž je mladý. A již s ním táhne kufr nahoru, na pavlač, do bytu.

— — —

Posluha odešel, dvéře bytu se zavřely, ale za to se otevřela obě okna pokoje na pavlač. Ovšem, panička byla na venkově, je uvyklá vzduchu, dusí ji to v zapařeném bytě.

Přivřel jsem okna svého pokoje, shrnul záclonu až na malou skulinu, kterou bych mohl hleděti. Opatrnosti nikdy nezbývá. A vzal jsem kukátko. Nu, mám-li něco vidět, musím mít kukátko. A dívám se mezerou, až mne oči bolí.

Výborně, výborně! Ej ej ej! Panička je v pokoji s okny na pavlač a aby měla víc vzduchu, otevřela si dvéře i do pokoje na ulici. Mrskla očima na náš protější dům a patrně neshlédla nikde nic podezřelého. Svítí sem slunce, a ve všech oknech jsou spuštěny žaluzie a moje okno vypadá rovněž nevinně. Tisknu kukátko na zídku, mezi dvěma kořenáči, hlavu mně kryjí květiny.

Vidím jí do pokoje, jako bych se díval do stereoskopu.

Panička shodila plášť, je jí asi hodně horko. Dobře! Ah, jde to dále. Spotila se ve vagoně a cestou z nádraží, těžkou kabelou. Služka ji obskakuje a pomáhá. Rozepíná jí šaty, lesklé jako hedvábí — já vím, to je satén. Na cestu se hedvábí nenosí. Šedivý satén. Vida, už stojí jenom v živůtku, červeně a žlutě pruhovaném. Proklatý živůtek! Záviděníhodný! Lékaři jim nadávají, těm živůtkům, prý jsou nezdravy a tak dále. No možná, ale nic naplat. Takový živůtek je k zbláznění — totiž dostane-li se do pravých rukou, totiž na příslušné

tvary. Některé živůtky arci bývají pouhou dekorací, čirým předstíráním.

Čerta! Panička zmizela v koutě pokoje. Ano, šla do prádelníku a objevila se v rozkošné červené volné kajdě. Nedovřenou, nezapjatou kajdou svítí bílá košilka, živůtek zmizel. Potřepává tou košilkou — je jí horko, dusno. Eh — eh! A má krátkou modrou sukni panička.

Vybaluje kabelu. Na vrchu jablka, hrušky — také to někdy vozím z venkova do Prahy. Buchty. Ach, venkovské buchty!

Zatím byla služka zmizela z pokoje a po chvíli přináší velitelce kávu. S tou ji čekala. Oběd si vyřídila panička někde na stanici, nejspíše.

Posvačivši dala se panička se službou do kufru, vybalujíc, rozkládajíc po stole i židlích, něco hází na podlahu, něco odnáší do kouta, do prádelníku. Co je na podlaze, přijde nejspíše do prádla — no ano, už to holka vleče do kuchyně.

A konečně vyšla panička na terasu, která náleží k jejímu bytu. Je mi o třicet kroků blíže. Ah, výborná postavička. Kulatá hlavička s hnědými vlasy, v nich červená stužka. Divná věc, jak rudá barva svědčí a sluší každým tmavým vlasům. Právě jako blondýnkám modrá. Plné, snědé tvářičky s hlubokým ruměncem — káva ji znova rozehřála — plná ramínka, vůbec líbezně plná uformovanost všady, molet, jak říkáme. Ah, takovéto molet ženy! — Je jí asi 25 roků, nanejvýš, nanejvýš. A možno, že méně. Ba jistě méně!

Dívá se na oleandry, hrabe ručičkou v prsti, byly-li zalévány. Ty roztomilý pazourku! Miluji takové malé, jako sametové ručky.

Rozhlíží se s terasy kol do kola, nezměnilo-li se nic, dívá se po domech, po zahrádkách, je asi ráda, že je zase doma. Ale po venkově se jí přece bude stýskat. Zejména, je-li sama. A pořád nevidím nikde muže, který by k ní náležel. Nikdy jsem tam nikoho neshlédl. Kdyby měla muže, byl by přijel s ní; kdyby byl zůstal v Praze, byl by ji očekával na dráze a přivedl domů. Tedy vdovička? Snad vdovička. Nejspíše. V celém jejím počínání je patrna značná samostatnost. Ďas ví, že vdovičky, a zejména tak do třiceti let, jsou nevýslovně půvabny — jsou-li vůbec hezky, to se rozumí.

Upřímně řečeno, těší mne tento protějšek. Pohlížeje na něj budu mít vzácnou, štědrou náhradu za to, že jsem se posud musil dívati jenom na ty ucourané, rozcuchané, řvavé a ječivé kuchty, které se pořáde tahaly s nějakými podivnými hadry, vyklepávajíce a vytřepávajíce z nich mraky prachu a smetí. Možno také, že to byly perské koberce. Ty vypadají někdy jako hadry. Mají takové temné, kalné barvy, jako zamazané, a těch prý si znalci váží nejvíce. Já nejsem znalec; mně kdyby chtěl někdo obdařit perským kobercem, musil by mně přinésti světlý, barev veselých, modré, červené, žluté — ne takový umouněný, na němž se válelo kdo ví kolik dynastií pašů a bejů, jejž ušlapalo několik tuctů odalisk a několik set otroků a otrokyň, jejž

hubičkovali špinaví dervišové. A ne s takovým otrhaným, od tureckých pejsků ožraným a oškubaným třepením. Ovšem, jednu dobrou vlastnost má prý takový perský koberec. Vydrží prý do nejdelší smrti. Nu, vychází-li z něho to kouzlo, přece bych si měl pořídit perský koberec. Snad je to lepší než asekurace.

Ale tlachám a tlachám a zapomínám na paničku. Nu a tedy — nebudu se také již musit dívati jenom na toho lysohlavého starého pána v okně pravého domu, mávajícího modrým šátkem, a na tu neobyčejně tlustou paničku v okně domu levého, miliskující se se svým štěkavým kanárem. Čert ví, že skoro všichni ti staří pánové se ovívají šátky modrými a že takové tlusté paničky pěstují obyčejně kočky, pejsky, nebo konečně kanáry! Což pak nestvořil Pánbůh dost jiných zvířat? K čemu pak se s tím Noe tahal do své archy? Tak mimochodem napadá mě tu, že by Noe, kdyby byl svatým, mohl býti patronem všech menažeristů.

Co pak dělá v d o v i č k a? Neboť tenhle karakter jí nechám, je mi tak nejmilejší. Stojí na terase, opírá se o bradlení, dívá se dolů do zahrádky. Jsem rád, že do té zahrádky vidím. Má-li právo, aby jí „užívala k svému bytu", budu míti potěšení vídati ji tam. Zahrádka vyjímá se pěkně, prochází-li se v ní mladá ženština. Malíři také na to padli, malují to tak. Moje nové okolí bude příjemně oživeno. Je teprv srpen — než nastane zima, může se tam naprocházeti dost. Ve chvílích oddechu budu

ji pozorovati. Díváním na pěkné věci tříbí prý se vkus. Rád se dívám na pěkné ženy. V tom směru mám vkus již dosti vytříbený.

Dívá se přímo do zahrádky. Zdánlivě přímo a lhostejně. Neboť pozoruji dobře kukátkem, že chvílemi, aniž by hlavou hnula, zvedá oči až k vyklenutí jamek, tak že se obočí pošinuje na čelo, a střílí jima po protějších domech. Hledá, není-li přece někým pozorována. Ví, jak je ve svých nedbalkách rozkošna. Ó ženy, ženy! Jsou všechny stejny! Mohou-li se tvářiti, jakoby netušily, jakoby neměly ani zdání, že jsou pozorovány, nechají se obdivovati i v největších — vlastně v nejmenších! — nedbalkách. Ovšem, je-li čemu obdivovati se. Vědí, kterak tím muže dráždí, to jest jejich msta za jejich ‚slabost' na ‚silném' pohlaví. Myslím, že i starodávná paní Zuzana v lázni dala se chvíli obdivovati, než strhla pokřik. A to teprv pak, když postřehla, že to jsou protivní dva dědkové. Ó ženy, ‚slabé ženy! Kdybyste věděly, kterak na konec zůstáváte silnými!

Konečně jsem musil od okna. Nohy pode mnou zdřevěněly, již nebylo možno vydržeti. Musím si poříditi nějaké nízké sedátko, aby byla moje observatoř pohodlnější.

Ostatně vdovička také opustila svoje stanovisko. Vyhřála se, odpočala si, zmizela v bytě. Pozoruji, že se znova obléká. Ale nesetrvává ani chvilku na jednom místě. Mihne se vždy kolem okna a zapadá pak do kouta na levo nebo na pravo. Tahá se

s tou toaletou po celém pokoji, snad po celém bytě. Dlouho jí nevidím.

Ale teď, teď vychází ustrojená. Ještě na prahu obrací se do kuchyně, dává služce nějaké rozkazy, a pak šustí přes pavlač a dolů se schodů. Neslyším to sice, ale šustí, šustí. Je to hedvábí, jest. Tmavé višňové barvy — ah, miluju tuto barvu náruživě. — Zmizela mi dole za zídkou, patrně již v průjezdě.

Já vím — panička se jde ukázat Praze. Jde se ukázat se svojí osmahlou tváří, chce oslnit svými vykynulými tvary. Jde se pochlubit, jak jí venkov svědčil.

Ó, kdyby tu přede mnou neležel kopec korektur, které dnes konečně musí býti přečteny a tiskárně vráceny, sebral bych se a vyběhl bych k ústí té příčné ulice, kudy je nejbližší cesta na korso. Tam bych se s ní setkal. Viděl bych ji tuze rád z blízka. Tuze rád! Nu, však až budu mít některé odpůldne prázdno — dám se na čekání. Studuji velmi rád takové švižné ženské zjevy. Takové apartní. — — Ano. — — Ano . . . !

*

15. srpna.

Vida, nemýlil jsem se. Je to vdovička. Již to vím. Ani jsem nevěděl, že to týž dům, v němž bydlí knihař, vlastně jakýsi ozdobník, který mi časem hotoví pasparty na všeliké obrázky. Přinesl mi zas dva takové kartonky, a jak u mne vyhlédl z okna, zvolal:

„Hle, hle — tamhle je náš dům!“ — Který je to? — Nu, ten, tamhle naproti. — Vida náhodu! Právě ten, do něhož se dívám a v němž vídám paničku. —

Začal jsem, jakoby nic, že to asi tichý, spořádaný dům, že tam je málo nájemníků, že se zdá, jakoby tam byly ponejvíce ženské. Ozdobník mi pověděl, co věděl. Oba ty domy patří jednomu majiteli, tomu lysohlavému pánu. Ta panička je vskutku vdovičkou. Přistěhovala se tam loni, po smrti svého muže. Byl to inženýr — nastudil prý se někde venku na stavbě, dostal zánět plic, dvakrát za sebou, podruhé to nepřečkal. Ostatně prý byl vždy jaksi neduživý, jak ozdobník doslechl. Před dvěma měsíci vychodila si panička smutek a jela pak domů k rodičům, aby se trochu zotavila. Teď se vrátila. (To již vím, milý dodavateli! Vždyť jsem se na to díval!) Dětí nemá. (Tím líp!) Měla prý jedno, takové maličké, slaboučké, po tatínkovi. Je prý lépe, že nevydrželo. Má prý peníze ta panička. Jak že se jmenoval ten inženýr? Pan Kostka, Vincenc Kostka. Ah, tedy paní Kostková!

Rozumí se, že jsem poslouchal, jakoby mně na tom nezáleželo, ale byl jsem rád, že mně to ozdobník pověděl. Člověk neví, kdy a kde toho bude třeba. Takové generalie jsou vždy dobry. Nemusím hádati a je mi uspořeno pátrati po tom.

*

20. srpna.

Měl jsem mnoho práce, ani nebylo času dívati se na protější domy. Tak tedy jsem ani paní Kostkovou již po několik dnů řádně neviděl. Jen tak několikrát se mihla.

Návštěv nemívá, pokud pozoruji. Je to vůbec nějaký tichý dům. Vídám tam chodit jen uhlíře a mlékařku. Co se na dům dívám, nespatřil jsem tam cizího člověka. Listonoše nikdy. Nu ano, starý pán už si nedopisuje, panička posud ne. Děvečky si svoji korespondenci odbývají ústně, někdy večer za vraty, někdy před krámem hokynářovým, někdy cestou pro pivo.

Nájemníků ve druhém patře si nevšímám. V jedněch dveřích bydlí nějaký úřadník, jak jsem konečně vyzkoumal. Snad je to starý mládenec nebo vdovec — ženských tam nepozoruji. Ale úřadník je to, dle pravidelnosti, s jakou ráno o osmé vychází, večer o šesté se navrací. Je sám, patrně obědvá v hostinci, a proto ho v poledne nevídám. Ale snad má aspoň posluhovačku? Nu chodí k němu nejspíše časně ráno, kdy ještě spím, a pozdě večer, kdy už se setmí a když tam nevidím. Starý pan domácí je patrně škrob. Plyn nehoří ani dole (viděl bych aspoň zář!), ani na pavlačích. Pořád ještě jsou v Praze takoví špinaví domácí.

A v druhých dveřích bydlí nějací manželé starší a mají nejspíše obchod. Zároveň odcházejí, zároveň přicházejí. Domácnost jim opatřuje služka.

Služky tam vůbec mají pré, v celém domě. Jsou vůbec víc na pavlačích než v kuchyních. A pořád vyklepávají nějaké ty hadry. A v sobotu bývá jenerální klepání. Těším se, až vyvléknou jednoho dne fotelové garnitury na pavlač. To bude třískání! Služka vdovičky Kostkové je nejhezčí ze všech kuchet. Nu, jaký pán, takový krám, staré pořekadlo. Ale služce teď nevěnuji tolik pozornosti. Dívati se na její velitelku, na rozkošnou vdovičku, je vděčnější. A zdá se mi, že ta holka má nějakého milovníka. Je k večeru náramně roztržitá. No, mládí. Ať si ho má.

*

26. srpna.

To jsou horka! Pro Pánaboha. Vdovička již ani nevychází na terasu, kam slunce praží. Má zotvíraná okna, která však jsou zavěšena krajkovými záclonami. A jen někdy se ty opony malounko rozhrnou a jimi prostrčí se ženská ruka s konévkou, aby zalila květiny na okně. Ruka krásná, oblá, až k lokti nahá, a někdy zahlédnu nad loktem bělostný rukáv noční kajdy. Vdovička se také dusí horkem a chodí co nejlehčeji. A někdy vyhlédne mezerou záclon její hlavička s hnědými vlasy. Tak jako když z hnízda vyhlédne hlavička ptačí a hned zase zmizí.

Jen aby ta horka ulevila! Na ulici jsem vdovičku posud nepotkal. Nechce se jí z domu. Ztrácí se mi, sotva jsem ji objevil. Nechodí na terasu, ne-

chodí na pavlač, nechodí do zahrady — (marně jsem se těšil!) — nechodí z domu.

Proč vlastně se vracela do Prahy? Srpen je nejžhavější měsíc, mohla býti venku. A k čemu bych si lámal hlavu! Je zde, ale k zlosti jest, že je neviditelna. Očekával jsem to jinak.

*

31. srpna.

Jakási změna v druhém domě, levém. Posud jsem mu nevěnoval mnoho pozornosti. Dvě partaje v prvém patře, dvě partaje ve druhém. Náramně obyčejní lidé, Na mužích nic zvláštního, na ženách už dokonce nic. Na pavlačích služky. Také pořád něco vynášejí a přenášejí, vyklepávají koberce, rozvěšují na provázcích podél zábradlí prádlo. Ještě tak to prádlo mne někdy baví. Zejména ženské. To jsou divné svrchky! Vlastně to nejsou svrchky. To může člověk vidět jenom na šňůrách sušiti, nikde jinde. A některé ty věci souvisí ve svých částech jen úzkými proužky. Když se do toho vítr opře a nadme — vypadá to náramně komicky.

Ale dnes je ve druhém patře levého domu nějaký pohyb, zvláštní ruch. Je tam patrně pokoj pro svobodného pána, se zvláštním vchodem, a z tohoto pokoje posavadní nájemník odchází a jiný se do něho stěhuje.

Tuhle zábavu nikomu nezávidím. Užil jsem už stěhování, děkuju pěkně. Bože, než člověk uvykne novým ‚domovním poměrům‘. Novému domovníku,

novým sousedům, které potkává na schodech, novým služkám, které si nás tak zvědavě prohlížejí! A jsem rád, že už mám ty svobodné pokoje se zvláštními vchody za sebou, že náležejí minulosti.

Ačkoliv — napadá mne zase — u svobodníků není se stěhováním takových obtíží. Přirazí se svým kufrem, nějakým stolkem, s postelí, nikdo si ani nevšimne, co má takový svobodný. Může se krásně oženit, kdō ví, jak výhodně, a bude pak všeho mít hojnost, a krásného. Každý si to o něm myslí. Ale stěhovat ženatou domácnost — panečku, to je kritiky! Tu vám slídivé zraky nových sousedů rozeberou méblový vůz důkladněji než nakladači, kteří vás přivážejí. Užijete přátelské prohlídky blížních dvakráte. Poprvé, když to speditér do vozu vnáší ze starého, podruhé, když to před novým z vozu vyhazuje. Vzpomínám, jak mně bylo pokaždé horko, kdykoli jsem u svého vozu stál na stráži. On se pěkný nábytek nevyjímá hezky v té rozházenosti, neřku-li když je poněkud „obnošen“!

Každá skvrna, každá odloupnutá dýha, každá záplata zrovna řve. Dívají se vám ze všech oken, všechny služky z domu, domovník a domovnice, kde kdo, na odřenou pohovku, na oprýskaný umyvadlový stolek, na zhubenělé žíněnky, na vybledlou plentu, a hádají z toho všeho, jak dlouho už jste ženati, co to asi stálo, kolik vám asi přinesla žena. Pořád cítím, jak jsem se vždy styděl za každý ten naražený hrnec, za otřískané škopky, a jak jsem si oddechl, když to konečně všechno zmizelo zvě-

davým zrakům a skrylo se v novém bytě. Bůh ví, kde člověk nabere takového harampátí, o němž z pohledu nikdo na světě neuhodne, k čemu vlastně slouží.

Nu, já tedy mám zatím na pár let pokoj a dívám se nyní zcela klidně na stěhování oněch dvou svobodných pánů naproti.

Jeden ven, druhý tam. Jeden kufr se vynořuje ze dveří, druhý již objevuje se na schodech. Posluhové do sebe vrážejí, klejí, hádají se. Slyším je — když se křičí posluhové, nebo drožkáři, pane — to se vzduch rozechvívá. To se ty zvukové vlny nesou daleko. Ač musím říci dle pravdy, posluhové se hádají málokdy. Ti jsou mnohem kolegiálnější, jeden druhému napomáhá. Ale tihle dva mají dnes nějak na spěch. Je posledního, je takových komisí více.

Nu, starý nájemník je vystěhován.

Ah, teď přichází nový. Spěchá na schody, jako spěchal starý dříve se schodů. Jsou to nejspíše mladí úředníci, nemají mnoho času. Radové tak nikdy nechvátají. K podpisování akt přijdou vždy dost časně. Nebo jsou tihle dva muži snad koncipienty, kteří odskočili na chvíli z kanceláři, aby vykonali změnu místnosti bez povyku, bez inserátů, bez výprodeje, a popílí si zase do kanceláři, než se jejich šéfové vrátí od stání. Takový šéf hledí, aby mu koncipient škrábal od rána do večera, a mrzí je dost, všechny, že staří advokáti zavedli

šestihodinnou práci, ačkoli byl tehda numerus clausus, ač bylo práce mnohem více. Nynější by horovali pro práci osmihodinnou, v té otázce jsou s oslavovateli prvního května za jedno. A mnozí z nich už svoje úřadní hodiny nastavují — ráno o půl, odpůldne o půl. Nedivím se pranic koncipientům, když pak zase hledí někde nějakou tu půlhodinu utrhnout. Však jí pak budoucím vlastním koncipientům zas přidají.

Nový nájemník je hezký, velmi úhledný muž. Hádám mu tak dvacet osm, nanejvýš třicet. Letí do schodů s květináčem v ruce. To je asi vzácná květina, že ji stěhuje sám. Ale není pomoci. Posluha by ji svázal do rance a přinesl by místo květiny něco jako chuchvalec přesličky. Nerozeznávám do dálky, jaká to květina — ale má asi svůj význam. Snad mu kdysi dívčí ruka darovala odnož a z odnože vypěstoval mladý zanícenec rostlinu. Dělává se to. Míval jsem také takovou květinu. Ale vše na světě pomíjí, bohužel. Pak se válívají takové zapomenuté kořenáče s vyschlou prstí ve sklepích nebo na půdách, a sprahlé kmínky a větvičky květin vypravují němě, kterak pro jedno kvítí slunce nesvítí.

Vyletěl do druhého patra, kvartýrská již stojí na prahu, vítá nového podnájemníka. Usmívá se medově — snaží se učiniti na mladého muže dojem co nejlepší.

Vhrnul se do předsíně, do pokoje, aby jakž takž věci urovnal, hlavně však aby svůj kořenáč

opatřil. A již je zase venku. Má velice na spěch. Hřmí se schodů, zdánlivě ani se neohlížeje, ničeho si nevšímaje. Náhle však v prvém patře stanul, obrátil se a vystupuje opětně do druhého. Snad něco zapomněl.

Podivná věc. Teď jde pomalu, zvolňoučka, schod za schodem. Vešel do bytu, za kratičko se vrací, sestupuje. Zase pomaloučku.

Kujóne! Už vím, proč teď nespěchá. Maně jsem pohlédl na sousední terasu — tam stojí moje vdovička, ozářená sluncem, obírající se oleandry. Honem letím očima k podnájemníku — lišák, tváří se, jakoby kráčel rovně, jakoby si ničeho na světě nevšímal, a přece mi neuniká, že zatáčí hlavu k terase, že se pase očima na ladné ženské postavičce.

Skoro cítím něco jako žárlivost. Vida, mám na protějšek konkurenta. A on je ve výhodě, šelma, poněvadž je o tolik blíže. Myslím, že by ho slyšela, kdyby jen polohlasně pozdravil.

Teď vdovička vzhlédla, snad upozorněna kroky na schodech vedlejšího domu, a podívala se na nového souseda. Tak zcela lhostejně, jakoby hleděla na míle do dálky, a zase sehnula hlavičku k oleandrům. Nepozdravili se — neznají se. To je zřejmé. Avšak —

Koncipient — je to nejspíše koncipient — sestupuje, ale když už mu hraničná zeď měla zabránit vyhlídku, podíval se na terasu ještě jednou. Rovněž panička vzhlédla ještě jednou. . . Je tam

hodně daleko, ale zdá se mi, že jsem postřehl, kterak se v obou těch tvářích něco blesklo. — První signály — první signály! Neklamu se, nikoli.

Nu na tyhle sousedy si dám pozor!

*

8. září.

Po celý týden nedostal jsem se ke svým zápiskům, mám co dohánět. Měl jsem co dělat. Hoši ze tří tiskáren si u mne podávali dvéře. Tu mně vázne kniha, tu je shon po pokračování do časopisu, tu má být článek do kalendáře. Kde pak zůstávají zápisky!

Ale pozorovati jsem nepřestal, na to jsem si ukradl tu tam nějakou chvilku. Teď toho nenechám, když se situace naproti tak pozměnila. Neboť mám tušení, že se z těch mých protějšků něco vyklube. Neklamné tušení.

Především jsem poznal, který je to pokoj se zvláštním vchodem, onoho svobodného pána. Jsou to ta dvě poslední okna v části domu, která se v pravém úhlu odchyluje od hlavní budovy. Toto úzké rameno domu vybočuje hezky daleko do dvora a tvoří skoro pravidelný protějšek terasy domu vedlejšího. Okna vedou na pavlač. Dříve se tam nikdo neobjevoval. Předešlý nájemník byl asi nějaký mrzout, který nestál ani o čerstvý vzduch. Okna byla skoro stále zavřena. Nyní jsou skoro

pořád otevřena. Na jednom z nich již týden stojí a zelená se květina, kterou si nový nájemník vlastnoručně přinášel. Poznávám ji. Ve druhém objevuje se jurista velmi často, kdykoli je doma. Předešlému nájemníku byla vyhlídka na terasu patrně velmi lhostejna, novému je nejspíše velmi příjemna. U okna se jurista češe, u okna si připíná čistý límec, váže si nákrčník, upravuje si vousy. A při tom všem — dobře to pozoruji — pilně shlíží dolů na terasu. A když je hotov se svým zevnějškem, obírá se nápadně pečlivě se svojí zahrádkou. Poněvadž však shledal, že ho jediný kořenáč nemůže dostatečně zaměstnati, rozmnožuje svoji květenu. Za týden přibyly mu tam tři hrnce. Dle podoby soudím, že je to růžovec, begonie a aukuba. Laciná smeť, ale jemu vyhovuje. Ofukuje každý lísteček, vykuřuje doutníkem mšice, a bláznivě to stále zalévá. Vždyť mu to shnije! A při tom — čumí na terasu.

Toto prozatím děje se v domě na levo, v druhém patře.

V prvním patře domu pravého rovněž shledávám změnu.

Vdovička se již tak po klášternicku neuzavírá. Již se neukrývá celé dny ve svém příbytku, nýbrž častěji vychází na terasu a věnuje mnoho péče svým oleandrům. Pozoruji, že se to děje ode dne, kdy se nový podnájemník do levého domu přistěhoval; pozoruji dále, že se to děje hlavně v hodinách, kdy je nájemník ten doma. Na počátku jsem

se divil, kterak panička uhádá, že je jurista doma, ale pro ni, která nemá jinak užitečnějšího na práci, nebylo nic lehčího než dověděti se toho. Máť také pokoj — nebo dokonce dva — s okny do ulice. Vyhlíží juristu patrně a shlédne ho, jakmile zahne do ulice. Potom vyčká chvíli a vyjde na terasu. Někdy si pospíší a zastihne koncipienta, vystupujícího na schody. A že jemu platí tyto její vycházky na terasu, že se jemu okazuje, že chce jím býti pozorována, vyplývá nade vši pochybnost z okolnosti, že se již neobjevuje v roztomilých svých nedbalkách, jako v prvních dnech, nýbrž pečlivě ustrojena. Po domácku sice, ale koketně. Mně byla v nedbalkách milejší — ale co pak záleží na mně, o němž ona ani neví.

Hádám, že se oba nemohou dočkati okamžiku, až si budou moci pohlédnouti přímo do tváře. A pozorují se vzájemně. Nadbíhají si. Dráždí se navzájem. A při tom činí každý tak, jakoby si souseda nevšímal, jakoby o něm ani nevěděl. Oba se domýšlejí, jak výborně svou věc provozují. Nikdo nemá o ničem ani potuchy — domnívají se. Není oka, které by drobné jejich válečné lsti pozorovalo — o tom jsou přesvědčeni. Nu, nevím, kdo ještě mimo mne, ale já je mám v evidenci, já jsem starý kozák. Vždyť jsme takhle všichni začínávali.

Ale je mi nějak protivný ten koncipa.

Nevyneslo by mi pranic, kdyby toho doktůrka nebylo, sám nemohu mít z půvabné vdovičky ani za mák, na vše jest pozdě. Přes to pociťuji jakousi

žárlivost. Ku podivu, proč my muži žárlíme často i v případech, kdy sami nemůžeme nic začíti. A mnohdy žárlíme právě v takovýchto případech nejvíce.

Zlobím se i na ni trochu. Chudák nebožtík inženýr Kostka! Ještě ani nadobro nesetlel, a jeho vdova již si strká do tmavých vlasů ohnivé růže, zdobí si je rudými stužkami a — obírá oleandry. Ne z pouhé péče o ty oleandry, k vůli juristovi.

Jsem žádostiv, jak bude dále. Náramně žádostiv. Můj ozdobník mně povídal, že má paní Kostková peníze. To neujde protivovi juristovi v levém domě. Takový doktor jde především ‚do knih', jak sami říkají. A jakmile se o tom přesvědčí, políčí si na ni. Možno, že už v nich byl, v těch knihách. Juristé jsou mazaní!

Chlap, právě sem se musel přistěhovat! A pokojů se zvláštními vchody je plná Praha! Ale to právě jsou ty náhody, ty ‚počátky románů'.

*

10. září.

Ještě něco se děje, co se dříve nedělo. Vdovička Kostková, která do příchodu juristova klavíru ani se netkla, hraje nyní stále, a to ode dne, kdy se koncipa přistěhoval. Nejenom denně, ale mnohdy několikráte za den. A zdá se mi, že jen v hodinách, kdy bývá soused doma. Po obědě, večer. Málokdy co souvislého. Bývá to samé preludování,

udeří-li určitou skladbu, bývají to úryvky bez začátků a končí divnými pasážemi. Ano, znám to. Panička je roztržita, mysl její nemůže se soustřediti. Něco jí lítá hlavou, co nemůže nikomu pověděti. Ještě pro to nemá výrazu slovesného, a byť i měla, komu se má svěřovati? Služce? Eh! Služkám svěřují se druhdy slečinky, jak se o tom čítá v románech, jak vídáme na jevišti, ale vdovička je zkušenější a uzavřenější. Ví, že by ji služka za krátko roznesla. Přítelkyni? Vdovy ani přítelkyním se nesvěřují. Vdovy chránívají svoje tajemství úzkostlivěji než svobodné. Poněvadž jsou zkušenější.

Tak tedy uchyluje se ke klavíru. Ten je jejím důvěrníkem. Ozve se jí, jen když udeří do jeho kláves, a pak zas mlčí, mlčí, mlčí. Udeří na jeho klávesy v okamžicích podivného neklidu, neurčitých tužeb. To jsou její ‚bouře duševní'. Ani neví panička, jak zřetelně klavír za ni mluví. Já mu rozumím, výborně rozumím!

A myslím, že mu i její soused porozumí.

— — — —

Šlakovitá věc, jak dobře hádám!

Sotva před chvílí klavír umlkl a sotva jsem ty řádky napsal, ozývá se soused. Hle, hle, on je zpěvák.

„Muziky, muziky, vy pěkně hrajete — — —“

Má hezký baryton, taškář, a hezky se to nese z otevřeného jeho okna tichým večerem. Ty ‚muziky' jsou mu vedlejší, ale: ‚vy pěkně hrajete!'

— jak to vyráží, jakou vroucnost do toho vkládá! To platí jí, vdovičce. V y pěkně hrajete, roztomilá paničko, naznačuje doktor.

Aj — v jejím okně objevila se teď temná postavička. Ona. Poznávám ji dle obrysů. Tiskne se k jedné straně okna, aby zůstala neviděna, a naslouchá. Rozumí mu, rozumí!

Jurista ztichl. Jest opatrný, ne mnoho najednou — a nemůže hned na poprvé vyzpívat všechny sloky — zdají se mu snad i poněkud choulostivými.

Postava od okna v prvém patře pravého domu zmizela. A nyní úder na klavír — dál a dále — — Čerta, co je to? Něco povědomého — velmi povědomého.

Již vím! Barčina skřivánčí píseň z „Hubičky".

„Jásej, zpívej, skřivánku — —"

Jemu to platí, on má zpívat! Vyzvání k zpěvu dalšímu? Vida, vida!

Ale to začíná poněkud zostra, ostřeji, než jsem se nadál. Jak lehce jim šlo toto muzikální spojení! Jde to líp než po telegrafu nebo telefonu. Jenom s tím skřivánkem nesouhlasím. To je skřivan jako slon, takový jurista.

Klavír dozněl, okno paničky zůstává osvětlené, žádný stín ho nezatemňuje. Setrvala patrně u klavíru, vyčkává, bude-li třeba další nějaké odpovědi.

Aha, v okně juristově objevuje se postava — on sám, jde blíže — a nyní polehounku, nyvě —

pokud takový paragrafista dovede — vysílá do tiché noci:

„Už mou milou do kostela vedou — — —“

Nezpíval dlouho — nedostal se ani na konec druhého verše. Udeřila mu do toho vdovička hlučně:

„Ještě nejsem, můj znejmilejší,
ještě jsem —!“

A dost, usekla to. Ne, ona už není maminčina, ona je svoje, vlastní paní, může si dělat, co chce. Hle, hle, panička je bystrá, ví, co může pověděti — a zdali pak on porozumí, co naznačila tím, že nedohrála?

Ale jak mu to přetrhla! Tak rozmarně, šelmovsky, klavír skoro se rozesmál. „Nezpívej si, nezpívej: už mou milou do kostela vedou! Ne tak rychle!“

To znamená její odpověď.

A pan jurista mlčí, je zaražen. Takhle to nečekal. A když mlčí on, spustila panička nanovo, jemňounce, sotva že to ke mně doráží. A vytrhla si z celé písničky jen několik slov:

„— — a když mě potkáš, pozdravení dáš — —“

a přivěsila k tomu takovou závěrečnou kudrlinku, jako by chtěla říci: „A pak uvidíme, uvidíme!“

Ejhle, jurista má pokyn. Pozdrav mne — vždyť se ani neznáme!

A sotva klavír dozněl, letí rozmaruplně z okna juristova:

„Kdo si přeje, kdo si přeje, kdo si přeje víc!“

A dost. Klavír už neodpověděl. Klaplo to v pokoji vdovině — doletěl ten zvuk tichou nocí až k mému oknu, paní Kostková povstala a teď se zjevila uprostřed pokoje, s petrolejkou v ruce.

Ah, moje polní obzorka je výtečná. Vidím plný obličej vdovičky, rozkládá se na něm úsměv, šibalský, spokojený, zvědavý. Já ho vidím, jurista však nemůže, neboť panička stojí daleko od okna. Naslouchá, odpoví-li cosi soused. Ne. Mlčí také. Nechce příliš dorážet, nebo mu snad už nic nepřipadá. Teď se objevily zoubky mladé paničky, rty se rozevřely. A skoro postihuji takové tiché, čtverácké chychotání. Ovšem, za noci letí každý zvuk desetkráte dále než ve dne, kdy je celé město naplněno tisícerým šumotem a bzukotem.

Obrátila se, učinila několik jen kroků, otevřela dvéře do pokoje na ulici, jimi vtáhla se záře svítilny, dvéře zapadly — pokoj na terasu zčernal. Tam v předu je patrně její ložnice. Nu, a okno na terasu nechá otevřené? Což vleze-li tam někdo?

Čekám — čekám — —

Pět — deset minut — snad abych šel také spat . . .

Ach — teď!

Dvéře z ložnice otevřely se znova, ale jen tak maloučko, co by člověk proklouzl.

*

Šlehla záře do pokoje na pavlač — a již zase tma.

Honem obzorku do ruky!

Hledím, hledím — napínám zraky — již jsem chytil okno — —

Chvála Bohu — zrak mám dobrý. Tichounce, tiše, jako kočička — a nejspíše jenom v punčoškách — připlížila se vdovička k otevřenému oknu. Nejprve postála krok od něho, v pokoji, naslouchajíc, vyčkávajíc. Ale nikde nic se nehýbá. Jurista přechází ve svém pokoji, vidím, kterak v pravidelných přestávkách zatemňuje se záře jeho lampy, ale pána samého nevidím. Nepěje, neblouzní z okna, nehovoří s hvězdami. Tohle starší koncipové už nedělají. Ale zaměstnává se přece v duchu s vdovičkou, to je jisté. Myslí na ni. Snad se mu schyluje ke konci sedmiletá jeho praxe, snad myslí na zkoušku advokátní a na to, že pak sám otevře kancelář. Nu a má-li vdovička peníze — — —

Co pak dělá vdovička? Aááh — již jest u okna, zabořila se oběma lokty do podušky na ozídce a vychyluje pozorně hlavu z okna. Je v nedbalkách, rozeznávám to dobře, shodila tísnivé šaty — — v bílých, rozkošných nedbalkách. Poznávám dle obrysů, že její postoj je pozorlivý, jako na číhané. Je rozčilena malým tím nočním dobrodružstvím — ah, ona nepřemítá o všem tak klidně a věcně, jako její pan soused. Její hlavičkou táhnou myšlenky rozjařenější. Vždyť je žena a tedy vznětlivější. Malá

ta hudební episoda, tak laškovná a pomíjející, pobouřila její nitro.

Jistě hledí na hvězdy a její duše jakoby letěla z úzkého prostoru pokojíku vzhůru, do čisté, teplé noci, a tam poletujíc hledá, ke které hvězdě je nejblíže.

Má svoje zkušenosti, tato vdovička mladá; byla vdána, ale jedva že okusila slastí života manželského, již zase zpustla její domácnost, vychladla, oněměla. A její štěstí bylo kratší než celé to spolužití s mužem. Vždyť byl neduživ, stonal — přišla o vše velmi brzy.

A hle, tu snad otvírá se jí výhled v novou budoucnost. Pan soused je hezký, úhledný muž. Snad ví o něm vdovička více než tuším, snad již vyzvěděla, kdo je, čím jest. Dověděla se toho bezděky, mimovolně. O takové zprávy postarají se služky. Z ulice, z průjezdu, ze schodiště přinesou do kuchyně a do pokojů, co kde zaslechly. A paničky obyčejně poslouchávají, byť neměly zájmu pražádného. Což teprve vdovy, které mají zájem..!

Dlouho setrvala paní Kostková u okna, nebyla ospalá. Ale konečně noc vychládala, i vyháčkovala beze šustu okna, přitáhla, zavřela, zmizela.

Zas otevřely se dvéře do ložnice, bílá postava proklouzla jimi, posledně šlehla tam odtud záře, pak se zatemnělo na dobro. Také pan soused zhasil. Jen já seděl jsem o hodinu déle, abych zaznamenal vše ve svých zápiscích, historicky věrně, pokud možno.

A pokud vyslovuji jen domněnky, myslím, že i ty jsou pravdivy, odůvodněny. Vždyť život je stále stejný. Stejně to začíná, stejně to končí. Myslím, že i tuto bude tak.

*

11. září.

Zajímavý zjev. Paničku jsem dnes nezastihl na terase. Leda že bych ji byl propásl, o čemž však pochybuji. Chápu — chápu. Ostýchá se ven, nechce se po včerejšku objeviti panu sousedu. Večer byla rozjařena, po vyspání se střízlivým dnem dostavila se i střízlivá nálada. Ostýchá se, hněte ji pomyšlení, že to včera zaběhlo trochu daleko, tak na poprvé, beze vší předehry. Ale, drahá paničko, to právě byla předehra!

Za to soused skáče dnes dolů a nahoru v jistém nepokoji. Je víc na schodech než doma a v kanceláři. Chce ji vidět, chce se jí poklonit. Hledí lačně do sousedního dvora, na pavlač, na terasu, zastavuje se na schodech, hledaje v kapsách, vytahuje tu papír, tu knihu, nahlížeje do toho, jakoby četl — jen aby se mohl zdržet a půvabnou sousedku vyčkal. Ale vše marno. Ona nevychází.

Dobře tak, doktůrku. Včera byla znepokojena vdovička, dnes došlo na tebe. Aha, nevíš, co si máš o všem myslit. Věřím, věřím. A tato tvoje nejistota, tyto naháňky tvoje chladí mne trochu. Bodejť, abys tak pralehounce zvítězil!

Já ovšem přece jsem spatřil vdovičku Kostkovou — mihla se mi několikráte u okna, ba postála tam i chvílemi, hledíc na terasu jako v úvahách, má-li se sousedu zjeviti. Ne, ne, milostivá, držte ho chvíli na skřipci. Dojde na vše — na vše dojde!

Vydržela to celý den, a večer ani — nehrála.

Za to z okna doktorova ozývalo se nějaké bzučení — notoval, ale neměl dost odvahy rozepěti se na plno, a po několika pokusech, když se mu nedostalo odpovědi a povzbuzení, umlkl docela.

Možno, že dnes večer bude o n blouzniti, třeba byl paragrafistou, že bude hovořiti s hvězdami, že vyšle svoji duši vysoko v oblasť nadpozemskou, do chladného étheru. Uváží-li se, že za takové cesty ani advokát nemůže účtovati žádných diet, je to od juristy dosti obětavé.

Trap se také, taškáři! My už máme všechny tyhle věci dávno za sebou. Také jsme tam bývali, v těch nadpozemských končinách, a také jsme se vracívali s polámanýma křídloma.

*

12. září.

Nuže, dnes padlo první pozdravení!

Svobodný pán vrátil se domů v neobvyklou hodinu, před polednem. Krásný den vylákal paničku na terasu — vzduchem jakoby voněly broskve a čerstvé jahody, tak bývá vždy, kdykoli nastává babí léto. Mám za to, že se nenadála tohoto se-

tkání, aspoň ne v tu hodinu. Jurista však patrně neklamně tušil, že ji tentokráte zastane, a proto před obědem zaskočil domů.

Kradl se tiše do prvého patra, aby na sebe neupozornil. A když vystupoval do druhého, hleděl nedočkavě do zdi, která mu do polovice druhého poschodí tarasí vyhlídku. Konečně nad ni vystoupil — a jeho zrakům zjevila se panička. Teď vykročil hlučněji, vdovička pozdvihla hlavu, obrátila zraky v tu stranu, a než mohla hlavičku zase sklopit, již se vznášel juristův klobouk ve vzduchu, velikým obloukem, a soused pronesl pozdrav. Úctyplný, to se rozumí.

Panička, zrudlá jako pivoňka, pouhým pokyvem hlavy poděkovala. Díval jsem se dobře, že úst neotevřela. Čekala to, věděla, že k tomu dojde, včera se tomu vyhýbala, dnes neunikla — a když se s ním setkala, nemohla odpověděti.

Když zmizel soused ve dveřích svého bytu, unikla také panička s terasy. Věděla ť, že za krátko jurista zase odejde, do svého hostince, a nechtěla, aby se zdálo, že čeká na nové setkání s ním.

Opatrně, opatrňoučce přistoupil soused k oknu, vyhlížeje na terasu — prázdnou. Usmál se lehce — však on rozumí tomuto útěku. Ale zatím dosáhl, čeho dosáhnouti chtěl. Přelstil mladou svoji sousedku, utkal ji, než mohla zmizeti, pozdravil ji. Je to malounko, ale zatím nemohl chtít více. Na všechen způsob znamená to postup. Vdovička sice opanovává moudře a opatrně svoje území, ale on

se mu dnes přiblížil o znamenitý kus. Ještě několik takových drobných výstřelů, a pak podnikne hlavní útok.

To mu tak asi hraje hlavou.

Nu, jsem žádostiv na další zápas — bude-li to zápas. Takovýto románek na vzdálenost není zlá věc. A nikdo mi nemůže zabrániti, abych nenavštívil svého ozdobníka, bude-li mi třeba nějakých podrobností.

*

Téhož dne večer.

Nebude to zápas — myslím, že nebude. K čemu také? Takovýto poměr vypadá zcela jinak než u začátečníků v lásce, z nichž každý se trápí pro sebe sám a kteří se trápí i navzájem, hněvají se, vzdorují si, schlazují se a zase podpalují. Ale vdovička má rozum, jurista má také rozum, oba vědí, co chtějí. Bude to sice také román, ale jaksi usedlý, rozšafný.

Dnes tedy bylo zase hudební soaré. Paničce již nedalo, musila se z toho vyhrát. Tak po večeři zasedla k pianu a hrála — ach, jak dnes hrála! Jsem starý chlapec, ale toto její hudební večerní blouznění by mne také uneslo. Nic naplat, muzika má nesmírný vliv na člověka.

Však také doktor poslouchal. Vypjat z okna trčel jako socha. Nehnul sebou, jen oblaky dýmu vypouštěl z doutníku, jejž ve rtech svíral.

Pak se panička odmlčela. Tu jurista se vtáhl do pokoje, odstoupil od okna a hned potom ozvalo se z pokoje zatleskání, jež snažilo se býti co nejtišším, které však přece způsobilo dost hluku v tichu večerním.

Zatleskání ozvalo se právě v okamžiku, kdy paní Kostková znova a lehce udeřila do kláves. Piano ihned ztichlo. Patrno, že potlesk paničku zarazil. Sám jsem se podivil této smělosti doktorově — kterak by se jí nebyla ulekla panička? Toť jest projev neobyčejné důvěrnosti. Žene to parou, přistupuje k ní příliš brzy. Něco podobného můžeme si dovoliti jenom naproti dobrým známým. Jsou ovšem pro mladého provinilce polehčující důvody. Teplý večer, požitek piva neb vína, unášející hra paničky, opojný doutník, milostné roztoužení. — Shrne-li se to vše, vyplývá jeho čin jako nutný výsledek. Ale na druhé straně právem panička se zarazila.

Ano, kdyby tu byli sami! Budiž. Ale svět — svět! Sousedstvo! Co by tomu řeklo!

A panička mlčí, mlčí. Sedí asi rozpačita u piana, přemítajíc, co nyní. Zahraje-li, strhne snad souseda k novému potlesku. Ale lidé! Nebo má utichnouti na dobro a odejíti do ložnice? Jak by tomu rozuměl on, soused? Nechce ho odmítnouti, přeje si jen, aby byl opatrnější.

V podobných okamžicích mívají ženy více nápadů než my. A paní Kostková, jak vypozorová-

vám, je výbornou představitelkou svého pohlaví. Mladá, sličná, půvabná — a důvtipná.

Po delší pomlčce ozývá se piano znova, z počátku tiše, ale čím dále, tím plněji zaznívají akkordy.

La la la — lalá — la la la — —

Co je to? Je mi to nějak povědomé, z nějaké opery, z jaké?

„Ach tiše — drahý — ach tiše — miláčku,
jen tajně mi svoji lásku zjev,
kol číhá zrada, mne před světem míjej,
a potají dej mi lásky jev . . .“

U všech ďáblů — odkud je to? Slova mně připadají, na operu nevzpomenu. Arci — libreta jsou skoro všechna stejně pitomá, v tisíci operách může býti těch několik veršů, přismolených na muziku, ale při pouhém čtení uši trhajících.

Zdá se, že je jurista muzikálně dost zvandrovalý. Panička přehrála a on mlčí, netleská. Rozuměl jejímu pokynu: „— mne před světem míjej a potají dej mi lásky jev...“

Ať se vezme za nos. Musila mu to říci tak po lopatě, aby ji nekompromitoval před celým sousedstvem a před děvečkami z obou domů. Nebo děvečky mají také fiňáry. Vždyť jsou ženské.

Vida, panička pojímá věc vážně. Předevčírem jí působilo žert, odpovídati sousedovi na jeho písničky — ještě nic nebylo. Dnes, po dvou dnech, zarazil ji potlesk. Již se v ní probudilo, co by ráda

před světem ukryla, již má svoje sladké tajemství. O ženy, ženy!

Jsem jen žádostiv, kterak jurista dá svojí lásky „tajný jev“. Jeho důmysl je podroben zkoušce.

Bavilo mne, kterak ráno před devátou jurista, sestupuje pomalu se schodů, zakoukával se na sousední terasu, na okna pokoje paní Kostkové. Ale terasa byla prázdna, okno bylo zavřeno, vdovička se neokázala. Až mně ho bylo líto. Odcházel nějak sklíčen, skoro schlíplý, ještě se nevzpamatoval ze své včerejší večerní nešikovnosti. Jaká pomoc, pane doktore! Žena je choulostivé galanterní zboží, nejde to vždy tak útokem. Máte co dělat, abyste to napravil. Jen jak, viďte!

Zjev! Právě o půl dvanácté!

Do patra pravého domu spěchá posluha, krokem neobvykle rychlým. V levé ruce kytici z krásných růží, tmavorudých a žlutých, v takové kornoutové, kuželovité manšetě, jaké jsou teď v módě, v pravé ruce něco bílého — obálku, lístek. Kam pak míří?

Dívá se po dveřích, po oknech — ej, dobře mu byla cesta naznačena. Ke dveřím paní Kostkové! Zvoní, čeká. Dvéře se otvírají. Ona sama! Posluha podává jí kytici, panička hned nechápe, neví, od koho, neví, má-li přijmout.

Vždyť známe, jak takoví posluhové vyřizují:

„Prosím, že se dává jeden pán poroučet a tohle posílá...“

Nebo:

„Prosím, tohle zde mám nechat...“

Panička se zpěčuje. Snad již tuší, ale tváří se, jakoby jí to nenáleželo. A vyzvídá: Kdo vás posílá? Ke komu?

Posluha strká jí teď obě ruce, podává i lístek. Aha! Tu je rozluštění. Aby to mohla pohodlněji dojednati, otvírá panička dvéře do kořán, ustupuje do předsíně a vpouští tam posluhu. Zavřela za ním.

Přijme-li pak...?

Bodejť by ne. Kytici snad ještě žádná žena neodmítla. Posluha již vychází, prázden. Udal svou věc. A zastrkuje něco do kapsy. Zpropitné. Měl sice zaplaceno, ale za donášku kytic dostává dvojnásob, také od příjemce.

Vyšel, smeká ještě nazpět do dveří, načež, když se mu zavřely před nosem, rozhlíží se po terase, po pavlači, po oknech, aby si krajinu co nejlépe vtiskl do paměti. Možno, že sem půjde častěji. Ó, někteří posluhové jsou virtuosy ve svém povolání.

Nu a ta kytice je na všechen způsob od milého juristy! Visel bych, že jest. To tedy jest jeho ‚tajný lásky jev‘. Tajné to sice není, ale delikátní. Zcela po mém vkusu. Kytice jest nejkrásnější pozdrav ženě. A pěkný začátek.

Pozor! Vdovička otvírá okno na terasu. Je ve svých rozkošných nedbalkách, a září, září. Otevřela, slunila se chvilku, načež ustoupila do pokoje. Hle, hle, tam uprostřed na oválním stolku trčí již kytice

ve váze. Pod ní na višňovém koberečku leží roztržená obálka, vedle bílý lístek. Vdovička voní ke kytici, chápe se navštívenky, obrací ji, čte opět několik těch drobných řádek nebo snad jen slov. A usmívá se. Jurista patrně napsal rozmilou nějakou zdvořilost anebo žert. A má vyhráno, šelma podšitý!

— — — —

Hodina s poledne. Čas, kdy jurista chodívá po obědě na chvíli domů. Z počátku snad proto chodíval, aby si zdříml, ale teď jistě nespává, teď číhává asi na vdovičku, pokud neudeří hodina, která ho volá do kanceláře. Kterak by mohl spáti v tomto sousedství!

A tu se stalo něco významného. Viděl jsem, kterak paní Kostková, již oblečená, chopila se vázy s kyticí a přenesla ji se stolu na okno. Shodila chvatně polštář s ozídky, sfoukla s ní prach a postavila tam vázu, trochu na levo, aby byla viditelna s pavlače sousedního domu. On ji má vidět, soused, aby nebyl v pochybnosti, zda byla dodána na pravé místo čili nic, a má mu býti naznačeno, že je jí kytice milá.

Vše učinila vdovička tak spěšně, jakoby jí byl jurista v patách, jakoby již již vcházel do domu. A možno, že ho vyhlížela — —

Ale ovšem že vyhlížela!

Hle, již cape pan soused do schodů, skáče vždy přes dva — nemůže se také dočkat. Již vystoupil nad hraničnou zeď a brejlí na terasu — již

je na pavlači, dívá se do okna, vidí kytici. Stanul. Dívá se, dívá — snad čeká, že se za kyticí zjeví postava paničky. Ne, neobjevuje se mu.

Ale já ji vidím. Stojí v pozadí komnaty, skoro až u dveří své ložnice, pravá ruka pohrává si konečkem tkanice u zástěrky, levá zvedla se k hlavě, jakoby tam opravovala něco na účesu. A tak podivně se usmívá vdovička. Tuší, že soused její vystoupil na pavlač — ah, ona také tuší, ba jest přesvědčena, že tam stanul a že vyčkává, objeví-li se mu. Ne, dnes ne, umiňuje si vdovička.

Zatím doktor ještě chvilku prodléval. A aby tak zcela nemařil čas, vytahuje a kroutí si kníry. Snad ani sám neví, že tak činí. Je to takový bezděčný výraz rozpaků, toto potahování vousů, a známka přemítání. Ještě jednou se rozhlédl po terase, přelétl očima i zahrádku, podíval se na oblohu a pak vešel konečně do bytu, s hlavou poněkud nachýlenou.

Za krátko objevil se zase na pavlači, v lehkém, světlém domácím kabátci, bez klobouku, v ruce knihu. Ovívá se šátkem, utírá si čelo a líce, tváří se, jakoby mu bylo náramně horko. Ne ne, holenku, tato hra stačí pro tvoji kvartýrskou, ale mne neoklameš. Chceš ji mermomoci přivolat, paní Kostkovou, vidím dobře, jak přes knihu pokukuješ do vedlejšího domu. Ano, chtěl bys být na okně, viď, místo té kytice, a ani tam bys nevydržel. Skočil bys pak do pokoje a klesl bys k nohám rozmilé

vdovičky a volal bys: Mám naději? Vyjde mně má hvězda? — jako volá ten hňup Ivan Včelák v „Prodané lásce".

Nemá stání doktůrek. Pomeškal na pavlači, vešel do bytu, vrátil se, přecházel, pokukoval, cuchal vlasy a vousy — eh, známe tyto okamžiky netrpělivosti, toto dychtění a čekání, tyto němé boje naděje s beznadějí.

Konečně byl čas do kanceláře a jurista oblečen odchází. Co vše očekával od té kytice, a zatím — ani pohledu! Byla jí na konec nemilá? Nenaznačuje mu to tím, že ji vystrčila na okno? Nestojí o ni v pokoji?

A zmizel.

Bože, tomuto člověku je asi teď kancelářská práce protivna. Srdce jeho jest přikováno na terasu domu č. 3333-II., duch jeho nad ní se vznáší — a tam v šedivé písárně musí diktovati repliky a dupliky, koncipovati dopisy sporným stranám, vyplňovati šimly bagatelních žalob, spisovati species facti s pitomými partajemi, které buď nedovedou nebo nechtějí se jasně vyjádřiti. A při všem tom víří mu hlavou jediná myšlenka. Ona, ona!

Co zatím dělala vdovička celé odpůldne? Marně jsem namáhal oči, marně vytáčel obzorku. Brzy po odchodu juristově zatáhla okno bílou, hustě vzorkovanou záclonou — a bych si byl oči vykoukal, tím tkanivem jsem nemohl proniknouti. Ale kutila něco tajemného. Přece jsem rozeznal, že se pokojem něco míhá, k oknu přistupuje, zase odstu-

puje, v pozadí mizí, ke stolku uprostřed sedá — taková nějaká mlhavá turecká stínohra, jako ve „Fatinice", jen že s jedinou osobou a velmi nezřetelná, poněvadž se odehrávala ve dne, bez ostrého večerního osvětlení.

Jurista přikvapil domů po šesté hodině, patrně rovnou z kanceláře, vdovička zůstala neviditelna. Nešel ani do hospody, pořád ještě doufal, marně. Večer otevřel okno, čekal na koncert z vedlejška, — klavír spal, ani nemukal.

Jaký jím lomcuje nepokoj!

Ale paní Kostková také asi není ve své míře. Piana se nedotkla. Za to postavila dnes lampu na oválový stolek, vedle ní vázu s kyticí, a vytáhla po večeři nějaký román, chtěla číst. Pěkné čtení! Přečte stránku, zadívá se do lampy, zadívá se ven do noci, pak se sklání ke kytici, přivání, opět se zadívá oknem do noci, chápe se bílého lístku, ležícího pod vázou, dlouho se na něj dívá — čte, čte a přemýšlí. — To je visitka sousedova!

Není pochyby — zásilka juristova vykonala své poslání, kytice učinila průlom do srdce půvabné paničky. Ah, jaké to silné, nebezpečné, neodolatelné střelivo, taková něžná kytice! Průlom učiněn, a jurista, trýznící se ve svém mládeneckém pokojíku pochybami o výsledku svého ‚tajného lásky jevu', nemá tušení, kterak slavně prorazil opevnění nepřátelské a kterak nyní jenom na něm jest, aby za zvuku vítězného pochodu vtáhl triumfálně v pobořenou pevnost.

Co to? Vdovička odložila konečně lístek juristův a chápe se čehosi jiného. Je to také bílé, malý obdélník. Obrací, jednu stranu přečítá, zase obrací. Nyní položila věc, opřela se lokty o stůl, skloubila prsty obou rukou a založila na ně bradičku. Jakoby přemítala: Mám, nemám?

Teď rázem se vzchopila, odešla někam do kouta a již se vrací. V levé ruce nízký svícen se stearinovou svíčkou, obemknutou dole peřitým kožíškem z hedvábného papíru, v pravé ruce nějaké drobné předměty. Usedla, škrtá, zapaluje svíci. Sahá po pečetním vosku, pečetí onen malý bílý obdélník, rozmyslně přitiskuje pečetidlo. Sfoukla svící.

Rozhodnuto!

Aj, aj, aj, aj!

Doktore, doktore! Vdovičko, vdovičko!

Uvidíme zítra. To nesmím propásti.

*

14. září.

Nový objev.

Neviděl jsem doktora, když ráno odcházel do kanceláře. Ale za to jsem postihl paní Kostkovou, kterak již před osmou hodinou vycházela z bytu. Svůdně oblečena — ach, v tom pěkném úboru višňové barvy! Jak jí to sluší!

Nevím, snad jsem se klamal, ale připadalo mi, jakoby si byla dala záležeti, aby vystoupila na pavlač pravou nohou. Snad se mi to jen zdálo.

Propásl jsem, kdy se vrátila domů, a pak celé dopuldne nespatřil jsem ji už.

V obvyklou hodinu polední vrátil se domů jurista. Na pavlači druhého patra postál, než vstoupil do bytu, hledě slídivě na terasu sousedního domu. Je pusta. Je asi znepokojen. Včera poslal kytici — a sousedky nespatřil. Uplynul celý den — toť věčnost.

Tu náhle kroky po schodech, doktor shlíží přes bradlení dolů, kdo přichází. Hledí dychtivě. Již se i mně vyhoupla postava v prvním patře.

Listonoš!

A dále do druhého patra.

Několik slov mezi listonošem a doktorem. Aha, dotaz po bytě adresátově, doktor odpovídá, vztahuje ruku. A listonoš odevzdává mu malý bílý obdélník, psaníčko. Vidím dobře červenou pečeť.

Listonoš seskákal dolů.

Doktor hledí na nadpis — ruka neznámá, posud mu neznámá.

Kdo mu píše? hádá.

Ale teď sahá do kapsy — perořízek — opatrně zastrčil čepel do štěrbiny, rozřízl obálku, přelétl obsah — obrací — jsou toho dvě stránky.

Dočetl — a zahleděl se na terasu! Ale jaký výraz rozložil se nyní na jeho tváři. Jaké blaženosti, radosti! A vítězství!

Ona mu píše! Děkuje za včerejší kytici — arciže. Že nechápe, kterak si té pozornosti zasloužila. A aby byl přesvědčen, že k němu chová úctu.

*

Ah, známe takové dopisy, dostávali jsme kdysi taky podobné.

To je tedy výsledek včerejšího kutění paní Kostkové za záclonou! Psala, komponovala odpověď. Kolik asi rozepsaných lístků roztrhala! Tu to máme, co včera večer pečetila a s čím ráno spěchala z domu, aby sama donesla do skřínky — nikoli, na poštu, přímo na poštu — má tam tak blízko. Služku s tím poslati nemohla — sladké to tajemství ponechává pro sebe. Tato poselství bude si obstarávati sama — samojediná.

Doktor ještě hledí na terasu, postupuje až na konec pavlače vyhýbá se, dívá se na okno — jak by ji nyní vroucně pozdravil! Ale v pravém domě nic se nehýbá. Snad panička obědvá. Netuší, že pan soused její list už dostal — ej, to by stála někde na číhané, na výzvědech.

Nu a konečně tedy milý jurista vešel do bytu.

Hádal bych, hádal, o čem bude celé odpůldne přemýšlet, co se mu bude plésti do všech těch replik a duplik, do exekučních žádostí, do dluhopisů a žádostí o výmaz, do rubrik a extraktů atd. Bude také komponovati — bude také trhati a odhazovati začaté a nedokončené. Neboť třeba byl ve svém oboru koncipientem sebe obratnějším a spolehlivějším, pracujícím na první ráz a někdy na čisto — tyhle koncepty jsou něco jiného! Ó, tu se musí každé slovo dobře uvážiti a na pravé místo položiti — takováto klientka čte jinak, než páni

radové u soudů, ta má jiná tykadla! Nečte jen, co je napsáno, ale i co napsáno není. Mezi řádky.

Nehádám, nehádám — zítra uvidíme!

*

15. září.

A viděl jsem — zase listonoše.

Ano, listonoše. Tentokráte v domě pravém, v prvním patře. Byl vyčíhán nejen mnou, ale i mladou vdovičkou, paní Kostkovou. Zná asi hodiny těchto zřízenců poštovních, začasté dychtivě očekávaných. Hledívá nejspíše — nemajíc jiného na práci — z pokojů svých do ulice, a vídala je tedy pobíhati dům od domu, ze vrat do vrat, co den v určité hodiny. Do její ulice přicházejí poprvé o desáté dopolední. Vyčíhala si ho dnes, neboť pojednou, několik minut po desáté, přikvapila k oknu na pavlač a hleděla neodvratně ke schodům. —

Tušila dobře. Již vystupuje, nejde výše, nýbrž zahýbá v prvém patře na pavlač, dívá se po tabulkách, hledá ji. A panička již zmizela od okna a hned potom otvírá dvéře předsíně, aby sama přijala vzácné poselství, nejspíš aby ho kuchta neznesvětila svojí neomalenou, pomaštěnou, baculatou rukou. Kuchty pravidelně zobracejí dopis, než jej pánům odevzdají, očmuchají se všech stran, a tomu chtěla paní Kostková zabrániti.

Listonoš odevzdal a s plnou hrstí jiných do-

pisů odkvapil dále. Jaký blahý den připravil dnes ten suchý, ulítaný mužík paní Kostkové, doručiv jí dopis páně sousedův! Neboť ten list jest od něho!

Listonoš dávno zmizel a slézá nesčetné schody v jiných domech, hřmí vzhůru a řítí se dolů — a milá vdovička stojí ve svém pokoji, do kterého zaléhá již plným jasem otáčející se v tu stranu slunce, a čte list juristův.

Je delší než byl její včerejší — vidím to dobře. Plné čtyry stránky bledězeleného oktávu. Kéž bych jej mohl čísti s ní zároveň, abych viděl, jak si odbyl toto rigorosum.

Jak se mění výraz její tváře! Tu čte s napjetím, tu se její rty špoulí k úsměvu, tu se poleje celé její líce výrazem neskonalého vnitřního tepla a božského rozmaru, a zas hledí vážně na papír, jakoby si čtla jediný řádek desetkráte za sebou. Avšak nikoli. Tak dámy nečtou. Přelétnou nejprve celý obsah, hltajíce slova, a pak volněji započínají podruhé, teprv chápajíce, čeho si dříve dobře nevšimly, čemu na poprvé jasně neporozuměly, a pak — čtou zas a zas a zas...

Rovněž tak paní Kostková. Přečetla dopis u okna, obrátila na všecky strany, není-li kde jakého přípisku, prohlédla opětně a podrobně obálku, již byla dříve chvatně roztrhla, a zahleděla se do zahrady, pak na oblohu. Teď odstoupila, usedla do křesla u stolku, na němž posud stojí předvčerejší kytice juristova, sice pečlivě zkrápěná za den koli-

krát čerstvou studenou vodou, přece však zjevně vadnoucí; — usedla, rozestřela si dopis na rudé pokrývce stolu a — čte znova. Opírá hlavičku o pravou dlaň, levou obrací a přidržuje papír. Čte volně, sytí se zdvořilými a snad i horoucími slovy svého souseda a hloubá v jejich smyslu. Ó, nikdo tak nečte jako žena milující nebo žena blízká milování. Vrývá si v paměť každou řádku, učí se dopisu nazpamět, dovede ze slova sebe nepatrnějšího vyčísti smysl desaterý, jak si přeje, jak se chce utěšiti či mučiti, jak chce a nechce rozuměti.

Dočtla — a čte znova.

A když tak po třetí dočtla, složila list šetrně, něžně, vložila jej do roztržené obálky, kterou uhladila, přinesla z ložnice něžnou skřínku — schránku svých sladkých tajemství, sušených kytiček, stužek a vlasů — a zavřela do ní dopis. Na jak dlouho?

*

Ne na dlouho. Dívám se na ni odpoledne — má jej zase v ruce. Oh, jaká to pro ni četba! Žádný román ji nikdy tak nezabavil, žádná novela ani báseň. Vždyť je také na začátku románu, jehož spoluautorem bude, a co vše slibuje tato první jeho kapitola!

Ubohý nebožtíku Kostko! Jsi teprv něco přes rok ve chladné půdě volšanské, ale obraz tvůj kvapem bledne, vdova tvoje před lidmi ovšem ještě světí tvoji památku, vzpomíná, snad i slzy prolévá

— ale v jejím srdci již pučí čerstvá naděje v nové štěstí po boku mladého muže, v soukromí svém sní o novém životě, o novém krbu domácím.

Nic naplat, milý Kostko, tak se daří všem nám dříve umírajícím, zvláště když po sobě nezanecháváme živé památky. Zdobívá se náš obraz v prvním čase květinami, věnčí se ve výroční dny, a opuštěné družky ztraceného našeho života říkávají v prvních dobách, ukazujíce naň:

„To jest obraz mého milovaného muže."

Ještě jakobychom pro ně žili.

Později se říká: „To je můj milý nebožtík."

A konečně: „To byl můj p r v n í muž."

Zdá se mně, milý neznámý Kostko, že takovýto osud kyne i tvému obrazu; tomu, kterýž visí v ložnici tvé vdovy nad pohovkou nebo nad jejím lůžkem, i onomu, jejž nosila posud ve svém srdci.

Obraz tvůj nad pohovkou zůstane — vždyť stál tolik a tolik zlatých a má krásný, zdobný rámec — okrasa pokoje; ale ten ze srdce znenáhla se vytratí, vymizí, aby ustoupil jinému.

Je to neodvratný světa běh, milý nebožtíku Kostko, a dobře jen, že na to vše nehledíš, že o tom nemůžeš přemítati, že tě to nebolí. Snad jsi se o tom dost a bolestně napřemýšlel v podvečer svého krátkého života, tuše, jaká úkladná nemoc tě sžírá a hledě na svoji půvabnou, kvetoucí ženu.

Upokoj se, Kostko; tak se děje nebožtíkům i nebožkám. Však ti následující mužové a následující ženy mívají dost hořkých okamžiků, kdykoli

jejich družka nebo druh počne vzpomínati na svého ‚prvního', na svoji ‚první'. Chvil takových jest mnoho a jsou trudny, těžky, bolestny. Ovšem pro vás, kteří tam tlíte, má takovéto zadostučinění malou cenu. Ani jste o ně nestáli, ani jste si ho nežádali.

A vdovička tedy čte.

A pak — píše.

A tuto — myslím — nastává pro mne, vzdáleného pozorovatele, období velmi jednotvárné. Pikantní, zajímavý pro mne byl počátek tohoto románu, ono nesmělé sbližování, onen vzájemný dotek na distanc. A nyní nastane doba knrespondence, doba psavosti — co s tím, když nemohu čísti, co si píší? Leda bych se dal najmouti za listonoše, vybojoval si jejich čtvrt a ‚spolíroval' jejich dopisy, jak zní technický název podobného zločinného počínání, totiž zotvíral je před dodáním. Avšak to vede do kriminálu.

Nuže, milostivá paní vdovičko a závisti hodný pane juristo — mnoho štěstí! Ostatně jsem žádostiv, jak bude dále.

Poštovní spojení mých protějšků je v plném proudu. Ob den zjevuje se mi nyní listonoš, jednou v domě pravém, podruhé v levém, tu doručuje dopis vdovičce, tu juristovi. Paní Kostková nyní dopoledne z domu téměř nevychází, aby nepropásla vítaného posla, aby sama přijala milou zásilku, aby list nového přítele čekáním na její návrat pro ni nezastaral, aby se nepovaloval na kuchyňském stole a nedráždil zvědavost služčinu.

Jinak u doktora, který není stále doma a nemohl tedy zabrániti, aby jeho korespondence na několik hodin se neocitovala v rukou nepovolaných, v rukou paní kvartýrské, aby nebyla zobracena a aby k ní s podezřením nebylo čicháno. Neboť listy paní Kostkové voní. Vypozoroval jsem to, když jednoho dne vyšla jeho kvartýrská na pavlač, aby něco vyklepala, a právě v tu chvíli stoupal do schodů listonoš a dopis jí odevzdal. Přijala jej, přečtla si svědomitě nadpis, obrátila, je-li kdo na rubu podepsán, zdvihla jej až k obličeji, aby si prohlédla pečeť — a již jej tiskla k nosu. Voněl! Viděl jsem předobře i z té dálky, jak lačně vdechuje nozdrami sladkou vůni parfemu; znova prohlížela malé psaníčko, znova k němu čichala a vrtěla hlavou. A to byl jistě dopis pro doktora, neboť jej, navoněvši se dost, vnesla do pokoje se zvláštním vchodem, a hned se vrátila, aby dále vyklepávala. Kdyby byl náležel jí, byla by jej otevřela, byla by se zdržela v bytě jeho přečítáním. Ostatně je skoro všeobecně známo, že starým kvartýrským neposílají se navoněná psaníčka. Neznám takových případů.

Avšak lidé zamilovaní nejtíže nesou, prochází-li jejich korespondence desaterou rukou, a vynakládají vše, aby spojení bylo co nejpřímější, aby vzácné a blahé ty výlevy drahých duší nebyly znesvěcovány omakáváním a dotykem cizích prstů, aby obálky nebyly slídivě pronikány cizími, uhrančivými zraky. Ovšem se vybírají obálky dosti silné, pokud

možno uvnitř barevné, aby ni slůvko neprohlédalo — ale věř tomu čert.

Tak i doktor z levého domu padl na pomůcku, aby vyloučil prostřednictví své kvartýrské.

Vracel se jednoho dne — asi po druhém nebo třetím dopise paní Kostkové — nesa nějaký balíček. Napadlo mne: dar od vdovičky? Nebo ji sám něčím chce překvapit? Nikoli, na to vše je příliš časně. Seznal jsem za krátko, oč běží. Svléknuv se doma vyšel jurista na pavlač, v ruce plechovou skřínku na dopisy, v pravé ruce kladivo. Vrazil do opažení dveří skobu, zavěsil skřínku, otevřev ji, připevnil zevnitř zadní stěnu dvěma šrouby k opažení a zas dvířka zamkl. Nad skřínku připevnil pak malý, obdélný lístek kartonu — patrně visitku se svým jménem. Má vlastní poštovní exposituru!

Potom odpoledne odcházeje setkal se na pavlači s listonošem. Vzal od něho dopis a pronášeje k němu několik slov ukazoval na skřínku.

„Budoucně, nezastihnete-li mne doma, vkládejte veškeré dopisy pro mne do této skřínky."

Není pochyby, že asi tak nařizoval poštovnímu zřízenci, kterýž přisvědčoval hlavou, že rozumí, že tak učiní.

Ano, zamilovaní lidé umějí si pomoci!

A nyní, kdykoli se doktor vrací z kanceláře, náleží jeho první pohled skřínce. Hledí do ní mřížkou, a ač by musil vidět, kdyby chovala dopis, pokaždé odmyká její dvířka, zda přece v některém

koutku neskrývá se tajnostně psaníčko. Za to však s jakým chvatem dobývá se do krabice, kdykoli její mřížkou prosvítá bílá nebo bleděmodrá nebo smetanově žlutá obálka!

Znám dobře ty pocity nedočkavosti! Chápal jsem se stejně dychtivě obálek z ovětralých, červených, v létě vlhkých, v zimě oznobených rukou listonošových; obálek, na nichž křivolakým, nejistým písmem bývalo psáno moje jméno — drahých těch psaníček, po nichž jsem dlouhé dny a mnohdy neděle toužíval. Zmocňuje se mne lítostná tesklivost, když se na to nyní jen dívám. — Však jurista bude také kdysi vzpomínat na tuto pěknou dobu. Ani netuší, kterak později bude hleděti do této dnešní minulosti jako v nejkrásnější periodu svého života. Poznáváme cenu chvil takových, když už dávno uplynuly.

Važ si jich, šťastný juristo!

— — — —

Zdali pak si také paní Kostková pořídí skřínku podobnou, pro všechny případy?

Snad.

*

27. září.

Po celý čas, co si protějškové moji dopisují, vychází paní Kostková na terasu jen v hodinách, kdy soused její mešká v kanceláři; ale neokazuje se tam, kdy ho tuší doma. Projevuje tím důstojnou zdrželivost; je to dále ohled k okolí, k sou-

sedstvu. Nechce zavdávati látky k hovorům. Ano, pokud mezi nimi nic nebylo — to bylo jiné. Tu mohla vyčkati jeho pozdravu, mohla mu přívětivě poděkovati. Nikdo neměl příčiny, aby tyto nevinné, nezávazné projevy jakkoli vykládal. Nebylo to nic než prostá sousedská zdvořilost. Avšak ode chvíle, kdy se tak zblížili, třeba šetřiti vší opatrnosti. Konečně se vyhýbá panička setkání i k vůli sobě. Upadla by v hrozné rozpaky, kdyby mu měla pohleděti tváří v tvář. Nu, svede-li je náhoda — budiž. Ale aby sama způsobila takové setkání, — Bůh zachraň.

Také chce-li z domu paní Kostková, vychází teď jen v hodinách odpoledních, kdy počítá, že je doktor v kanceláři. Pak vystupuje ze dveří a přeběhne pavlač plaše jako ptáče, jen aby již byla ve schodišti, a nepozdvihne hlavy, aby krom nadání nespatřila v druhém domě nad sebou souseda. A vychází vůbec mnohem méně než druhdy. Již netouží po onom rozptylování mysli na ulici, nehledá jalové zábavy pohledů do výkladních skříní, nic ji nenutká, aby sledovala bezmyšlenkový ruch pouliční, aby posuzovala toalety, a netouží také po tom, aby sama byla předmětem zvědavých, dotěrných pohledů. Má svůj nový myšlenkový svět a lahodí jí, že se může oddávati přemítání a snění, lahodí jí domácí samota.

Má svoje sladké tajemství a to stačí nyní její duši naprosto. Pořádá listy doktorovy, jeden za druhým, čte každý nový desetkráte a k němu znova

a znova přečítá si všecky předešlé. Těší ji toto pokračování, a když přečte vše, co jí bylo napsáno do dneška, kombinuje nepochybně, co přibude zítra, co jí poví pan soused listem nejbližším.

Snad se mýlím, ale zdá se mi, jak na ni hledívám, že výraz její tváře jest oduševnělejší než kdy jsem ji spatřil poprvé.

Ale to vše jest pochopitelno! Běží o její budoucnost, o celý její život. Tento styk s juristou není žádnou hříčkou patnáctiletého děvčátka z pensionátu. Panička ví dobře, kam takovéto počátky vedou, a ví to jistě i doktor, o tom jest přesvědčena. Vždyť je to zralý muž. Tu nejde o nijaké pomíjející milkování.

Paní Kostková má již svoji životní zkušenost, a hodně trpkou. A pokud se týče doktora: byla by v pravdě dětinou, aby se domnívala, že jest jeho první láskou. Jeho první románky milostné byly již vybouřeny v letech studentských. Není pochyby, že taky on pojímá nyní věc jinak, zcela vážně, zrale. Ne proto, že by jeho srdce bylo unaveno, vyplápoláno, že by nedovedl zahořeti pravou a silnou láskou — toho panička nepřipustí. Ale vystonav se z oněch mladických, beznadějných, přeletavých, někdy jen kratochvilných lásek, přilne nyní mnohem vroucněji k ženské bytosti, při jejímž prvním vynoření srdce jeho prudčeji zabušilo, pro niž se rozhodlo. A touto bytostí jest — ona!

Stává nyní velmi často paní Kostková u okna zadního pokoje na pavlač, hledí zamyšlena dolů do

zahrady, kde cestičky a záhonky postýlají se znenáhla žloutnoucím listím, hledí na řídnoucí koruny stromů a vždy průzračnější křoviny, povznáší pak zraky k modré, jasné obloze, dívá se, dívá — a skoro jakoby až k mému sluchu dolétal hluboký její vzdech, kdykoli odtrhujíc se od své vyhlídky odstupuje od okna. Pak přechází neklidně komnatou, chápe se začatých prací, vyšívání nebo háčkování, usedá, zabírá se — ale nikdy dlouho nevydrží. Neklid, neklid.

A chvílemi sedá ke klavíru a prsty její bezděky hledají melodii, která by byla výrazem jejího duševního rozpoložení.

„Ten tam můj klid — mám v srdci tíž…“

Ještě 27. září.

Dnes k večeru milá vdovička, vystrojena jako na návštěvu, chvatně vyšla z bytu. Spěchala velice, neboť neměla ani času dopnouti si rukavičky v pokoji. Činila tak teprve na pavlači a na schodech. Zcela plaše podívala se na sousední dům, na povědomou pavlač, a byla asi ráda, že jí doktor nespatřil. — Vždyť není doma.

Byla venku asi hodinu, nanejvýš půl druhé, a vracela se pak mnohem volněji. Vstupujíc do patra pohazovala si hlavičkou jako bujné dítě, a kráčejíc přes pavlač poklepávala slunečníkem o levici. Vypadala tak spokojena, rozhlížela se usměvavě po

zahrádce, jakoby právě byla vyřídila co nejzdárněji nějakou důležitou věc.

Než vešla do bytu, ohlédla se rychle po vedlejším domě, mrskla okem do druhého patra — a zatvářila se při tom skoro šibalsky a tak upřímně slibně. Co pak má za lubem vdovička? Či co vykonala? Byla na poště?

Po chvíli rozevřela dokořán obě okna na pavlač, již zase v lehkém domácím oděvu. Poklízela, oprašovala, rovnala něco v pokoji a chvílemi vypínala se z okna a vzhlédla vždy k druhému patru sousedního domu. Snad nevyhlíží doktora? Dnes se ho nebojí, neostýchá se?

A stále se usmívá, tak spokojeně, samolibě. U všech ďáblů, co jí hraje hlavičkou? Jsem velice žádostiv. Nu možno, že zítra zvím. Něco ukutila!

*

28. září.

Už víme! — Kytici! — Kytici pro doktora! Nemůže být od nikoho jiného než od ní!

Taková krásná, nádherná kytice z ohnivých růží a bílých karafiátů. Přinesl ji ráno sluha z květinářského závodu, o půl deváté, dřív než doktor odešel. Panička zná jeho hodiny, ví, že chodívá ve tři čtvrti na devět.

Co to znamená? Co je dnes? Ale, ale — 28. září! Václava! Tedy doktor je Vašek.

A hned za kyticí přispěchal listonoš. Aá, dnes

má doktor velikou poštu. Listonoš ho zastal na pavlači a odevzdal mu dopisy. Doktor rychle je přehlížel, čta prozatím jenom nadpisy. Hledal povědomé písmo — a našel. Světlemodrá obálka. Doktor vstrčil ostatní dopisy do kapsy a rozřízl chvatně obálku vyvolenou. Na ostatní je času dost. To jsou patrně gratulace z domu, od přátel, od kolegů. To neuteče, myslí si doktor. Ale obálka světlemodrá! Ta kryje poselství nejmilejší. — Čte — čte, na jeho tváři rozkládá se blažený úsměv. Dočet povznesl dopis, jakoby jej chtěl políbit, ale rozpomenul se, že není doma, v pokoji. Ještě přelétl písmo a volně složil lístek a pečlivě jej uschoval v náprsní kapsu.

To jest průvodní list ke kytici, nepochybně. Vdovička přeje mu k svátku.

Doktor postál na pavlači, shlížeje na vedlejší dům, na dvéře paní Kostkové. A aby se něčím zaměstnával, vytahuje ostatní dopisy z kapsy, list za listem, rozřezává obálky, prohlíží jejich obsah. Skoro samé visitky. Známe je, ty visitky, s tím věčným fádním, bezvýznamným „p. f." dole v rohu. To jsou pohodlné gratulace. Takových „p. f." si může člověk napsat do zásoby na půl léta a zalepit již do obálek a nadepsati obálky také na půl roku předem a pak vždy den před příslušným svatým dáti do poštovní schránky. Takovéto visitky „p. f." nemusí býti důkazem vzpomínky v pravou chvíli a výrazem našeho přátelství a myšlení v okamžiku, kdy bývají odesílány. Jsou jako cirkuláře

obchodníka, který si jich nachystává čtyry neděle před otevřením závodu a pak jich vsype několik set do poštovního truhlíku.

Však je také doktor zcela lhostejně zrakem přelétá a jednu po druhé do kapsy zastrkuje. Jen dva delší dopisy jsou v celé té hromadě gratulací. Patrně od nejmilejších přátel, snad od rodičů, od bratra nebo sestry.

Doktor dočetl celou dnešní korespondenci a poněvadž jde silně na devátou, sestupuje konečně se schodů. Jak se obrátil, vidím, že v dírce kabátu má vetknutou — rudou růžičku. Z kytice od vdovičky. Ó, dnes by nejraději nosil celou kytici, kudy kročí, kdyby mohl. Ale běhali by za ním. Tak urval z ní jen jedinou růži. A kdykoli k ní přivoní, bude mu, jakoby ho provázelo kus její duše, jakoby s ní v duchu hovořil, jakoby ji líbal. Vždyť s takovou květinou dává nám žena opravdu kus vlastní duše — a často celou, vonnou, plnou něhy a sladkých přípovědí. Ach, květina z ruky milované a milující ženy! Jaké to vždy sladké poselství, jaký tajeplný, vroucí pozdrav!

Když pomyslím, že je dnes svatého Václava, že bude všady k obědu husa, i v hospodách, a že ji také doktor bude v poledne pojídat! Ah, jak se to v životě vše prostupuje! Na talíři husa a nad ní královna květin — růže! Na talíři tučná omáčka, v ní šťouchané zemáky, vedle toho sladké zelí — a tuto opojná vůně růže!

Ale chutnat ti bude, milý doktore! Máš dnes jistě nejkrásnější svátek a posvícení v celém životě.

To byla včerejší vycházka paní Kostkové! To byla její starost! Kytice pro pana souseda! Krásně to pokračuje, skutečně. Jde to rychleji, než jsem se nadál.

*

28. září večer.

Ano, skutečně to jde rychleji. Neboť dnes konečně — — Avšak nikoli. Zas jen pěkně historicky.

Tedy: Pan doktor si neobyčejně pospíšil s obědem. Nezdrželo ho posvícení, nezdržela ho svatováclavská husa, ani přátelé ho nezdrželi, ani do kavárny nešel po obědě. Odbíjela hodina s poledne, když se vracel domů. Táhla ho kytice.

A ve své mládenecké komnatě dumal nad ohnivými růžemi a kořenitou vůní karafiátů — nu, pochybuji, že by byl spal.

Ač dnes byl den k popolednímu spánku jako stvořený. Nepamatuji takového svatého Václava. Léto pryč, podzimek zde, ale slunce sálalo dnes, až se všechno slévalo. Kamkoli jsem popatřil, všady záclony a žaluzie spuštěny. Neviděti onoho starého lysohlavého pána, neviděti jeho staré, tlusté sousedky. Na pavlačích všady pusto. Děvečky dostaly dovolenou — vždyť dnes po Praze a v okolí Prahy všude samá posvícenská muzika.

Popílily si dnes holky, kde která, s mytím ná-

*

dobí, a nebyly ani dvě hodiny, když se všech pater kolkolem, ze všech dveří hrnuly se ve svátečním úboru a letěly se schodů, aby ještě v posledním okamžiku nenapadlo pána nebo paní zavolati jich k nějaké práci, k posilce.

Huš, huš! přes pavlače a chodby, dupy, dup! se schodů a průjezdem — a již ani památky po nich.

Mladá krev! Je k tomu třeba mladé, bujné krve — dnes na výlet, v tom horku. Nikde ani vrabce, nikde živoucího tvora. Přece — tamhle naproti na okraji střechy plíží se kočka nad okapem, zvedajíc tlapky do výše, jak ji pálí horké prejzy, a pša! — vběhla do nejbližšího vikýře. Tam zaleze kdesi pod krovem na chladnější dlažičky a rozpřede svoji ospalou píseň. To je chyba: nerozpřede. Když ji nikdo nehladí, kočka nepřede. Ale pak teprv bude ospalá.

Zdá se mi, že poslední květiny v zahrádkách pode mnou vydechují takovou lenivou, horkou vůni, věší při tom hlavičky — je jim také do spaní.

Dívám se naproti. Také vdovička má zavřená okna a spuštěné bílé rolety. Šla z domu? Neviděl jsem ji. Zdřimla si také? Snad. Nejspíše. Vždyť na všechny údy padá tíže olova. Ve světnici dusno jako v parní lázni. Je obtížno dýchat, víčka očí zapadají, nemožno vzdorovat. Hlava klesá níže, níže — — konečně jsem usnul sám u stolku. Ještě v polosnění doléhalo k mému sluchu bzučení much a podobných lehkokřídlých tvorů, tu hluboké, ro-

zechvívající se, jako vzdálené hučení basy, tu tenké, drnčivé, jako když na teničké dráty brnká. A pak mně všecky ty zvuky splynuly v jediný hukot, podobný hukotu vodopádu, a tu již jsem na dobro usínal a zdálo se mi, jakoby nade mnou šuměla řeka...

Někde v dáli bily hodiny. Byly to jen dva nebo tři údery, ale mně připadalo, jakoby jich bylo padesát. A ticho. Nevím, zda za minutu či za hodinu potom ozvalo se vzduchem zakrákorání osamělé, zbloudilé vrány. Kde se tu vzala? Pak vyškvikl někde v dáli pes. Spal jsem a přece jsem všecky ty zvuky slyšel. Tak zdušeně, jakoby ke mně vystupovaly skrze vrstvu vody.

Náhle řinklo kdesi okno a procitl jsem.

Zavanul to vítr?

Nikoli, ticho, líno, těžké horko jako dříve.

Ještě jsem ani dobře neprohlédl, ozvalo se kdesi naproti klapnutí dveří. Dívám se na pavlač — vdovička vyšla ze dveří, zavřela za sebou, otáčí klíčem v zámku.

Kam odchází? Do města? Nikoli, tak se nevychází na ulici. Má sukni z lehké látky žemlové barvy a takovou též volnou bluzu. Vše s drobnými, rudými kvítky. Na hlavě široký, hnědý, slaměný klobouk. Nitěné rukavičky bez prstů; košíček s nějakou ruční prací, knihu. A vějíř. Jde na terasu, do toho úpalu? Nikoli, přešla pavlač, sestoupila se schodů, zmizela mi za zdí.

Zase se mi objevila. Prošla vrátky ve zdi, pře-

šla malý dvorek, vstupuje do zahrady, míří k besídce. Besídka je ve stínu. Oprašuje šátkem stůl a lavičku, rozkládá svoje věci. Usedla.

Ah, za takových dnův je podobná zahrádka s besídkou dobrodiním. A byť byla jako dlaň. A tahle není z nejmenších v Praze.

Poseděla, ale opět se vzchopila, vystoupila z besídky, popošla, jakoby rozmýšlela, kterou se dáti cestičkou. Ó, vdovičku nevyhnala z tichého pokoje touha po odpočinku, po chládku v besídce. Něco jiného ji vypudilo z těch zdí, kteréž zdály se ji svírati a sestupovaly se, jakoby ji chtěly umačkati, v nichž pojednou neměla dosti vzduchu k dýchání, které jí připadaly jako hrobka. Ani v zahradě není jí volno. Také zde jí něco svírá hruď — a sama by si nedovedla odpověděti, co to jest.

Víme dobře, milá, hezká paničko!

Víme také, proč tak procházíte zahrádkou, zdánlivě zabrána pozorováním květin. Dobře jste si vybrala slaměný ten širák, zpod jehož střechy můžete vysílati pohledy tamto na pavlač druhého patra, aniž při tom můžete býti dopadena. Přece to pozoruji, prohlížím vás.

„Byla v čas a řádně dodána kytice?“ tážete se sama sebe.

„Došel můj dopis?“

„Kterak přijal kytici?“

„Nejednala jsem poněkud ukvapeně?“

„Nezadala jsem si?“

Takovéto a celá řada jiných otázek letí vám hlavou.

A nikdo, nikdo vám neodpovídá.

K čemu brala s sebou práci, k čemu knihu? Vždyť nemá klidu ani ku práci ani ke čtení.

A konečně, když nikde nic se nehne, vrací se paní Kostková zvolna k besídce.

V tom okamžiku však otevřely se dvéře bytu doktorova a z nich vystupuje dnešní svátek, Václav.

Vystoupil, ale ihned ucouvl, neboť shlédl paničku. Jest překvapen — do dneška neviděl sousedky své v zahrádce. Přivřel dvéře a jen úzkou štěrbinou pohlíží za ní. Je na rozpacích. Co dělat?

Mířil někam, rovněž plný nepokoje, nedoufaje, že ji spatří. A hle, tu jest. Tak blízko a — tak daleko. Neboť toto území jest mu nepřístupno...

Chvíli tak stál, vyčkávaje, když se tu panička obrátila a zase od besídky vzdalovala a k domu blížila. Nyní se doktor rozhodl. Vystoupil a úmyslně přirazil za sebou dvéře. Panička popozdvihla hlavu, doktor smekl a vysekl jí s pavlače hlubokou poklonu. Ještě mohla činiti, jakoby ho neviděla, široký okraj klobouku podporoval ji, avšak tu zapomněla na svoji přetvářku a — poděkovala.

Doktor přistoupil k samému zábradlí a pronáší něco, — panička otáčí hlavu po všech oknech svého domu, nenalézajíc okamžité odpovědi. Zdá se, že na ni doktor ani nečeká. Neboť již pokročil

ke schodům a spěchá dolů. Sotva měl času sousedku opětným smeknutím pozdraviti.

Zmizel jí, a panička stojí tu s rukama svislýma, jakoby chtěla říci: A to jest vše?

O nikterak, nebylo to vše. Chodbou pravého domu ozývají se kroky — slyším je v mrtvém tom tichu kolkolem — a pojednou objevil se doktor, míře do zahrádky. Vstoupil a kvapně se přibližuje k paní Kostkové. Nemožno, aby uprchla — však asi nechce prchati.

Z daleka již smekl klobouk, přistoupil k ní, chopil se její pravice, a ač se mladá žena poněkud zdráhá, povznesl ji a přitiskl ke rtům.

Vytrhla mu rychle ruku a zdá se, jakoby ho napomínala, že mohou býti pozorováni, že jsou pod širým nebem. Ale což na tom záleží doktorovi! Je tak šťasten, že se konečně mohl přiblížiti. A stále drže levicí klobouk usmívá se blaženě a hovoří. Nyní sáhl do záprsí a vytáhl odtud zapečetěný dopis, jejž okazuje paničce.

„Právě jsem jej chtěl donésti na poštu, avšak nyní, kdy mi šťastný osud popřál, abych vás uviděl, a kdy jsem nabyl tolik odvahy, abych vnikl do zahrádky, v níž vaším příchodem vykvetla nejkrásnější růže, jaká kdy který sad zdobila, netřeba, abych list posílal . . .“

Jedu bych se napil, že jí povídá tuto zdvořilost. Jak mu při tom líce planou! Tvářičky vdoviny nevidím, bohužel. Ale jistě že také hoří.

Však vdovička se nespokojí jen tím, co jí dok-

tor poví. Musí věděti také, co napsal. Tedy rychlý posun a hmat — a již mu vyrvala psaní z ruky a ukrývá je za zády.

Jurista sice tváří se, jakoby chtěl psaní na uchvatitelce dobyti, — ale rozumíme, tváří se jen. Zatím je rád, že ho takovýmto způsobem pozbyl, že ho nemusil paničce vnucovat. A mrzelo by ho, chudáka, kdyby mu je paní Kostková ochotně vrátila. Škoda, že ji k tomu nelze navést.

Však nyní paní sousedka zvážněla. Zdá se, že pověděla několik velmi moudrých slov doktorovi, kterýž dal pojednou klobouk na hlavu a přestal se smáti. Paní pokynula hostovi směrem k besídce, pobízejíc ho dále. Doktor jde, velmi rád. Vdovička za ním. A vstoupili do besídky.

Tu odložil klobouk a usedl na lavičku, panička co nejdále od něho a chopila se svého háčkování nebo co si to přinesla.

A teď — teď prožijí oba zamilovaní lidé nejfádnější chvíli své známosti, než se dostanou do proudu. Druh čeká na druha, druh druha se ostýchá. Jsou to trapné chvíle, kdy oběma zamilovaným jest, jakoby jim ústa zamrzala!

Konečně — ale dlouho to trvalo — doktor se rozohňuje. Mluví, mluví — ach, že nemohu postihnouti, co povídá! Ačkoli se mohu domysliti.

Děkuje paničce za ranní překvapení. Ujišťuje ji, že to byl nejkrásnější okamžik jeho života. Nic jinak, neboť vdovička — která byla v besídce rovněž klobouk odložila — zardívá se a klopí hlavu.

Pokud na nás žena upírá zraky, nejsme si zcela jisti, zakoktáváme se; upřený, zkoumavý pohled ženy jest překážkou útoku, jako palisády před pevností. Avšak jakmile počíná klopiti hlavu, připadá nám, jakoby se vzdávala, a tu nabýváme odvahy větší a větší. Také doktor postřehuje tuto výhodu okamžiku. Jeho pravice potrhuje sebou nervósně na stolku. Již chvíli mluví sám, vdovička slovem neodpovídá. Tváří se, jakoby se horlivě obírala svojí prací, ale plete se jí to háčkování v rukou.

Doktor sune se blíže k ní — a náhle se chápe její pravice — vdovička povoluje, neutrhuje — jurista povznáší ji ke rtům — líbá, líbá opět prstíky, a drží tu ruku dlouho ve své.

Teď se rozpomenula panička, že by mohli býti pozorováni, rychle se vyprošťuje z ruky doktorovy, vzhlíží starostlivě k oknům okolních domů...

Doktor učinil odmítavý posunek.

„Ach, co nám do koho!" A znova se chopil ruky sousedčiny a líbá ji opět a opět. Vzpomeňme si, že vdovička má nitěné rukavičky bez prstů. Taková polozakrytá a poloobnažená ručka je neskonale půvabná.

„Avšak teď dost!" rázně tu zagestikulovala paní Kostková. „Neskromný! Ustaňte již, nebo musím utéci. Nechcete mne přece kompromitovati!"

Je trudno doktorovi, že se má vzdáti sladké své kořisti, ruky, která mu psává roztomilá ta psaníčka, která ho obdařila dnes kyticí, ale vzpamatovává se, že nesmí býti hned na poprvé příliš

výbojným. Tak tedy zaujímá posici klidnější, řekl bych raději schlíplejší, a povídá paničce asi něco velmi lítostivého, neboť se náhle upřímně a hlasitě rozesmála.

Žádá doktor něco nemožného, že panička tak energicky záporně hlavou vrtí? Žádá ji za dovolení, aby ji směl navštívit, když je tuto v besídce tak nemilostiva?

Spíná komicky ruce, prosí opětně, panička opětně vrtí hlavou. Nepovoluje.

Doktorovi klesly ruce. Mlčí chvíli, načež znova započíná mluvit. Je to zase nějaká prosba, je při tom tak schýlen — otrok tu žadoní na královně.

Panička dívá se na něj, noří se zpytavě v jeho oči, povznáší háček k ústům, svírá pevně rty, rozmýšlí se. Pak se zardívá, čtveračivě se usmívá, pokyvuje hlavičkou.

Co chtěl doktor?

Aby jí směl vyčkati někdy na ulici? Aby se k ní směl přidati, ji doprovoditi? Což není samostatnou paní? Což ji nesmí pozdraviti a doprovoditi slušný muž?

Nu ovšem že! A vdovička tedy přivoluje.

A doktor, nedbaje dřívějšího zákazu, chápe se opět milé ruky a líbá ji na poděkování.

První věci jsou vyřízeny, doktor je šťasten. Nenadál se ve snu, že ji dnes spatří, netušil, že se odváží vniknouti v její území, neosmělil se doufati, že tak rázem pokročí ve svých úspěších.

A přece, jako každému, připadá mu, že se

vlastně vše samo sebou rozumělo a nemohlo se jinak státi. Šťastný to pro něj den, šťastný svatý Václav!

Je jeho, jeho, jeho! Totiž vdovička, paní Kostková.

— — — — — — — — — — — — — —

Uplynuly tak dvě, tři hodiny — náhle bije kdesi na věži. Panička žádá doktora, aby se podíval na hodinky — nepočítala, kolik udeřilo. Doktor jí okazuje ciferník. Šestá!

Spěšně panička něco povídá, povstává.

Ano, vyzývá ho, aby již odešel. Slunce se kloní k západu, horko uleví, žaluzie a rolety v oknech kolkolem se vytáhnou, okna otevrou, okolí oživne.

Ať jich tu nikdo nespatří.

Těžce se loučí doktor s milým tím místem, ale uznává, že není pomoci.

Sahá po klobouku, povstává. Skoro se zdráhajíc, podává mu paní Kostková ruku, ví, že ji doktor tak hned nepustí. Ovšem že, líbá ji, líbá zamilovaný jurista — — — nenasyta!

Nu, konečně!

Aj, panička ukázala žertovně na růži, vetknutou v dírku kabátu hostova.

„Z vaší kytice, milostivá,“ vysvětluje doktor.

„Je to pravda? Nepochází z jiné ruky?“

„Nikoli, milostivá!“ ujišťuje doktor.

„Rozloučil byste se s ní lehce?“

Panička usmívá se záludně a hledí na doktora jako vyšetřující soudce.

„O milostivá, smím to dokázati? Smím vás poprosit, abyste ji vzala v zástavu . . .?“

A již ji vyrval a podává paničce.

Přijala ji, přivoněla k ní, sahá po svém klobouku, vpíná ji za stuhu. Ovšem, nyní. Ať si myslí doktor, že za tou stuhou uvadne. Avšak doma ji panička pečlivě vyndá, dá do sklenice s vodou a bude ji starostlivě opatrovat, aby vydržela co nejdéle. A pak, až konečně uschne, vloží ji s něhou do oné schránky, kde jsou uschovány jeho dopisy, do oné pokladnice památek. Máť každá žena takovou schránku relikvií, s nimiž se mnohá do smrti nerozloučí!

Poslední pozdrav — doktor vychází z besídky. Panička setrvala, z opatrnosti ho nevyprovází. Ah, kéž by byl neviditelný, on i ona! Vznesla levici do výše, opřela ji o sloupek besídky a pohlíží za doktorem. A když zmizel jejím zrakům, dívá se paní Kostková po oknech, není-li kdesi jaký špehýř. Nikoli. Nikde nikdo. Posud všady ticho. — Šťastně to dopadlo.

A za chvíli po odchodu doktorově sbírá panička svoje věci do košíčku, vtiskla si klobouk do čela a také odchází.

Rychle prošla zahrádkou, ale zvolna, zvolňoučka vystupuje na schody. Růže již není za stuhou klobouku — již ji třímá v ruce.

A po nějaké další chvíli vystoupila panička zase z bytu, ustrojena na vycházku. Před tím vytáhla rolety v oknech, zotvírala dvéře všech pokojů.

a dokořán otevřela okna na ulici, aby komnatami provanulo trochu čerstvějšího vzduchu. S pavlače by se k ní mohl někdo vloupati, když není doma.

Vystoupila, spěšně otočila klíčem v zámku, spěšně odchází.

Jakže? Doufá snad, že zastihne ještě kdesi souseda svého? Či je na dnešní podvečer již umluvena první společná vycházka? Či prchá jen z úzkých světnic svých, aby ve volném prostoru ulic a náměstí nabyla dřívější rovnováhy?

Ať tomu jakkoli — ale románek mých protějšků se utěšeně rozvíjí. Dostanou se také na poslední jeho stránce?

Neodvažuji se předpovídati. Ale myslím, že ano. Co jiného z toho může pojíti?

A teď taky vyběhnu trochu na čerstvý vzduch.

*

Ještě 28. září večer.

U všech čertů! bude třeba, abych zařídil svůj zápisník jinak. V téhle deníkové formě bych opravdu mohl psáti celé dny, abych vyčerpal, co všechno moji protějškové tropí. Nemá to s nimi konce! Ba naopak, teď teprv to řádně začíná.

Vrátil jsem se domů k osmé a domníval jsem se, že budu již míti pokoj. Mýlil jsem se. Za chvíli po mém návratu přišla také vdovička a skoro týmž okamžikem — dupal i doktor po schodech k svému bytu. Splnilo se tedy moje tušení, že se

někde na ulici sešli, že se spolu procházeli? Tato shoda návratu jest mi podezřelá.

Pokoj paní Kostkové se osvětlil. Okna na pavlač se rozlétla.

A teď — — to jsem rád, že jsem si posud nerozsvítil! Paní Kostková se převléká. Kus po kuse shazuje svoji vycházkovou toaletu — — prohání se po komnatě — — zpívá si! — — shledává svoje půvabné nedbalky... Před kým by se vdovička ostýchala? Doktor Václav tam nevidí — moje okno je temné...

Bohužel, ani ženská toaleta netrvá věčně. Již je panička ve svém župánku a teď večeří. Holku nemá doma, holka má patrně přes čas. Ať se také proskočí!

Večeři si přinesla panička nejspíše sama — něco od uzenáře. Také láhev piva si přinesla. Ne, tu nesl doktor. Jistě ji nesl.

Také v jeho pokoji se rozbřesklo. Škoda, že tam vidím jen koso. Popřál bych si pohledu, kterak těká ve své kleci jako uvězněný dravec — jako lev. Známe to z menažerie. A takovýhle milenec, který větří svoji zbožňovanou na pouhých padesát kroků, je velice podoben nešťastnému lvu, který ohledává tlapami železné tyče své mříže, zda by přece někde nepovolily.

Nebo snad netěká doktor? Večeří také? Nejspíše večeří, neboť se tam již drahnou chvíli nemihne ani stín.

Konečně mne omrzelo civěti u okna a rozžal

jsem také svoji lampu. A doplňuji ve svých zápiskách, co jsem viděl.

Pozor! piano!

Ano — koncert. Panička povečeřela a sedla k svému nástroji, jejž poslední dobou poněkud zanedbávala. Hraje — mám z toho tedy také něco.

A jakmile se ozvaly první zvuky, cvakla klika předsíně bytu doktorova, milý jurista vyšel na pavlač, aby byl blíže těm zvukům.

Naklání se přes bradlení, naslouchá. A v přestávkách, kdy panička odpočívá nebo jiné noty hledá, přistupuje doktor k svému oknu, na jehož ozídku si byl postavil láhev piva a sklenici. Nalévá, pije, načež zas vrací se k zábradlí. Ó, ty prosaický doktore! Andělská hudba — pro tebe zajisté andělská! — hude ti v uši, a ty při tom popíjíš.

Ostatně ti to nevykládám ve zlé! Znal jssem mnoho zamilovaných a vím, že i v největším svém roztoužení měli dokonalý hlad i žízeň. Myslím, že láska skutečně tráví.

Bije devátá hodina. Paní Kostková ustala ve hře. Její služka posud se nevrátila. Snad má dovolenou do půlnoci. Snad má také nějakého Václava.

Teď se mi kmitla panička pokojem do předsíňky. Otvírá dvéře na pavlač, vystupuje. Rychle shášim lampu. Předně vidím tak lépe, hledě ze tmy, a za druhé nikdo nevidí mne.

Hle, panička se také naklání přes zábradlí, jakoby hleděla do zahrady. Avšak — avšak — zdá

se mi, že otáčí hlavičku tam vzhůru na levo — ona arci má to po pravé straně — a nemůže neviděti temnou postavu, a byť i neviděla, vidí zajisté žhavý hrot doutníku. Ale tváří se jistě, jako by nic nepozorovala.

Kolkolem tma, ticho. Spí již starý, lysohlavý pán, její domácí, spí také stará sousedka vedle i se svým kanárem.

A do toho ticha — dík nočnímu klidu, že to slyším — zaznívá náhle tlumený hlas s pavlače druhého patra levého domu, hlas doktorův.

Pozdravuje paní sousedku, zapřádá hovor.

Bohužel, nerozumím, co povídá, nerozumím také, co odpovídá vdovička, ale její hlas zní tak lahodně, přelahodně, tak melodicky.

Ku podivu, kterak člověk bývá zlomyslný za jistých okolností.

Napadá mne, kterak jsem posud slýchal jenom kočičí noční toužení — — A tu doktor — — —

Kterak mu nyní přeji, že ho od vdovičky dělí zeď a schody a domovní vrata! Že se neodhodlá přivázati na zábradlí provazový žebřík a spustit se po něm na pavlač sousedního domu, vím určitě. Je paragrafistou, ví, co znamená vpád do cizího majetku. Ostatně je dávno z pošetilých let, kdy se podobné věci vyvádějí. Takové podniky se promíjejí jenom Romeovi.

Však hle, vdovička postupuje, blíž a blíže, až je skoro pod samým doktorem. Je bezpečna. Krom

jejích oken všechna ostatní černa. A služka není doma.

— — — — —

Trvá již hodinu ten hovor. Ano, takové besedování neunavuje.

A tam v ložnici paní Kostkové nad pohovkou shlíží z rámce nebožtík inženýr Kostka do prázdna a diví se, kde že jeho družka? Což také úmřela? Neumřela, milý Kostko; právě naopak, započíná nový život.

Jedenáctá!

Tu pojednou zadrnčel v průjezdě pravého domu zvonec. Po chvíli křápla vrata, v chodbě domovní ozývají se kroky.

„Dobrou noc!" loučí se chvatně paní Kostková se sousedem.

„Rukulíbám, milostivá paní!" zní hlas doktorův.

A panička jako duch, jedva dlažiček se dotýkajíc, kvapí domů.

Byl nejvyšší čas.

Klepotají kroky do schodů, kdosi vystupuje, zahýbá na pavlač, míří k bytu paní Kostkové. Její služka! Vrací se z „východu". A diví se, že dvéře předsíně nejsou na klíč. — Děvče nese džbán studničné vody, opatřil jí to domovník. Domovníci jsou také lidé a učiní hezké služce ledaco k vůli.

Ještě chvíli svítí v pokoji paní Kostková, pak zavírá okna, chápe se lampy, vchází do ložnice, zavírá za sebou. Temno.

A jenom nahoře, v druhém patře levého domu stojí doktor, opíraje se o zábradlí pavlače, a do černé noci ční řeřavý hrot jeho doutníku.

Měl dnes krásný svátek, škoda, že již je po něm!

A za chvíli spíme všichni.

*

31. října.

Poznamenal jsem nedávno, že bych „denník“ o svých protějšcích mohl psáti skutečně celé dny...

Dobře jsem předvídal. I přiznávám vděčně, že mne sama starostlivá matka Příroda na čas osvobodila, že mne ušetřila mnoha — mnoha zbytečných řádkův.

Letošní říjen totiž byl prahanebný! Dobře, že odplaval „do tůně věčnosti“, jak básníci říkají, že ho vzali všichni čerti. Nestál za nic. Byl mokrý a zablácený od počátku do konce. Budiž mu lehké odpočinutí a pamět mizerná! Byl chladný tak, že jsem spěšně zavíral okno, vraceje se u večer do studeného pokoje, a choulil jsem se do starého županu, abych se zahřál. Tedy jsem „nepozoroval“ u večer. Ostatně jsem neměl co pozorovati. Také můj půvabný protějšek, paní Kostková, zavírá okna a nad to zakrývá je u večer záclonami. A také její soused, druhý můj protějšek, nestává již na pavlači, nekouří tam a neshlíží do prvého patra domu vedlejšího.

*

Rozumí se, že jsem ani v zahrádce nespatřil paní Kostkovou. Od svatého Václava neobjevila se tam. Byly ještě asi tři hezké dny, avšak ostych po prvém setkání s doktorem byl u paní Kostkové tak veliký, že se do besídky neodvážila. Nebyla si přece zcela jista, zda její bezděčné dostaveníčko s doktorem nemělo svědků, a obávala se, že by v nejbližších dnech každý její krok byl pozorován. Nechtěla vyvolati nový nebezpečný vpád sousedův do zahrádky. Není vždy neděle a svátek, nejsou vždy okolní domy jako vymřelé, okna slepá. Vdovička vyčkávala. — Čeho? — Nejbližší neděle?

Ale následující neděle již pršelo jako z konve, zuřivý déšť srážel žluté a hnědnoucí listí se stromů a vbíjel je v rozmočenou prsť, a co dříve cestička v zahrádce, to nyní potůček. Nebylo pomyšlení na vycházku do besídky, jejíž clona z popínavých rostlin valně prořídla, nebylo naděje na — setkání! Zádumčivě stála vdovička oné první neděle u okna, posud otevřeného, hleděla do zahrady a vzpomínala, jak pěkné tam nedávno zažila odpůldne. První a — poslední? Ach, letos poslední snad. Podzimek, podzimek!

Ještě několikráte jsem slyšel z jejích oken zádumčivé zvuky piana. Později se okna zavřela — a neslyšel jsem nic jiného než jednotvárné plískání deště a hvízdání větru.

A viděl jsem pak jen zase listonoše, přicházejícího střídavě do protějších domů, dnes do le-

vého, zítra do pravého, dnes ke dveřím bytu paní Kostkové, zítra ke skřínce doktorově.

Avšak tyto návštěvy listonošovy po patnáctém náhle ustaly. Jakže, konec? Toť by bylo neslýchané!

Nikoli, nebyl to konec. Mým protějškům a zamilovaným sousedům nastalo nové období — a myslím, že doktor žehnal brečlavému tomu počasí. Jenom zásluhou vytrvalých dešťů bylo, že doktor ztekl další hradbu, za níž se vdovička obranně ukrývala, a to hradbu nejdůležitější.

Neboť jsem vyzkoumal, že od polovice října doktor dochází k sousedce, do domu, do bytu. Neodolala patrně jeho bouřlivým prosbám, nemohla potlačiti svoji tesklivost, podlehla osamělosti a — touze své.

Hádám, že poslední dopis paní Kostkové obsahoval svolení k návštěvě. Bylť dopis ten dodán panu sousedovi dopoledne 16. října a již večer toho dne vykonal doktor první návštěvu v prvém patře pravého domu.

Toho večera byla na pavlači vyvěšena malá nástěnná petrolejka, hned vedle dveří paní Kostkové. Patrně kuchyňská lampa. Byl to zjev neobyčejný, vzbudil ve mně zvědavost. Komu se svítí? Kdo má viděti na cestu? Půjde panička do divadla?

Špehoval jsem u otevřeného okna, ač mně proklatě fičelo do pokoje, a přistihl jsem brzy potom, kterak se po schodech a po pavlači kradl — doktor. Byla mu asi přesně určena hodina a doktor

přicházel dochvilně, byl očekáván. Nemusil zvoniti, dvéře předsíně se otevřely, záplava světla vylila se z malé prostory, a v té záplavě stála očekávající — paní Kostková. Zahlédl jsem, jak byla oděna v půvabný růžový župánek; zahléďl jsem, kterak se doktor sklonil, aby jí políbil ruku — a již se dvéře předsíně zavřely. Hned potom vyšla z předsíňky již tmavé temná postava — služka — sáhla po lampičce, sňala ji s hřebíku a vnesla do kuchyně. Už jí nebylo venku třeba.

Zlobilo mne, že byla okna zastřena záclonami, že jsem nemohl vidět nic jiného krom — stínů. Arci, i to bylo chvílemi zajímavé.

Celé dvě hodiny tam tehda pobyl doktor a od onoho večera navštěvuje sousedku svoji ob den. Po dnes.

Nuže, věc jest vyřízena, historie nápadnictví doktorova schyluje se ke konci. Co jiného může následovati než svatba? A to brzy. Vdovička jest rozumná paní, samostatná, dávno u sebe již rozhodla. Doktor je rovněž usedlý člověk, kandidát advokacie, umí hospodařiti časem. Jejich známost není žádným dětinským blouzněním, oba vědí, co chtějí; jak dlouho to může trvati?

Ještě by to mohlo býti do svaté Kateřiny. Najisto však v masopustě.

*

15. listopadu.

Skoro již si nevšímám svých zamilovaných protějšků. Je to fádní známost, jako tisíc jiných. Doktor Václav chodí k ní denně, ba někdy až dvakrát denně, v poledne a večer.

Výborná věc jest, že svět má mysliti, že to není známost, láska! Doktor tam chodí s lejstry, s akty — mívá jich někdy plno pod paždím, a zdá se, jakoby jich odnášel ještě víc. Navštíví-li vdovičku ve dne, pokaždé ho paní Kostková vyprovází na pavlač, někdy až ke schodům, horlivě s ním rozmlouvá, bere mu některé listiny z ruky, okazuje mu v nich, doktor do nich nahlíží, kývá, vrtí hlavou, odpovídá, posunkuje... Vdova vrací mu zase archy a ještě na rozchodu něco vykládá, počítá na prstech, tleská do rukou — náramně ji to zajímá.

Hrají to výborně!

Svět — totiž nejbližší jejich okolí — má mysliti, že tu běží o nějakou právní záležitost, o proces, a doktor z vedlejšího domu že jest její zástupce, právní přítel. Nic více.

Nu nechť, to stačí sice pro služku paní Kostkové, pro její tlustého, telecího domácího pána, pro domovníka — ale pro mne!

Znáte přec takové věci? Jak vdovičky, které se chtějí seznámiti blíže s nadějnými svobodnými advokáty, uchylují se k nim nejdříve s právními záležitostmi? Nějaký zastaralý, beznadějný proces po nebožtíku muži vždy se vynajde. Čím beznadějnější, tím lépe — déle to trvá, vdova může po li-

bosti do kanceláře docházeti. Také paní Kostková vyšťourala něco po svém nebožtíku, a ať to bylo na proces nebo ne, však on z toho její „právní přítel“ proces udělá. Tak dlouhý, pokud budou potřebovat. A mají záminku, aby se mohli setkávati. Bohužel, že jen juristi si mohou takovým způsobem vypomoci.

Pozoruji dále, že poštovní spojení obou není tak zcela přerušeno. Ale poněvadž nyní netřeba tajností, jako dříve, obstarává dopravu dopisů doktorovi služka paní Kostkové. Donáší mu časem psaníčka a odnáší pro paní odpovědi.

Avšak myslím, že i ta služka tomu procesu rozumí. Jsou služky, kterých nikdo neobalamutí.

*

30. listopadu.

Konec listopadu — svatá Kateřina minula — svatba nebyla — tedy až v masopustě. Nejspíše.

Upřímně řečeno, již mne věc tak nebaví. Je to snad i počasím. Je hrozně mizerný podzimek. Bývají takové kožené mlhy, že ani přes zahradu nevidím, a bylo by pro mne hlubokým tajemstvím, co se naproti děje, kdybych si to nedovedl na prstech vypočítati.

Aby to čert! — — jsem hrozně žárliv na doktora. Tu dřepím ve studeném pokojíku, kde mi prsty tuhnou, on tam naproti sedává v komnatce vyhřáté, večeřívá, zapíjí vínem, kouří vonné dout-

níky, a naslouchá, kterak mu paní Kostková k tomu všemu hraje na piano. Takové ty Schumannovy žertovné písničky!

A když dohraje, doktor nejspíše přistupuje k pianu a vdovičku líbá! Líbá ji, ohava ohavná, vím to!

Vzpomínám při tom na starou písničku, z níž po letech umím jen jediný verš: „My se na to jen díváme..."

Nechce mi ten verš z hlavy. A rozbručí se mi tam neústupně vždy večer, když třeba maně pohlédnu na zastřená okna paní Kostkové a vidím tam laškovnou hru povědomých dvou stínů.

*

15. prosince.

Situace stejná. Je to již tak jednotvárné, že mohu ve svých zápiskách činiti mezery půlměsíčné.

Proces paní Kostkové nejde ku předu. Doktor chodí stále s lejstry „na poradu". Kdyby měla vdovička všecky tyto návštěvy platiti — to by byl palmární účet! Ostatně mám za to, že nyní všechna ta akta doktorova jsou pouhým klamem, předstíráním. Že sebere kde jakou listinu v kanceláři a chodí s tím k paní Kostkové. Arciť, „stání", která má u ní, jsou mu nejmilejší.

*

21. prosince.

Konečně trochu jiná událost.

Posel z telegrafního úřadu! Přiběhl ráno o deváté hodině ke dveřím paní Kostkové, telegram v ruce, zazvonil, odevzdal depeši, počkal na recepis, dostal s ním nejspíše desetník — náramně uctivě děkoval — a odkvapil.

Brzy po jeho odchodu vyřítila se ze dveří služka s košem. Do trhu, rozumí se, že do trhu. A za okamžik, na rychlo ustrojena, vydala se i vdovička do města.

Co jest? Ohlásila se nějaká návštěva? Shánějí pro ni oběd? Vypadá to tak.

Po hodině vrátily se obě, nejdříve paní, pak služka. Dívám se do okna kuchyně, do oken pokoje — opravdu se tam chystá nějaký mimořádný oběd. Služka škube drůbež, seká nějakou zeleninu, strouhá tvrdé žemle na smažení, lítá z kuchyně na tarásek a zpět, shání a připravuje o překot.

Panička otevřela obě okna pokoje, větrá, uklízí. Pak připravuje stůl, prostírá. Volá na holku do kuchyně, až to ke mně dolétá: „Pepčo!"

A Pepča přichází, vyhrabuje z kamen popel, přináší třísky, dříví, uhlí, zatápí. A když se v kamnech rozhořelo, zavírá panička okna, aby se pokoj vyhřál.

Není pochyby, paní Kostková očekává hosta. Ale koho? Svého doktora? Ten by se neohlašoval telegraficky. Leda že by meškal mimo Prahu. Pravda, není vyloučeno, že musil někam k venkovskému

stání. Koncipienti často tak vyjíždějí. A je pravda, že jsem ho po celý včerejšek nespatřil. Komu jinému by vdovička tak láskyplně chystala! Je chladno, milý koncipa vrátí se všecek vymrzlý, a tu tedy ho uvítá všechno kouzlo útulné, vyhřáté domácnosti paní Kostkové.

Ale že na oběd? Posud se odvažoval přicházeti jen u večer. Jsou tedy již tak daleko, že vejde bez ostychu a v celé slávě v pravé poledne? Vdovičko, vdovičko! — —

Ne! Nebyl to doktor.

Objevila se o půl dvanácté očekávaná návštěva.

Aj, aj! Jaká to překvapující nová postava vystupuje na mém obzoru, totiž na pavlači k bytu paní Kostkové!

Mladá, ztepilá dáma v plášti kožišinou obšitém, v koketní bobrové čapce, tváří zimou i spěchem zardělých. Za ní posluha nese elegantní cestovní vak.

Dáma kráčí jako Diana. Ej, ej, to je postava! A jaký krásný profil!

Ještě nedošla, již se otevřely dvéře a vyběhla paní Kostková, kuchtěním rozpálená. Padá dámě kolem krku, líbá ji, táhne dovnitř. Za nimi starý, klopýtavý posluha. — Co je to? Návštěva na svátky?

Posluha odevzdal vak a vytřásl se z předsíně a pavlačí ke schodům.

Pak vidím, kterak se návštěva míhá kolem oken v pokoji, odkládá plášť, čapku, svléká rukavice,

upravuje si pocuchané vlasy. Nu ovšem, to je první starost!

Paní Kostková ji obskakuje, vyptává se, obsluhuje. Nějaká příbuzná z venkova, nejspíš.

Za hodnou chvíli vyšla dáma na pavlač, na taras, rozhlíží se po zahrádce, po okolí své hostitelky. Paní Kostková za ní. Okazuje jí, vykládá.

Nemohu odvrátiti zraků, nemohu se vynadívati. Jaká to ladná ženština, jaká to elegance v každém hnutí! Toť jsou obraty a posuny přímo knížecí. Ani stopy nějaké ostýchavosti, venkovské upejpavosti.

Nelze popříti, že paní Kostková je pěkná žena, v plném rozkvětu veškerého ženství svého, miloučká a žádoucí. Zalíbila se hned na poprvé mně a zalíbila se ještě více doktorovi. Vždyť jsem viděl, jak ji od počátku očima téměř hltal. Ale tato nová, neznámá žena, která se krom nadání vedle ní objevila, je nepopíratelně krásnější, mnohem krásnější! Teprv teď, když stojí obě pospolu, je plnost paní Kostkové jejímu zjevu poněkud na újmu. Je to taková domácí, hravá kočička, je v ní celé cosi mazlivého. Naproti tomu zjev neznámé dámy! Jest o půl hlavy vyšší a štíhlejší, její postava ohebna a pružna, všecky svaly jako z ocele. Každý posun vděčnou studií pro výtvarného umělce. Na vznešené postavě hrdá hlava. V temných zracích výbojný oheň, palčivý, žhavý. A když vypne hruď — jaký to pyšný, svůdný postoj, až se hlava zatáčí.

Vyzařuje z ní a sálá cosi opojného. Vše je prosto líčenosti, koketnosti. Slovem, je to zjev královský. — — —

Co řekne doktor, až ji uvidí?

*

21. prosince večer.

Už ji spatřil. Nebyl nikde z Prahy. Doma byl.

A spatřil ji odpůldne, když odcházel do kanceláře. Jakmile otevřel dvéře, letěl jeho první pohled na taras. Arciť, tam zalétají zraky jeho vždy, ať přichází nebo odchází. Hledají milou sousedku a velmi často se s ní setkávají, i nyní, přes pokročilou dobu. A je-li panička na tarase, rychle se otáčí k pavlači sousedního domu, kdykoli tam ve druhém patře dvéře zaskřipnou. Neboť taky ona dobře ví, koho uvidí. Dovíráť doktor hezky upřímně, hřmotně, aby na sebe upozornil.

Tak i dnes, když doktor vyšel a dvéře přirazil, otočila po zvuku hlavu dáma, která meškala na tarase.

Dáma tato však — nebyla paní Kostková, nýbrž její návštěva. Vyšla po obědě, aby se opětně rozhlédla po okolních zahradách, snad i proto, aby se ochladila. Pozoroval jsem ji už chvíli. Nebyl sice teplý den — vždyť máme před Vánoci — dáma však přece, vytáhnůvši bělostný kapesní šátek, ovívala se jím. Je pravda, měla tváře rozpálené.

Snad ji tak rozehřál sytý oběd, jejž paní Kostková připravila, snad ji rozpálila číška kávy po jídle. Avšak což potřebuje tuto plnokrevnou, bujnou Venuši rozpalovat! Sálá vlastním ohněm, který jí všemi žilami probíhá a na tváři v temný ruměnec vyšlehuje.

Vypadala opojně, když nakloněna se opírala o zábradlí, vyhlížejíc do zahrad, a ssála plnými doušky chladný prosincový vzduch. Zdálo se mi, že i z dálky pozoruji, kterak její bujná ňadra se dmou v těsném uvěznění. Ale vypadala ještě svůdněji a téměř výbojně, když uslyševši cvaknutí dveří v blízké vzdálenosti, vztyčila se a vrhla pohled na pavlač sousedního druhého patra.

A nyní nevím: zda to bylo vinou letmého pohledu doktorova, kterýž okamžitě nepostřehl různost zjevu; zda se mu na chladném vzduchu zakalil skřipec, že neviděl jasně; či zda se vůbec nenadál, že by mohl na tarásku uviděti jinou dámu než paní Kostkovou — zkrátka, sotva za sebou dovřel a sotva se ženský zjev dole k němu otočil, smekl milý doktor, otevřel ústa na pozdrav a hluboko se uklonil.

Dáma hleděla na něj udivena, neděkujíc. Její pravice s šátečkem, která se povznášela k hlavě, aby znova ovívala rozpálené tváře, zastavila se na půli cesty a spočinula na půvabných, bujných ňadrech. Klassická hlava krasavice odklonila se nazad a celý ten přeluzný postoj jako by vyjadřoval

jedinou otázku: Proč mne pozdravuješ? Vždyť mne neznáš a já tebe také ne!

Ale v tom již také doktor poznal svůj omyl. Uvědomil se, že vztyčivší se dáma není paní Kostková. Zatím co pravice jeho nevěděla, má-li smeknutý klobouk vsadit na hlavu či podržeti, chopila se levice skřipce a strhla jej s nosu.

Překvapen zíral na neznámou dámu a jednal jistě zcela mimovolně, když pozdrav opakoval. Znova se rozmávl kloboukem a znova se poklonil, ale bylo zřejmo, že tak činí mnohem ostýchavěji než po prvé. Vždyť je to neznámá. Ale ať to kdokoli, jistě jest hostem paní Kostkové. Vždyť je na jejím tarase.

Teprv teď ztepilá ženština pokývla hlavou, ale ve zřejmém podivení a cize, jakoby tím ještě opakovala němou otázku: kdo jsi? proč mě pozdravuješ?

Doktor Václav, pokryv hlavu kloboukem, kráčel ke schodům a zvolna slézal. Byl rozpačit, patrně. Ještě se plaše ohlédl, není-li kdesi na blízku paní Kostková, ještě jednou zavadil očima o neznámou dámu, která ho pohledem provázela. Tím skoro pomaten odvrátil se konečně doktor a zmizel ve schodišti.

Nevím, proč při tomto prvém setkání doktora s neznámou bylo mi paní Kostkové náhle tak líto...

Dívka — nemýlím se, je to skutečně posud dívka! — setrvala po odchodu doktorově ještě ně-

jakou chvíli na tarase; znova se opřela o zábradlí a zase pohlížela do oprchalých zahrádek pod sebou. Zdálo se mi, že zcela lhostejně pohlížela. A snad by tak byla setrvala mnohem déle, kdyby se teď nebyly otevřely dvéře bytu. V nich objevila se paní Kostková, na polo hotova na vycházku, usmála se na hosta a pronesla jediné slovo. Zdálo se mi, že splynulo s jejích rtů pouhé: Nuže?

Dívka se otočila a spěchala do dveří. Netrvalo pak dlouho a obě dámy opětně vycházely již zcela ustrojeny, do města, do ulic. Každá nesla na ruce kabelku. Ah, připadá mně: vždyť jsou Vánoce za dveřmi! Jdou obě nakupovat rozmanité štědrovečerní dárky? A snad roztomilá neznámá přijela do Prahy jen proto, aby tu nakoupila, čeho na venkově nelze opatřit? Co jiného by znamenala podobná návštěva dva tři dny před svátky?

A jaký jest poměr neznámé k paní Kostkové? Je to její sestra? Přítelkyně? Švekruše nebo neť? Sestřenice? Mám na vybranou, ale rád bych měl jistotu.

Když dámy vystoupily — host paní Kostkové napřed — a dovřely za sebou dveře, stanula pojednou neznámá a kynouc krásnou paží k pavlači sousedního domu pronášela cosi k paní Kostkové. Vypravuje jí o svém dobrodružství, o pozdravu neznámého pána — hádám dobře? A táže se, kdo to je?

Ó, dobře hádám. Paní Kostková — neznámá snad nezpozorovala toho — zapýřila se a horlivě

dopínala si levou rukavičku. Dopínala, aby mohla skloniti hlavu. A rty její se pohybovaly, odpovídala. Ó, sotva asi řekla vše, co by byla mohla pověděti. Pokud ví, je to doktor práv, jurista, vysvětluje panička. Seznámila se s ním náhodou, je právním jejím zástupcem v té a v té záležitosti. Vlastně je koncipientem advokáta, jemuž paní Kostková svůj proces svěřila — — tak, tak... Mýlil se patrně, když neznámou pozdravil — myslil, že vidí ji, paní Kostkovou...

Vše to sděluje paní Kostková svému hosti tak prostě, věrohodně. A pokud se omylu doktorova týče — paní Kostková byla přesvědčena, že se jenom zmýlil. Je tomu skutečně tak — z dálky jí to v duchu dosvědčuji.

Zdálo se paní Kostkové, že dívka trochu nad potřebu otálí, i pobídla ji, aby šla, a postrčila ji napřed. Ach, ráda by řekla této své přítelkyni nebo přátelské vše, co se doktora týká, ale — — ještě není na čase.

Ah, pozor, pozor, vdovičko! Snad by bylo na čase, abyste pověděla vše...

Věc zajímavá: dnes večer nebyl doktor u paní Kostkové. Na dnešek nebyl pozván.

Dne 22. prosince.

Malé, nepatrné náhody ve světě! Čím jsem si včera hlavu lámal, kdo že je ta neznámá u paní

Kostkové — a co bych nebyl na distanc uhodl ani za rok, dnes to vím docela určitě. Náhoda! Jako mně po prvé podal určité zprávy o paní Kostkové, poučil mne dnes o její návštěvě můj milý dodavatel paspart, o němž je zmínka hned na počátku těchto zápisků. Totiž ozdobník Pondělek, který bydlí v přízemku onoho domu, pod paní Kostkovou. Přišel s malým účítkem za nějaké dva pasparty, které mi dodal už v září. Tenkráte nemohl jsem mu zaplatiti, poněvadž mně poslal pasparty bez účtu. Ale svátky jsou na krku a Pondělek shání peníze. U mne mnoho nedostal, půldruhé zlatky, ale zlatka ke zlatce, a přece stluče na ryby a na vánočky. A potřebuji-li prý zas něco? Inu nepotřebuji, ale abych mistra zdržel, hledal jsem nějaké dvě staré podobizny, na něž by mi zhotovil obruby. Udělá prý, udělá — ale předem prosí, za prominutí, že před svátky již nemožno. Má mnoho práce — a přibyl mu „postorbajt" — dva pasparty pro paní Kostkovou, musí být do poledne štědrého dne.

Aj, pro paní Kostkovou?

Vlastně ne pro paní Kostkovou. Pro jednu slečnu, která k ní přijela z venkova.

Tak? Má hosta paní Kostková? lhal jsem, jakobych nevěděl.

Ano, přijela příbuzná z Boleslavi, říká paní Kostkové „tetičko", paní Kostková jí říká Eliško. Od služky „tak náhodou" zvěděl pan Pondělek, že je to slečna Eliška Doubravova, dcera bohatého statkáře z Boleslavi. Ale co říká: statkáře! Velko-

statkáře! Má panství pan Doubrava, není vlastně v Boleslavi, ale blízko Boleslavi.

A co dělá slečna v Praze teď v zimě?

I, přijela nakoupit darů na svátky, pro maminku, pro tatínka, pro bratra a sestru — nu, jak se tak do Prahy jezdí před svátky.

A pan Pondělek má dodati pasparty na krásné dva akvarely, které slečna koupila. Rozumím, patrně barvotisky od Lehmana. Jsou prý pro pana bratra. Stály dokonce dvacet zlatých! A od služky slyšel, že pro maminku koupila granátový šperk od Šebora, pro tatínka skvostné těžítko na dopisy a dvě hry lakovaných taroků u města Paříže, a pro bratra nějaký pohár ve skladě Harrachově — a tak dále.

A krom toho má prý slečna komisi od tatínka pro maminku a od maminky pro tatínka — a od obou pro ostatní děti — a tak dále. Hromadu peněz prý tady nechá v Praze. Prý sám pan Pondělek dostane za svoje pasparty aspoň po dvou zlatkách!

A musí prý si popíliti se svojí prací; po polednách štědrého dne prý slečna odjíždí, aby byla v čas doma. —

Hle, tak už vím vše, dík hovornému panu Pondělkovi.

Slečna Eliška vydává hodně peněz — ovšem, dcera velkostatkářova! Odtud její sebevědomí, odtud to jisté, bezpečné chování. Sama přijela do Prahy k tetě Kostkové, sama nakupuje pro celou rodinu. Tedy dívka samostatná, energická, má vkus,

*

důvěru celé rodiny — ej, patrně to duch domu. Znáte takovéto vyspělé, samostatné dívky, které dovedou jednati za rodiče i za sourozence a které otcové i matky sebe pečlivější propouštějí na výpravu do světa bez obavy, že by je potkal nějaký úraz. V takovýchto dívkách je něco srdnatosti, rozvahy a odvahy někdejších amazonek.

Však jsem dnes viděl slečnu Elišku Doubravovu, kterak několikrát se vydala do města, s paní Kostkovou nebo bez ní, a vždy se vracela, buď sama nesouc nakoupená překvapení štědrovečerní, buď provázena sluhou nebo praktikantem závodu, kde nakupovala, a za ní krabice a balíčky — a balíčky a krabice.

Vmýšlím se na zámeček páně Doubravův blíže Boleslavi, v okamžik, kdy se otevrou dvéře jídelny a sta světel zazáří odtud na stromku vánočním, a spousta dárků zakyne celé rodině, po případě pozvaným hostům. Kdo pak asi bude kupovati pro slečnu Elišku? Domýšlím se, že tato komise byla svěřena paní Kostkové.

Rád bych pak viděl slečnu Elišku, v domácím úboru, kterak bude státi nad celou rodinou jako genius toho vánočního stromku, uspokojena hrdým vědomím, že ona připravila tolik radosti tatínkovi, mamince, bratřím, sestrám, přátelům, že sama, po vlastním vkuse vybírala tyto dárky.

Zaznamenávám výslovně: ani dnes nebyl soused doktor u paní Kostkové. Také dnes nebyl vyzván, aby přišel. Ani v poledne, ani večer.

Věc je arci zcela jasna. Z příčin pochopitelných nepozvala ho vdovička. Nebo mu přímo zaslala lístek, že je v tyto dny zaneprázdněna? Jeho návštěva uváděla by ji v rozpaky před slečnou Eliškou. Takováto dívka pochopila by, co znamenají návštěvy svobodného mladého muže u mladé, zámožné vdovy. Dívka by s tím také nemlčela, pověděla by za tepla novinku doma rodině. Paní Kostková však nechce předčasně bouřiti příbuzenstvo. Nepokládá věc za dospělou, za zralou. Nu, nevyjádřil-li se doktor posud, nepožádal-li o její ruku, jedná panička zcela rozumně.

Avšak což, jedná-li panička tak opatrně z jiné příčiny? Což chce-li zameziti vůbec jeho setkání se slečnou Eliškou? Aby nesrovnával? Nezaťukala-li kdesi ve skrytém koutku zcela jemně — žárlivost?

Zaznamenávám ostatně i jiný zjev, dosti nápadný.

Doktor dnes několikráte se vrátil domů, mnohem častěji než jindy, a vždy po krátkém pobytu ve svém pokoji odcházel. A kdykoli kráčel přes pavlač, hleděl na taras dolů a na dvéře paní Kostkové, zda by náhodou někoho neviděl. A aby náhodě dopřál času dost, kráčel vždy co nejpomaleji.

Chtěl viděti paní Kostkovou? Nebo toužil snad spatřiti vábný zjev od včerejška?

*

Dne 24. prosince.

Včerejší den minul jako předvčerejšek. Nákupy Eliščiny patrně jsou skončeny, vycházela řidčeji a viděl jsem ji dvakráte na tarase. Jaký to tvor k zbláznění!

Ale doktor jí neshlédl. Až dnes.

O půl dvanácté dostavil se k paní Kostkové posluha a odvlékl zavazadla slečny Elišky.

Domácnost paní Kostkové byla znepokojena, slečna chystala se k odjezdu. Obědvaly časněji a než zvonilo poledne, vyšly ze dveří obě dámy ustrojeny. Slečna Eliška zase ve svém kožišinovém cestovním plášti. Ještě na prahu jí líbala služka ruku.

Tou dobou — jakáž náhoda! — vracel se domů doktor a ovšem ihned spatřil s pavlače dámy. Vysekl hlubokou, předvornou poklonu. Přívětivě děkovala pokyvem paní Kostková a tentokrát i slečna Eliška zdvořile se nachýlila.

Dámy odcházely, sestupovaly se schodů, a doktor — doktor stanul na pavlači, hledě za nimi. Stál tam dlouho, dávno již byly dámy z domu, a doktor, schýlen přes obradlí, ještě hleděl dolů. Konečně se vztyčil a popatřil ještě na místo, kde se mu před třemi dny poprvé zjevila neznámá děva.

Kdo to byl? přemítal. A s hlavou schýlenou kráčel ke svým dveřím.

Ah, doktore, potrvá ještě několik dnů, nežli ti tento skvělý zjev vymizí z hlavy, jako ti nyní zmizel

s očí . . . A přičiň se, aby se tak stalo co nejdříve. Závazky tvé tě volají jinam . . .

*

Dne 27. prosince.

Je po svátcích. Nestalo se nic zvláštního. Zaznamenávám jenom, že na štědrý večer nebyla paní Kostková doma. Byl bych očekával, že si pozve k večeři souseda doktora a že tak mile a útulně stráví ten poetický večer, ve vzpomínkách do minulosti a v nadějích do budoucnosti. Zatím se dala sama někam pozvat, i se služkou. Odešly obě asi k šesté hodině a vrátily se skoro o půlnoci. Tak smutně vypadala tmavá okna jejího příbytku, jakoby tam bylo všechno vymřelo. A za těmi okny jistě bylo studeno, nehostinno, — v ten večer působí opuštěný domácí krb dvojnásob truchlivě.

Také doktor mihl se k večeru jen letem po pavlači, snad aby se převlékl, a spěchal za krátko z domu — byl také pozván, aby kdesi vyplnil prázdnou židli, aby doplnil počet stolujících na sudo. Myslím, že i jemu bylo smutno, když vzpomínal na svoji vdovičku. Ale proč se vlastně nesešli? Proč si ho nepozvala? Bojí se lidských hub? Je pravda, vyžaduje značné důvěrnosti, aby si vdovička pozvala přítele na štědrý večer.

Nu, chuderka! Doufá jistě, že jej letos posledně strávila takto kočovně a že již za rok bude v milém spolku pojídati vlastního smaženého kapra.

Kdo míval již takové rodinné štěstí a přišel o ně, zle se mu stýská!

Ale oba to šťastně přečkali a na Boží hod viděl jsem doktora, kterak ve vší slávě o jedenácté hodině stupal k bytu paní Kostkové, s kytičkou fialek v ruce. A za čtvrt hodiny vyprovázela ho z předsíně na pavlač, rozpálena, s rukávky vyhrnutými, s rukama umoučenýma — překvapil ji doktůrek, jak chystala oběd, zůstala tak, a teď ještě, podávajíc mu pravici, smála se tomu upřímně. Držel dlouho tu její poprášenou ruku ve své, tiskl ji, sfukoval s ní moučný prach, líbal ji — nějak se nemohl odtrhnout.

Protivný nenasyta! Vždyť se neloučil na dlouho! Vždyť tam za hodinu přicházel zase — byl pozván na božíhodový oběd.

Na svatého Štěpána vycházeli současně ze svých bytů, odpůldne as o třetí hodině. Měli umluvenou vycházku. A pak už jsem jich neviděl.

Měli tedy přece vydařené svátky.

Dne 31. prosince.

Mistr Pondělek je žvanil. Při poslední jeho návštěvě, když si ke mně přišel pro ten dloužek, odevzdal jsem mu dvě staré podobizny, aby mně na ně udělal pasparty. Slíbil, že je přinese po svátcích, ale nepřinesl. Máme už Sylvestra, nejde. Snad si povolil ferie na celý týden. Ďas ví, nějak

se ho nemohu dočkat, jakoby mi měl přinést nějaké důležité zprávy. O kom pak?

Doktora jsem za celý ten týden skoro neviděl. Zaneprazdňuje ho závěrek roku? Dodělává nějaké resty? Nebo — — —?

*

Dne 3. ledna.

Byl u mne Pondělek. Divím se, proč mi jeho hovornost bývala jindy tak protivna a proč mu teď tak rád naslouchám. Ovšem, jeho novinky bývají teď zajímavější. Hle, hle, co mi řekl dnes. Prý slečna Eliška zas brzy přijede. Totiž velmi brzy. Na nějaký bál. A přijede sama, k paní Kostkové, a paní Kostková s ní půjde jako gardedáma. Její maminka — Eliščina — je prý nějak nemocna, tatínek nemůže, mají cukrovarní kampaň, a ostatne prý se paní Kostková velmi dobře hodí za gardedámu, jako panička a starší dáma.

Ku podivu, že vám někdy někdo tak z nenadání vysloví, co by se vám samým nezdálo dost vhodným, co vám nepřipadne, ale co se vám rázem hodí k situaci. Jako panička a starší dáma! Chudák paní Kostková — jí tedy už říkají starší dáma! Snad jen o pět let se obě rozcházejí. Ale v tom věku pět let je nesmírný rozdíl. Tak maně připadlo mně po slovech Pondělkových: půjde také doktor do toho bálu? Kterak by nešel, když tam půjde paní Kostková!

Kdy přijede? Pan Pondělek neví, ale zdá se mu, že se mluvilo o nějaké besedě. Povídala prý mu to služka paní Kostkové — on se o takové věci nestará. On čeká na slečnu Elišku jen proto, že si přiveze nějaké míry na pasparty k obrazům doma — byla prý s jeho výrobkem velmi spokojena.

Beseda! Co jiného to může být, než Národní beseda! Uvidíme.

*

Dne 15. ledna.

Sotva jsem se dneška dočkal. Neboť dnes je Národní beseda. Mám pavlač paní Kostkové od rána na mušce.

— — — — — —

Devět hodin — posel s telegramem k paní Kostkové — výborně. Jistě poslední zpráva Eliščina, že určitě přijede.

Je tomu tak. Ruch v domácnosti paní Kostkové — přijede!

— — — — — —

Hodina s poledne. Slečna Eliška tu! Chápu, proč později, než před Vánoci. Venku jsou závěje, vlak se opozdil. Zima je krásná.

— — — — — —

Všecko jde jak po telegrafu! Po jedné přišly nějaké dvě dívky k paní Kostkové, každá s ohromnou krabicí, a za nimi nějaká dáma s důležitým chvatem a s důležitou tváří. Modistka! V těch kra-

bicích jsou toalety pro slečnu Elišku a pro její tetičku.

— — — — — —

Jaké štěstí, že okna paní Kostkové nejsou zamrzlá! V pokoji na pavlač oblékají obě dámy dodané šaty. Paní Kostková má „heliotrop", slečna Eliška jasně modré. Modistka je obskakuje, tu nadnáší, tu přitahuje, tu špendlí, tu opravuje „trussírování" — není maličkost, připraviti dokonale takový večerní efekt. Obě dámy chtějí zářiti, věc pochopitelná.

Půldruhé hodiny trvalo, než se mně modistka a její pomocnice objevily zas na pavlači. Musily patrně cosi upravovati, přešívat a zašívat.

Pepi běhá jako posedlá sem tam, z domu a zpět, a pokaždé něco přináší. Shání snad ševce, rukavice, frizérku na večer — jak známo, v poslední chvíli bývá nejvíc práce a vše také zbude na poslední chvíli.

— — — — — —

Však i náš doktor má na spěch.

Odpoledne přinesl mu krejčí nový černý oděv, hned za ním přináší usmolený kluk lakýrky (užiješ jich, nových!), a potom jiný kluk přihopsal s plochou oválovou krabicí — aha, klak!

Něco mně vrtá mozkem: má doktor umluvený ples jenom s paní Kostkovou, nebo věděl, že přijede slečna Eliška . . .?

? ? ? ? ?

O půl sedmé zvoní sluha Ditrichův — vleče dvě krásné kytice. Jedna je pro slečnu Elišku — jasně modrá, a druhá pro paní tetu. Tu objednal doktor, co?

— — — — — —

Sedm hodin večer. Z bytu paní Kostkové leje se světlo do černé noci jako iluminace. Teď bych tam chtěl být. Takovéto přípravy do bálu — to je vznešené, rozčilující, velikolepé divadlo. Jakoby se bohyně chystaly na výpravu do světa. Toho mytí před tím, té teplé vůně růžového mýdla, kolínské vodičky, pomády, toho napouštění „milflérem“ od spodničky a šněrovačky až do nahých lokýtků a špiček nehtů! O je, o je!

— — — — — —

Půl osmé! Na pavlači druhého patra levého domu mihla se temná postava v cylindru — doktor! Za chviličku potom táž postava míhá se na schodech a na pavlači k bytu paní Kostkové. Dnes vidím dobře, neboť Pepi všady vyvěsila lampičky. Zvoní, klepe — musí trochu čekat. Dámy jistě dopínají rukavičky.

Konečně! Náhle se rozevřely dvéře předsíně, obě veřeje, aby dámy nikde neuvázly, a v předsíňce zjevily se dvě postavy — jedna „heliotrop“, druhá jasně modrá. Nevidím lampy, která ten prostor osvětluje, a tak mi připadá, jakoby skvělé světlo vyzařovaly samy ty postavy.

Doktor se klaní do té záplavy, líbá paní Kostkové ruku — představuje se slečně Elišce, líbá

ruku také jí — a teď se vzpřímil. Ještě chvíli čeká, dámy zapomněly nejspíše na šátky, Pepi běžela do prádelníku.

Vidím paní Kostkovou, menší, okrouhlejší, plnější, objemnější — vedle ní slečnu Elišku, o půl hlavy — o hlavu vyšší (snad je to i frisurou!) štíhlou, pružnou, planoucí, výbojnou — — jako Venuši!

A před oběma damami stojí doktor, vzpřímen a oslněn dívá se na ten zázrak z venkova, tam od Mladé Boleslavi, a jeho oči i jeho zraky duševní porovnávají — porovnávají — —

Pepi je tu, podává něco, paní Kostková velí k pochodu — již se vznášejí hedvábné ty oblaky po pavlači, slečna Eliška, paní Kostková, poslední doktor.

Bílé, labutí obšité pláštíky dam zmizely mi ve schodišti — opatrně sestupuje doktor, aby nikomu nešlápl na vlečku.

A teď se mi zdá, jako bych až sem slyšel hrkot vozu — dvou vozů.

A mám tak podivný dojem ze všeho, co se mi na okamžik mihlo před očima, a tísnivý pocit, jakoby dnes paní Kostkovou mělo něco nemilého potkati.

Ale vždyť jedou do plesu, do hlučného veselí —

*

Dne 16. ledna.

Proklínám včerejší Národní besedu.

Věřil by někdo, že já — starý blázen! — jsem nespal?! Že jsem usnul až k ránu? Že jsem se svými protějšky byl v duchu na bále?

Sedlo to na mne, když moje trojice odjela do plesu. V bytě paní Kostkové se zatemnilo, zčernaly pavlače, schody, zdi — vše splynulo v jedinou temnou, netvárnou hmotu, a já zamyšlen pohlížel do zahrad pod okny, utopených v neproniknutelné tmě, na obrysy protějších domů, pohřížených v spánek. Spal jistě ten tlustý domácí, i jeho neméně tlustá sousedka, spali kanaři i psi a kočičky, spala ulítaná Pepi po dnešním shánění na ples — jen já jsem nespal.

Myšlenky moje se rozběhly za zmizelými bálečníky. Ti jedou — hrčí k Žofínu, vystupují z vozů, vstupují do vestibulu, odkládají v šatně pláště, vcházejí do sálu. A pojednou se mi zdálo, jako by až ke mně dolétaly zvuky první, úvodní polky, takové zvuky tlumené, jako slýcháme v divadle ze zákulisí při provozování konversačních kusů.

Připadá mi, že slyším povědomou starou, rozmilou polku, za jejíchž zvuků sám jsem se před lety vrhal v taneční rej. Tehdáž na vše jsem zapomínával, co bylo včera — co bude zítra, a vášnivě tiskl jsem na prsa dívky, s nimiž bych byl chtěl protančiti život, v jejichž objetí bych se byl chtěl utančiti k smrti. Kterak jsem protancovával celý „kousek", a opakování, a ještě přídavek — bez

ustání, bez dechu, s jedinou — s ní — jen s ní — žárliv, aby se jí nechopil jiný — a potom valčík, a potom kvapík — — —

Starý pošetilče! Pamatuj, že uplynulo dvacet let a že by byla hezká paruka z vlasů, které ti od té doby vypadaly!

Než neubránil jsem se těm vzpomínkám, věda, že přes několik ulic zuří zase takový ples, jehož všechny půvaby oživily se ve mně zjevem oněch dvou luzných dam, spěchajících, aby holdovaly třeštivé Terpsychoře.

Mohlo mně býti útěchou, že dnes zase jiní ztřeštěnci protancovávají, čemu budou po dvacíti, třiceti letech říkat minulost? Že křepčí tu svoji „minulost" dnes, teď?

Dnes ji tančí ještě doktor, vdovička Kostková a slečna Eliška. Věnuje se doktor jenom své vdovičce? Bude tančiti také se slečnou Eliškou? Ale byl by zpozdilec, aby netančil!

Proč jsem se vším tím obíral? Co je mi do těch neznámých lidí!

A přece jsem to nevypudil z hlavy!

Chtěl jsem se učíst — nic naplat. Četl jsem — ale z knihy nevěděl jsem nic. Stále mi křepčily tři ty postavy před očima — doktor, vdovička, slečna Eliška. A čím úsilněji jsem se chtěl unavit, tím vzdorněji se mi vyhýbal spánek. Ulehnout? Ó, to teprv nespomáhá. Věděl jsem, že bych za chvíli musil vstáti — a to je nepříjemné, z ohřátých peřin.

Tedy jsem o půlnoci počal vařiti čaj. Vody bylo dost, spařeného již jednou čaje mám nasušeno jako sena, — vařil jsem. A strašlivě jsem při tom kouřil.

Bila hodina s půlnoci, dvě, tři — již mně došel líh, topil jsem pod samovarem pouhým rumem. Nehoří tak dobře, ale jde to také.

Ke čtvrté hodině bylo v pokojíku jako v udírně. Musil jsem otevříti okno, abych vyvětral začouzenou svoji ložnici.

A hle, tu tichou nocí zadrnčel zvonek. Naproti! V domě u paní Kostkové. Po druhé, po třetí! Nu, o čtvrté ranní spí konečně i domovníci dost upřímně.

Ale drnčel zvonek v přestávkách hezky dlouhých. Ovšem — doktor je vyprovází, žvaní, loučí se, je rozjařen — jemu je vhod, že se domovník nežene.

Konečně klaply kterési neviditelné dvéře, slyšel jsem kroky vzdálenou chodbou, zaskřípěl klíč, zazněly hlasy ženské i mužský, vrata zas dopadla. A hned potom zařinčel zvonec v domě vedlejším. Ale jak zuřivě! Ah, rozumím, doktor, — dobývá se do vrat, aby vyletěl na schody, aby se ještě jedním pohledem rozloučil s milou vdovičkou.

Povedlo se mu. Soudím, že jeho domovníka vzbudilo již řvaní zvonce sousedního, i zaslechnuv nyní svůj, byl hned pohotově. A doktor letí na schody.

Viděl jsem vystupovati dámy, které provázel jejich cerberus, svítě jim až do patra a na pavlač. První vystupovala paní Kostková. Byla zachoulena ve svůj pláštík, kráčela rychle, ku předu nakloněna, s hlavou svislou. Ah — takto skutečně spěchávají do postele jenom — gardedámy...! Kde jest rozjaření z plesu? Vždyť tam byl on!

A za ní slečna Eliška, vzpřímena, ovívajíc se vějířem! Ještě je jí horko?

Oči moje, uvyklé tmě, postřehly nyní také temnou postavu na pavlači druhého domu. Doktor! Nahýbal se přes bradlení, hledě do sousedního patra prvého. Tam již přichvátala paní Kostková ke dveřím, odmyká klíčem — kterak na vše pamatovala! — ale ví nepochybně ze zkušenosti, jak těžko se člověk dobývá domů, když kuchta spí jako zabitá — a rychle vstupuje, ani se neohlédla. Slečna Eliška volně kráčela za ní. U dveří na mžik stanula — jak? zdálo se mi to snad jen? Obrací se, povznáší hlavu, mávla vějířem směrem k pavlači druhého patra vedlejšího domu — — — a vešla za tetičkou. Dvéře se zavřely, zámek skřipl, okna pokoje paní Kostkové se osvětlila, ale jenom na chvilku. Světlo se vzdaluje — otvírají a zavírají se dvéře ložnice — tma.

A tam na pavlači druhého patra stál ještě hodnou chvíli doktor a díval se dolů, do tmavých oken.

Pošetilče! — v téhle zimě a tancem uřícen — mohl by sis bál dokonale odstonati!

Načišelo mi také notně do pokojíku, zavřel jsem konečně. Vrátili se, měl jsem také po bále. Ještě jsem chvíli myslil na paní Kostkovou, na doktora, na Elišku — a k páté jsem usnul.

Jsem dnes jako polámán. Ale kterak já k tomu přicházím! Já, kterýž jsem nikde nebyl!

— — — — — —

Dnes nešel doktor do kanceláře. Objevil se mi teprv o půl dvanácté. Měl v dírce zimníku nějaký kvítek. Modrý kvítek. A spěchal se schodů, aniž se podíval do sousedního dvora, na pavlač, na taras.

Zvláštní náhoda. Za pět minut po jeho odchodu vycházela také slečna Eliška z domu. Jará, čilá, zářící! Jako by nebyla bývala v plese. Ó, mladá ženština vydrží mnoho!

Paní Kostkové jsem posud neviděl. Snad vyspává. Arciť — její tělíčko není již samý a pouhý sval, jako u slečny Elišky; vdovička založila již na tuk, je choulostivější, odvyklejší plesovým štrapacím, musí se zotaviti. Vždyť je to „starší dáma" — povídal mistr Pondělek.

Ubohá!

*

Dne 17. ledna.

Dnes odjela slečna Eliška.

Odcházela v poledne, provázena tetičkou Kostkovou. Cestovní kabelu nesla jí Pepi. Slečna Eliška

sama měla jediné „zavazadlo": uvadlou modrou svoji kytici z plesu.

Památka! Nad touto kyticí bude vzpomínati na svůj první pražský ples — jistě první! — v hlavičce znova jí budou hráti veselé, skočné melodie, bude nad ní mhouřiti oči a vmýšleti se opět a opět v náručí onoho z tanečníků, na jehož prsou srdce její bouřněji bilo.

Kdo to byl?

Doktor je jako detektiv! Čert ví, kterak on se vždy nachomítne v pravý okamžik. Také dnes, když slečna Eliška odcházela, objevil se na své pavlači, oblečen velmi pečlivě, a dvorně se ukláněl damám. Slečna Eliška, kráčejíc za tetinkou, kývla lehce hlavou — rozkošnou tou hlavičkou v bobrové čapce — a myslím, že jsem dokonce postřehl neobyčejně přívětivý úsměv. Byla to náhoda, byl to úmysl, že hned potom zvedla k nosíku uvadlou kytici plesovou a přiváněla k ní?

Zmizelo to vidění doktorovi za okamžik. Paní Kostková spěchala...

*

20. ledna.

Zdá se mi — a snad se mi skutečně jen zdá — že návštěvy doktorovy u paní Kostkové řidnou. Počítám-li dobře, byl u své milé sousedky po odjezdu Eliščině teprv jednou.

*

*

21. ledna.

Podivná věc! Již mne moje zápisky tak netěší, jak na počátku. Jakoby jim hrozilo, že nebudou míti konce, jako bych se obával, že se mi nějak do neurčita rozplíznou.

*

22. ledna.

Pozoruji po tři dny, že doktor při svých návratech domů bedlivě nahlíží do skřínky na dopisy. Co očekává?

*

23. ledna.

Dnes doktor Václav dostal, po čem dychtil. Utkal ho listonoš na pavlači, právě když odcházel ráno do kanceláře. Kukátko sem, honem!

Jasně zelená obálka — červená známka na ní. Červená! Není to psaní „loco" — je z venkova!*

Chvatně je doktor otvírá, čte, zapaluje se. Čte, čte, slézaje při tom se schodů. Abys hlavu nesrazil!

*

---

* Bylo psáno dávno před tím, než nás vysoká vláda oblažila „jednotným" desítihaléřovým portem za dopisy bez rozdílu, jsou-li z místa nebo přespolní.

Autor.

Dne 30. ledna.

Doktor nalezl ve skřínce nové psaníčko — zdá se mi, že jsem zase zahlédl červenou známku. —

Odpoledne došla nová zásilka poštovní. Obálka veliká, oktávová, taková, v jakých se zasílají různá pozvání. Snad oznamuje některý kolega svoji promoci.

*

Dne 2. února.

Událost u doktora! Odcestoval. Odejel ráno, domovník nesl za ním cestovní kožich a vak na nohy.

Má nějaké stání kdesi na venkově? Ale proč s sebou vlekl plochou tu krabici, v jakých bývají klaky?

— — — —

Hle, hle! Četl jsem noviny až odpoledne v kavárně a náhodou padly moje zraky na lokálčičku, oznamující, že v Mladé Boleslavi je dnes elitní ples. Vzpomínám na slečnu Elišku. Bude tam asi také — zajisté.

— — — — —

Než se setmělo, vyšla na taras paní Kostková, rozhlížela se po zasněžených zahrádkách a několikráte utkvěla zrakoma na pavlači sousedního domu. Jako by chtěla spatřiti doktora. Jako by ho vyčkávala. Ale ovšem, tam jest pusto, pan soused neob-

jevuje se. Což neví vdovička, že doktor odejel? Někam k stání?

Ale ďasa, vždyť je dnes neděle — v neděli stání nebývají! Nejel on doktor — — —??

Smutná, přesmutná neděle!

Snesl se soumrak, vdovička pomalu odcházela do svých pokojů. Je jí smutno, chudince opuštěné!

*

Dne 5. února.

Kdy se doktor vrátil, nevím. Viděl jsem jej až včera odpůldne. Chodí po schodech a po pavlači jako vítr. Jako by mu do všech oudů nalil rtuti. A zjišťuji okolnost velmi nápadnou: nešpehuje nyní, co se děje vedle, na pavlači o patro níže a na tarase. Ale dnes po poledni utkala ho vdovička. Stála na tarase, jako by ho byla vyčkávala. Skoro v rozpacích ji doktor pozdravuje. Vdovička mluví něco, doktor se uklání, odpovídá. A při tom činí posunky, jako by říkal: Ah promiňte, odpusťte, nemohl jsem — nutné práce... Vdovička hrozí mu prstem, usmívá se, doktor usmívá se také, ale jinak, než se usmíval jindy.

Teď promluvila vdovička nějaké rozhodné slovo. Jako by byla řekla: Tedy dnes? A doktor po malém rozmýšlení přisvědčuje. Poznamenávám opět: velmi nápadno! Jindy se nedával tak pobízet!

*

Dne 15. února

Moje protější jeviště jest od nějaké doby velice chudé dějem. Skoro nemám co zapisovat. Chodí doktor do kanceláře? Či sedá doma a studuje k advokátní zkoušce? Nevídám ho. Vychází-li, vykrádá se patrně jako zloděj, a stejně tajemně se navrací. Nemůžu ho postihnouti. Nepozoruji také, že by docházel k paní Kostkové.

Za to paní Kostková se mi jevívá jinak než dříve. Jest neklidna, nepokojna. Odchází častěji z domu, ale brzy se vracívá. Vystupuje na taras mnohem častěji, než činívala druhdy, zaměstnává se tam všelijak, a myslím, že dobře pozoruji: otáčí se co chvíle k vedlejšímu domu. Také ji vídám, kterak stává v pokoji u okna a vyhlíží zamyšlena do kalného, nevlídného okolí. Někdy klade ruku na rám a opírá o ni hlavu.

Událo se něco mezi ní a doktorem? Nastalo nějaké nedorozumění? Pohněvali se?

A ve mně víc a více sesiluje se podezření, kteréž vzniklo po Národní besedě. Nebyl ten ples vdovičce osudným?

Ó doktore!

*

Dne 20. února.

Zahlédl jsem dnes Pepi paní Kostkové — byla v druhém domě — v druhém patře — v bytě doktorově. Se vzkazem? S dopisem?

Čertovo pozorování na distanc! Skáče to přede mnou jenom jako silhuety, jako stínové obrazy, neslyším nikoho mluvit, nemohu nikam nahlédnouti dovnitř. Stále jen hádám, hádám! Jen hádám-li dobře.

*

Dne 28. února.

Nic nového. Těžký, olověný klid leží na protějších domech. Vídám jen vdovičku, ale usuzuji-li správně, vypadá nějak na mysli pokleslá. Je to nuda zimy? Také mně již dlouho trvá ta prokletá zima. Neotvírají se okna ani tu, ani tam, není slyšeti piano, jehož zvuky by snad zachvěly i nitrem doktorovým, vdovička nemůže se dlouho zdržovati na tarase, zahrádka je nehostinná, nepřístupna. Ah, kdyby již bylo jaro! Co se nyní tají v zimních jejich doupatech, rozvíjelo by se pak také trochu v přírodě. Viděl bych jasněji. Snadněji bych kombinoval. Takto přece nevím zcela určitě, navštěvuje-li doktor vdovičku večer čili nic. Tma — věčná tma mi zahaluje všecko.

Ale ta podivná ochablost milé vdovičky?

Objednám si mistra Pondělka na nějakou práci. Co však mně teď může pověděti mistr Pondělek! Starý ten hovora nemůže tušiti, co se děje v nitru paní Kostkové...

*

Dne 15. března.

Událost generální! Veledůležitá! Nesmírný převrat! Myslím, že moje zápisky se schylují ke konci.

Doktor se stěhuje!

Co se stalo? Odchází z Prahy? Či změnil jen svoji kondici — má teď tak daleko do kanceláře, že se musí stěhovati někam na Staré nebo dokonce na Menší Město?

A stěhuje se s chvatem, jakoby prchal před požárem nebo před povodní. Ovšem, takový svobodný člověk je brzy vystěhován.

Málem by tu byl něco zapomněl — svoji schránku na dopisy. Visela tam tak smutně, na opažení dveří, vzpomněl na ni v posledním okamžiku. Už je dole. Už ji také posluha odnáší.

Kvartýrská ho vyprovodila až ke schodům — loučí se s ním tklivě, lítostivě — byl asi dobrou partají. Takoví usedlí, rozumnější pánové jsou vzácní podnájemníci. Neškrdlí na snídaních, nepočítají kousky uhlí, kterým se jim zatápí, nehrdlí se o krejcary.

O něco byl teď chudší jeho mobilár, s nímž odcházel. O kořenáč s květinou, s kterým se byl přistěhoval. Nu bodejť! Uschl asi dávno ten růžovec nebo co to bylo — uschlou nať kvartýrská spálila, kořenáč vynesla na půdu, za komín. Tam jest poslední místo pro takové památky.

Podal kvartýrské ruku, posmekl — a hrrr se schodů. A ani pohled na sousední dům, na taras.

Číhal jsem dlouho, zda se objeví doktor na pavlači u paní Kostkové, aby vykonal návštěvu na rozloučenou. Marně. Neobjevil se — a nepřišel ani do večera.

Moje protější idylla dostala tímto odchodem smrtelnou ránu. Hrdina zmizel — a tak beze všeho efektu. Opakuji si důrazně: jeho odchod podobá se útěku.

Jsem hotov se svými zápisky? Či mám načít nový arch?

A vdovička? Věděla o stěhování doktorově?

*

Dne 16. března.

Nevěděla! Nevěděla!

Zdá se, že o něm neměla ani potuchy.

Nájemnice v druhém patře levého domu — bývalá kvartýrská doktorova — konala dnes radikální úklid. Okna někdejšího pokoje doktorova byla od rána vysazena, a kvartýrská vynesla na pavlač, co bylo posud mým zrakům ukryto: pohovku, čtyry židle, potažené starodávným brokátem, a práskala do toho rákoskou, až byla mračny prachu zahalena. Rozumím — některá z těch pádných ran platila asi uprchlíku, nevěrnému nájemníku, jejž nerada ztrácela. Myslila si při tom: zde jsi mohl býti do smrti — nebo aspoň než se oženíš.

Když byla hotova s vyprašováním onoho čtvernohého nábytku, vynesla ven svlečené peřiny a

podušky a vyvěsila je přes pavlač. Větrá je a bude znova povlékat. A když byla tato práce vyřízena, vynesla okna a myla je v neckách.

Již na počátku těchto prací vyšla paní Kostková z bytu a hleděla udivena na počínání sousedčino. Vyšla pak ještě několikráte a její udivení stupňovalo se u vyjevení. Vysazená okna, vyvěšené peřiny, vyprašování koberců a koberečků, vyhazování různých papírů — co to vše znamená? Toť jsou neomylné známky, že byt jest opuštěn, že se zahlazuje výpar po zmizelém nájemníku, že se byt uvádí do pořádku, aby co nejpříjemněji se usmíval na jiného.

Je to možno?

Panička dívala se vzhůru a není pochyby, že jí bylo třeba silného ovládání a všeho sebezapření, aby nevzkřikla na sousedku v druhém domě: Kde je pan doktor?

A když konečně kvartýrská domyla okna a když je zavěsila, ale nezavřela, — a když ta okna zůstávala otevřena přes poledne a když se milý soused neobjevoval, nevydržela to panička déle. Po poslední výzkumné vycházce na taras vrátila se kvapně do bytu a za chvíli potom odbíhala Pepi přes pavlač, se schodů, z domu. A za krátko tu zas bez dechu byla.

Není pochyby, vdovička poslala ji k domovníku vedle, aby se otázala, co se stalo s doktorem. A Pepi vracela se s překvapující zvěstí: pan doktor se vystěhoval!

Paní Kostková očekávala ji přede dveřmi, a když Pepi vyřídila, co vyzvěděla, klesly její velitelce ruce k bokům. Upřela vyčítavý pohled k zejícím oknům prázdného, opuštěného bytu, opřela se levicí o bradlení pavlače a zadívala se do zahrádky. Zdálo se mi, že oči její jsou plny slz.

Odložil jsem kukátko — nemohl jsem se na ni déle dívat.

Ubohá vdovička — hanebník doktor!

Je to jisto: utekl jí!

*

Dne 1. dubna.

Od onoho dne nespatřil jsem doktora a nevidím ani vdovičky. Okna její na pavlač jsou jak zabedněna, záclonami zastřena.

Doktorův byt je posud prázdný.

Myslím, že mohu v svých zápiskách učiniti poslední tečku. Jest konec — nadobro konec. Ale je vlastně bez konce ten můj román „dvou sousedních pavlačí" — nevydařil se mi.

*

Dne 5. dubna.

Přece ještě něco. Byl u mne mistr Pondělek. Potřeboval jsem nějaké pasparty, obeslal jsem jej k sobě. A dostal jsem jej brzy do kolejí, v nichž jsem si ho přál. Mistr Pondělek totiž nepoví, co neví. Pověděl mi zajímavou věc.

Má zakázku na půl tuctu paspart od slečny Elišky! Slečinka Eliška byla prý v těchto dnech v Praze. — Čerta, neměl jsem o tom ani potuchy! — Avšak nebydlela u tetičky Kostkové, jenom ji navštívila. Bydlela v hotelu, s tatínkem, s nímž přijela. — Ah, proto tedy! — Kupovala prý mnoho věcí na doplnění své výbavy, povídal Pondělek. *Bude prý se vdávat!* Všecko to mu svěřila Pepi od paní Kostkové.

Vdávat! Za koho? táži se.

To nevěděl mistr Pondělek. Ale je prý to nějaký pan doktor — seznámila prý se s ním na plesu v masopustě — — —

Nic určitějšího nemohl mně mistr Pondělek pověděti.

*

Dne 5. května.

Dnes nepotřebuji dalších vysvětlení od mistra Pondělka.

Je neděle — dopoledne měla paní Kostková návštěvu. Jest krásný den — seděl jsem a škrábal u otevřeného okna. V povědomé krajině, tam kdesi před domem, v němž bydlí vdovička, zahrčel a zastavil povoz. A za okamžik vystupoval na schody a kráčel přes pavlač pár lidí:

můj doktor a — slečna Eliška!

Eliška, vznešená jako královna, svůdná, ztepilá, v rozkošné toaletě, s kyticí v ruce — za ní doktor ve fraku, v cylindru, v žlutavých rukavicích.

Ale nekráčel tak výbojně, jako kráčíval jindy přes tyto schody — — —

Snoubenci konali povinnou návštěvu u paní tety.

Zmizeli mi ve dveřích paní Kostkové, netrvalo však dlouho a opět se objevili. Slečna Eliška jistě netušila, kterak její ženich vykonal dnes nejtěžší cestu v životě, a netušila, že společná jejich návštěva připravila tetičce nejtrpčí v životě okamžik. Netušila, že na cestu k oltáři, k níž se chystá s doktorem, těšila se — tetička její.

Jakobych byl slyšel až do svého okna hluboké vydechnutí doktorovo, když se za ním zavřely dvéře bytu paní Kostkové — snad naposled.

Paní Kostková vyprovázela snoubence ke schodům, kde jí doktor, hluboce se ukláněje, nesmírně dvorně políbil ruku. Slečna Eliška zářila úsměvem.

Potom paní Kostková zvolna se vracela přes pavlač, avšak nevešla do bytu. Zahnula na taras a dívala se za párkem, až zmizel v chodbě domovní. A potom se nahnula přes bradlení a dívala se dlouho, dlouho do zahrádek pod sebou, v nichž všechno stromoví je obaleno květem, a tam k besídce v koutě, k oné besídce, v níž ji o svatém Václavě loni překvapil doktor — v níž prožila takové krásné odpůldne...

A potom zdvihla levici a přitiskla ji na levé ňadro — a konečně dobyla její pravice spěšně běloučký šáteček z kapsy rudého župánku a povznesla

jej a přitiskla k očím. Jemný batist ssál horké a hořké slzy, z očí tryskající — — —

Je skončeno...

*

Dne 6. května.

Byl u mne mistr Pondělek. Přinesl hotové pasparty. A rozumí se, že mi vyprávěl o vdavkách slečny Elišky, o jejím ženichu, o její včerejší návštěvě u tetičky. A všecek rozhořčen povídal:

„Jsou lidé maňasové na světě! Račte pomyslit, vašnosti, nadělali klepů, že vlastně milostpaní Kostková si chtěla vzít pana doktora — jako toho, co si bere slečnu Elišku, a že on si ji opravdu nadbíhal, a že ji pak nechal, — a zatím já mohu položit krk na špalek — vždyť mně to povídala její Pepi — že si pan doktor nadcházel tetičku, aby mu k slečince dopomohla...!“

A díval se na mne mistr Pondělek, jakoby vyčkával, že mu slova jeho potvrdím.

Zadíval jsem se na protější taras, potom jsem se zahleděl do modrých, plovoucích očí Pondělkových, a kývl jsem na souhlas:

„Ano, mistře, lidé jsou zlí, pomluvám nikdo neunikne. Ale vy jste moudrý muž — je tomu jistě tak, jak pravíte.“

„Inu právě, vašnosti, právě!“ dokazoval horlivě mistr Pondělek. „Ale jak si toho zaslouží milostpaní Kostková? Ta na svého nebožtíka nemůže zapo-

menout. — A pak taková slečna mladice proti ní — ťo by taky byla těžká konkurence...“

— — — — —

Mistr Pondělek dávno zmizel. Dívám se zádumčivě na protější taras, prázdný, mrtvý. Dívám se do zastřených oken a myslím na milou, opuštěnou vdovičku. Mistr Pondělek nevědomky vyřkl veliké, závažné slovo: těžká konkurence. Aniž se nadála, podlehla v ní panička. Její sen o novém štěstí tak brzy pominul. Hravá idylla vyzněla v malé drama.

Od srpna do května!

OBSAH.

—

